

Riet Tigchelaar

HARO
DE
VIKING

RIET TIGCHELAAR

HARO DE VIKING

Illustraties van Lottie Menkman

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK

ISBN 90 266 4367 3

DE BOODSCHAP VAN DE FRANK

Het ritselt in de struiken. De takken gaan opzij. Twee ogen spieden de omgeving af.

Dan buigen de takken zich weer naar elkaar toe. Het wordt stil en rustig, zoals het was.

Het is schemerdonker onder de hoge bomen met hun grote groene bladeren. En de struiken en het gras zijn vochtig.

De jongen, die half onder de struiken ligt verborgen, rilt van de kou. De natte takken hebben zijn vaal verkleurde kleren klam gemaakt. Hij ligt met zijn buik op de grond. Met de rechterhand omklemt hij een speer en vlak voor hem ligt zijn boog.

De mantel, die op de schouders door een houten gesp wordt vastgehouden, kan hem niet meer warmen en zijn benen zijn bloot op een paar lappen na, die er omheen zijn gewonden.

Geduldig ligt hij daar maar en wacht . . . en kijkt . . . Hij kijkt naar de open plek in het bos voor zich. Naar het meertje met het vuilgroene water. Want hij hoopt, dat daar de reeën zullen komen drinken.

Maar hij wacht al urenlang zonder ook maar één dier te zien. Misschien hebben ze wel een veiliger drinkplaats opgezocht. Er is hier al zo dikwijls gejaagd door de mensen van zijn dorp.

Voorzichtig draait de Germaanse jongen zich in een andere houding en zucht eens zacht.

Hij móet vandaag vlees meebrengen naar huis. Het is hard nodig, dat ze eens iets anders eten dan gerstepap en koeken. Dagenlang

hebben ze niets anders gehad en daarom heeft Haro zijn moeder voorgesteld hem op jacht te laten gaan.

„Heus, ik kan het best, ik ben al zo vaak met vader mee geweest!”

„Maar jongen, het is veel te gevaarlijk om alleen te gaan,” had moeder hoofdschuddend gezegd. „Trouwens, na de laatste jacht zullen er niet veel dieren meer in het bos te vinden zijn. Nee Haro, ik vind het niet goed.”

Maar Haro had gepleit: „Ik zal echt voorzichtig zijn, moeder. Denk u eens in, hoe fijn het zou zijn, als het me zou lukken een ree te schieten. Dan kunnen we weer vlees eten . . . dan hebben we weer voor een hele tijd genoeg!”

Toen hij zag, dat moeder aarzelde, ging hij haastig verder: „Iedereen in het dorp heeft nog vlees genoeg van de laatste jacht. Alleen wij niet, omdat vader zoveel mogelijk ervan moest meenemen, toen hij in Rhinesburghe ging werken. Laat me toch gaan, moeder . . .”

„Vooruit dan maar,” had moeder gezucht. „Zó kan het ook eigenlijk niet langer.”

De volgende morgen was Haro het bos ingetrokken. Een eenzame jager.

Maar nu ligt hij hier al zo lang onder de vochtige struiken en hij heeft nog geen enkel dier gezien, laat staan geschoten.

Weer buigt Haro voorzichtig de takken op zij en plotseling wordt zijn oor getroffen door een zwak geluid: het breken van een tak!

Dan ziet hij het. Hoog opgericht en trots komt een reebok de struiken uit. Even blijft het dier onbeweeglijk staan, dan loopt het door naar het water, dat zacht glinstert. Na hem komen drie reeën te voorschijn, sierlijk en hoog op de poten. Langzaam volgen zij hun leider.

Haro laat zijn speer los en tilt voorzichtig zijn boog op. Tegelijkertijd haalt zijn andere hand een scherpgepunte pijl uit de over zijn schouder hangende koker. Langzaam, om toch vooral geen tak te doen breken onder zijn voeten, richt hij zich op.

De aanvoerder van de reeën heft de kop met het wijdvertakte gewei luisterend omhoog. Heeft Haro toch zijn aanwezigheid ver-raden? Onbeweeglijk blijft hij zitten in een ontzettend ongemak-kelijke houding.

Aarzelend wachten de drie reeën, maar als de reebok de kop weer naar het water buigt, volgen zij hem gerustgesteld.

Haro richt zich verder op en legt de pijl op de boog. Zijn hand spant de pees . . . hij richt nauwkeurig . . . trillend vliegt de pijl door de lucht. Snel laat Haro de boog vallen en grijpt zijn speer. Hij kijkt gespannen of zijn pijl het doel bereikt.

Ja!

Zijn luide vreugdekreet alarmeert de dieren, die haastig de veilige bosrand zoeken. Maar één van de reeën gaat met wankele stappen. De scherpe pijl is diep in haar hals gedrongen. Haro rent er achter-aan en vóór het dier de bomen heeft kunnen bereiken, geeft hij het met zijn speer de genadestoot.

Nogmaals klinkt zijn overwinningskreet door het bos. Vol vreugde over zijn succes, nu hij zijn jachtbuit voor zich ziet liggen, denkt Haro niet aan mogelijk gevaar. Aan vijanden, die op deze manier horen, dat hij in het bos is.

Hij popelt om met zijn buit naar het dorp terug te gaan. Daarom bindt hij zo vlug hij kan de voorpoten van de ree bijeen. Hij trekt voorzichtig de speer uit de wond en zet het wapen tegen een boom-stam. Dan pakt hij zijn boog en de pijlenkoker en hangt die hoog over zijn rechterschouder. Nu bukt hij zich diep en zwaait met al zijn kracht het dode dier over zijn andere schouder. Tjonge, dat valt niet mee! 't Is een heel gewicht. Maar Haro is jong en sterk . . .

Hij plant zijn benen een beetje uit elkaar op de grond. Pakt met een snelle beweging zijn speer, kromt zijn rug en begint dan te lopen. Ondanks dat hij urenlang in één houding heeft gelegen, kan hij nog met stevige passen over het smalle bospad lopen.

Bij iedere stap zwaait het dier zachtjes heen en weer. Daardoor

lijkt het op den duur of zijn last steeds zwaarder wordt. Haro voelt, dat hij moe wordt. En bij een grote berkeboom blijft hij even stilstaan om te rusten. De ree legt hij op de grond. Maar zijn pijlen en zijn boog blijven aan zijn schouder en hij houdt de speer stevig vast.

Haro is volgens de oude Germaanse gewoonten opgevoed: nooit je wapens neerleggen, als je alleen bent. Altijd kunnen er vijanden in de nabijheid zijn, die klaarstaan om je te overvallen. Zijn vader heeft het zó dikwijls gezegd, dat Haro het eenvoudig niet meer kan vergeten.

De jongen staat tegen de berkestam geleund. Langzaam zwaait hij zijn linkerarm, die stijf is geworden van het sjouwen, heen en weer. Plotseling komt hij met een schok overeind. Aan het eind van het pad zien zijn scherpe ogen iets bewegen. Is het een mens of een dier? Een vriend of een vijand? Doodstil blijft Haro staan. Dan ziet hij het.

Drie mannen zoeken voorzichtig hun weg door het bos. Haro ziet hen duidelijk lopen van boom tot boom, in de bescherming van de dichte struiken.

Vlug schopt hij wat bladeren over het wild, dat aan zijn voeten ligt. Hij pakt wat dorre takken, die over de bosgrond verspreid liggen, en gooit ze over zijn buik heen. Zo beschermd en dank zij de schutkleur is het dier zo goed als onzichtbaar geworden.

Voorzichtig sluipt Haro nu weg van de berkeboom, weg van zijn jachtbuit. Het kunnen immers rovers zijn, die daar ronddwalen. Stel je voor, dat ze hem overmeesteren en hem zijn ree afnemen! Natuurlijk zou Haro zich verdedigen, maar wat kan hij beginnen tegen enkele volwassen mannen?

Voor het eerst die dag voelt Haro zich angstig worden. Had moeder gelijk? Was het onverstandig geweest om alleen op jacht te gaan? Maar hij had vader bij diens vertrek toch beloofd zo goed mogelijk zijn plaats in te nemen! Dan moet hij toch zorgen, dat er iets te eten is?

Hoe voorzichtig Haro zich ook voortbeweegt, hij verraadt toch zijn aanwezigheid. Snelle voetstappen klinken op en een stem roept: „Blijf staan, jongen!”

Haro gehoorzaamt onmiddellijk aan dit bevel. Als hij zou doorlopen, had hij immers grote kans door een welgemikte speerworp getroffen te worden. En daar heeft hij weinig zin in.

Haro keert zich om, de speer vast in zijn hand, klaar om zich te verdedigen.

Bij het dichterbij komen van de mannen ademt hij verlicht op. Het zijn geen rovers, maar Frankische soldaten. De leren strijdhelm en de kleding wijzen daar duidelijk op. Twee van hen hebben een rond en vriendelijk gezicht. Ze kijken de jongen goedmoedig, maar toch waakzaam aan. De ander echter is lang en mager. Hij heeft kleine felle ogen, die Haro scherp en wantrouwend opnemen. Zijn hoge voorhoofd gaat voor een groot deel schuil onder de leren muts. Een kromme neus staat boven dunne opeengeklemd lippen. En als hij gaat praten, worden kleine witte tanden zichtbaar.

De man heeft iets van een roofdier.

„Kom eens naderbij!” snauwt hij tegen Haro.

„We kunnen zo ook wel praten!” antwoordt deze, uiterlijk onverschrokken, maar diep in zijn hart wel bang.

„Wat zoek je hier?” vraagt de magere man, terwijl hij scherp naar de jongen kijkt.

Haro blijft zwijgen.

„Kom jongen,” zegt een van de andere mannen, „geef toch antwoord. We vragen je immers niets bijzonders?”

„Houd je erbuiten!” De stem van de magere soldaat klinkt schel en nijdig, terwijl hij zich half omkeert naar zijn kornuiten. „Ik praat met de jongen!”

„Goed, goed,” sust de ander snel met een slinkse blik naar zijn kameraad.

De lange man, die kennelijk de aanvoerder is van het groepje, wendt zich weer naar Haro.

„Nou, wat zoek je hier in het bos?”

„Ik ben op jacht,” zegt Haro stug, „we hebben bijna geen eten meer.” Hij begrijpt, dat het verstandiger is om zo gewoon mogelijk te antwoorden. Hij staat ten slotte tegenover een overmacht.

„Dan heb je nog niet veel succes gehad,” zegt de Frankische soldaat smalend.

Haro zwijgt weer en kijkt kwaad naar de grond. Daardoor ziet hij niet, dat een van de andere mannen de lange Frank een teken geeft en hem iets toefluistert. De soldaat knikt en vertrekt zijn dunne lippen tot een glimlach. Op een veel vriendelijker toon zegt hij tegen Haro: „Je bent een Saks, hè, ik hoor het aan je spraak.”

Wantrouwend kijkt Haro op. Meestal worden de Franken vijandiger, als ze merken, dat ze met een Saksische Germaan te doen hebben. Waarom dan nu niet? Wat willen deze mannen van hem? Onrustig kijkt hij om zich heen. Het is hier zo eenzaam in het dichte bos. Wat zijn ze van plan?

Dan zegt hij kort: „Ja, ik ben een Saks uit Saxenheim.”

Uitdagend kijkt hij de drie aan. Tot zijn verbazing ziet de jongen, dat zelfs de magere Frank hem nu vriendelijk aankijkt.

Bijna vrolijk zegt de man: „Dan treffen we het! Misschien kun jij ons dan helpen? Wil je dat?”

„Zeggen jullie eerst maar waarmee?”

„Luister dan,” zegt de Frank, „de hele middag zoeken wij in dit bos naar de heilige boom en de offersteen van jullie Saksen en we kunnen hem maar niet vinden. We weten, dat we vlak bij de beek moeten zijn, maar hoe we ook zoeken, we vinden geen offerplaats. Kun jij ons misschien wijzen waar we heen moeten? Naar deze kant . . . of die kant . . .? Waar ergens is het?”

Terwijl hij dit vraagt, zwaait de Frank zijn armen zó ver op zij, dat zijn mantel over zijn schouder terugvalt en de wapengordel duidelijk zichtbaar wordt. Het is een prachtige gordel. Hij is rondom versierd met zilveren munten, die de beeldenaar van keizer Karel dragen. De sluiting is ook van zilver en zó gemaakt, dat de twee

helften samen een kruis vormen. Aan de gordel hangt aan de linkerzijde een zwaard in de schede. Het zwaait licht heen en weer. Maar aan de rechterzijde ziet Haro tot zijn verwondering een eenvoudige vrij grove houthakkersbijl hangen. Dan valt de mantel terug en verbergt weer het grootste gedeelte van de gordel. Maar Haro's vlugge blik ziet nu ook bij de beide andere mannen een ongewone verdikking onder de mantel. Ook zij dragen een bijl!

Haro wacht even met antwoorden. Zijn gedachten gaan razend-snel: Deze mannen zoeken de offerplaats waar de Saksische mannen samenkomen. Waar ze hun offers brengen en de mannenraad houden. Maar als ze hem vinden, zijn ze kennelijk van plan de eeuwenoude boom om te hakken. Waarom anders die bijlen?

Hij wacht even en zegt dan langzaam: „Als ik het wist, zou ik u er wel heen willen brengen, maar het spijt me, ik heb werkelijk geen idee, waar de offerplaats is. Ik ben namelijk nog niet tot de kring van volwassen mannen toegelaten. Ik mag dus nog niet mee om te offeren . . . Nee, ik kan u niet helpen!”

Hij haalt daarbij de schouders op en zet een gezicht of het hem echt spijt.

De mannen kijken hem onderzoekend aan. „Weet je wel zeker, jongen, dat je niet liegt?”

Haro blijft hen zo onschuldig mogelijk aankijken.

Dan vergeet de aanvoerder zijn vriendelijkheid en zegt bitter: „Saksen zijn nooit te vertrouwen! Ik begrijp niet, waarom de keizer hen zo graag tot christenen wil maken. Ze zullen hun streken immers nooit afleren!”

Hij draait zich abrupt om en loopt weg. De twee anderen volgen hem, zonder ook nog maar iets tegen Haro te zeggen. Daardoor zien ze niet de woedende blik, die Haro hun toewerpt.

Hoe durft deze soldaat zo over zijn volk te spreken. Wat doen de Franken anders dan de Saksen bedreigen en hun heiligdommen vernielen? Zijn deze christenen dan te vertrouwen?

Haro blijft de drie mannen nakijken.

Ze banen zich een weg door de struiken om weer een ander stuk van het bos te gaan doorzoeken.

Plotseling dringt het tot Haro door, dat ze, als ze op deze manier blijven doorlopen, recht op de offerplaats afgaan! Die is hier niet ver vandaan. In gedachten hoort de jongen de juichkreten al van de Franken, als ze de heilige boom vinden. Die is heel gemakkelijk te onderscheiden van de andere bomen. De zware takken hangen vol met offers: uitgebleekte geraamten van koeie- en paardekoppen, gedroogde veldgewassen en beenderen. Het is een opvallende en griezelige versiering van de oude boom.

Hij moet die mannen weg houden van de offerplaats, want als ze de boom vinden . . .

Waarschuwend schalt zijn stem door het bos: „Als jullie die kant op gaan, kom je in het moeras terecht!”

Het is nog waar ook, maar Haro verzwijgt wijselijk, dat er door dat moeras een goed begaanbaar pad loopt en dat de offerplaats daar vlakbij ligt.

Verschrikt houden de mannen halt en kijken elkaar vragend aan. „Als jullie die kant opgaat, blijft het pad beter betrouwbaar.” Haro wijst wat meer naar links.

Na een korte beraadslaging steken de mannen de hand op, als om Haro te bedanken. En als ze verder lopen, ziet Haro tot zijn opluchting, dat ze zijn raad opvolgen.

Haro blijft hen nakijken, tot hij niets meer van hen ziet en haalt dan diep adem. Hij wacht tot hij ook de geluiden, die de Frankische soldaten maken, in de verte hoort vervagen. Pas als hij alleen nog het zingen van de vogels hoort en het ruisen van de bladeren, loopt hij behoedzaam naar de plaats waar zijn ree verborgen ligt. Hij veegt de takken en de bladeren weg en tilt het zware dier voor de tweede keer op zijn schouder.

Een stuk minder opgewekt dan voor zijn ontmoeting met de Franken vervolgt hij zijn weg naar huis.

In de spanning van het gesprek met de soldaten heeft Haro er geen erg in gehad, dat het weer intussen is veranderd. De zon is schuilgegaan achter de wolken en de wind is opgestoken. Hij wordt daarom verrast door de regen, die begint met een geruis in de bomen en met het tikkend uiteenspatten van de eerste druppels. Al gauw zwelt het ruisen aan en ontladen de donkere wolken zich in een stortbui. Zijn toch al natte kleren zijn in een oogwenk doorweekt.

Hij zucht dan ook van verlichting, als hij eindelijk, na veel gesjouw, de schamele hutten van Saxenheim ziet. Even staat hij stil om op adem te komen. Hij wil niet hijgend het dorp binnenkomen, dat is zijn eer te na!

Hij trekt zijn loodzware buit met inspanning wat verder op de schouder en vervolgt zijn weg.

De modder spat hoog op, als Haro over het pad langs de armelijke lemen hutten loopt. De neerstromende regen heeft het veranderd in een verschrikkelijke modderpoel. Een beetje teleurgesteld gaat Haro daar, want hij had het natuurlijk wel leuk gevonden, als iedereen hem met zijn prachtige buit had zien lopen. Maar niemand waagt zich buiten in dit weer. Misschien komt het daardoor, dat hij nu pas goed voelt, hoe moe hij is en hoe nat!

Verlangend kijkt hij naar het zachte schijnsel van het vuur, dat in elke hut te zien is. Wat zal het heerlijk zijn om zijn natte kleren te drogen, zich in het warme stro te rollen en uit te rusten . . .

Hij versnelt zijn pas nog meer, als hij denkt aan moeders blijde gezicht, wanneer ze zal zien wat een succes hij op de jacht heeft gehad.

Bij een kleine hut, met een zorgvuldig bewerkte balk boven de ingang bukt hij zich en gaat naar binnen. Er hangt een benauwde geur van vochtig stro en het is er rokerig van het vuur, dat op de vuurplaat midden in de hut wordt gestookt. Rondom het vuur is een muurtje van leem gemaakt. Het moet de vonken uit het stro houden, dat in een dikke laag op de vloer ligt uitgespreid.

Haro's moeder en zijn beide zusjes zittend kleumend bij elkaar, de handen uitgestrekt naar de vlammen. Hun gezichten zijn rossig verlicht in het halfduister van de hut.

Blij springt moeder overeind, als ze Haro ziet.

„Jongen, wat ben je lang weg geweest! We waren zó ongerust! En wat ben je nat!”

Haro lacht haar toe. Met een ferme zwaai gooit hij de door hem geschoten ree in het stro.

Eerst kijkt iedereen stil van verbazing naar het grote dier, dan beginnen ze van blijdschap alle drie door elkaar te praten.

„Morgen weer vlees!” roept moeder en ze legt dankbaar haar hand op Haro's arm.

„Van de huid kunnen we schoenen maken voor ons allemaal!” roept Esmeralda, de jongste. Ze steekt daarbij een voet omhoog, waarvan de tenen door de oude lappen heen steken. Ze lachen luid om die wiebelende roze tenen.

„Haro,” vleit zijn oudste zusje Garda, „kun je van de hoefjes voor mij een mooi sieraad snijden?”

Haro is beslist tevreden over zijn succes. Hij zegt: „Ik wil alles wel doen, maar eerst moet ik me drogen en uitrusten. Is er nog iets te eten, moeder?”

Hij kijkt toe, terwijl moeder vlug een pan vult met gerstepap. Handig hangt ze die aan de haak boven het vuur. Nu hij thuis is, voelt hij pas goed, hoe moe hij is en hoe hongerig.

„Wat was 't een weer,” broemt Haro en hij schudt zijn lange haren eens flink. De druppels spatten in het rond!

„Wil je 't laten!” roepen zijn zusjes verschrikt en Esmeralda verbergt zich achter moeder. Haro is ook zó groot en zó nat!

Haro lacht plagend en schudt zich nog eens flink.

Even later hangen de kleren te dampen en zitten ze allen rondom het vuur. Haro heeft de lap, waar hij gewoonlijk onder slaapt, stevig om zich heen geslagen en hij begint alweer wat warmer te worden door de vuurgloed.

Tevreden kijkt hij rond in de kleine hut. Moeder roert langzaam in de pap en de beide zusjes bekijken vol bewondering het bij de deur liggende dier.

„Was het erg moeilijk, Haro?” roepen ze. „En waarom heeft het zo lang geduurd?”

„Nou, 't was wel moeilijk, hoor. Ik heb verschrikkelijk lang stil moeten liggen voor ik de reeën eindelijk te zien kreeg.”

„En schoot je toen zo maar ineens raak?” vraagt Garda en ze frons haar wenkbrauwen.

„Ja, wat dacht je dan?” valt Haro verontwaardigd uit.

Moeder grijpt in en vraagt: „Garda, pak eens wat hout, het vuur moet nodig worden opgestookt.”

Garda loopt naar een van de hoeken van de hut. Een kleine stapel hout ligt daar opgetast tegen de lemen wand. Met een armvol droge houtblokken komt Garda terug in de kring en even later laaien de vlammen weer hoog op.

Nu is de pap gauw heet. Moeder vult de kommen met de dikke brij en het is stil terwijl ze eten.

Daarna willen de meisjes precies weten, wat Haro allemaal heeft beleefd. Gewichtig vertelt hij van zijn jacht, zo spannend als hij maar kan. Brr . . . de meisjes rillen al bij de gedachte alleen om in zo'n donker bos te moeten zijn.

„'t Wordt tijd voor jullie om naar bed te gaan,” vindt moeder en ze gaat de slaapplaatsen voor de meisjes klaarmaken. Aan de achterwand van de hut, die het verst verwijderd is van de ingang, schudt ze het stro op. Ze trekt het weefgetouw, waaraan ze die middag uren heeft staan werken, op zij. Ze zet het zo neer, dat het enige beschutting geeft tegen de windvlagen en de tocht.

Intussen hebben de zusjes zich warm in de dikke geweven lappen gewikkeld en in het beschutte hoekje kunnen ze lekker gaan liggen. Nog even klinkt een zacht lachen en praten, maar dan wordt het stil.

Haro en moeder zitten rustig bij het vuur tot de meisjes ingeslapen

zijn. De vlammen flakkeren in de koude wind, die door de ingang naar binnen waait.

„Morgen, als je klaar bent met het villen en toebereiden van de ree, moet je weer wat modder langs de muren strijken, Haro,” zegt moeder zacht. „Er komen scheuren in.”

Ja, Haro ziet het ook. Aan alle kanten vertonen de muren erge kieren. Daardoor tocht het erg.

„Ik zal ook wat hout hakken en het hierbinnen opstapelen. Wat buiten ligt is kletsnat en anders is het niet droog, als we het moeten gebruiken,” bedenkt Haro.

Hij moet het zware werk voor moeder doen, nu vader in Rhinesburghe is. Haro's vader is timmerman en hij bouwt daar een schip.

„Wanneer kan vader weer thuis zijn?” vraagt hij verlangend.

„Ik denk pas na de tweede volle maan,” zegt moeder. „Een heel schip bouw je niet in een paar dagen en in Rhinesburghe stellen ze hoge eisen.”

„Daarom lieten ze dan ook vader komen. Ze hebben ons Saksen toch wel nodig in dit Frankenland. — Over Franken gesproken,” gaat Haro verder met een blik op de nu slapende meisjes, „vanmiddag heb ik een paar Franken ontmoet in het bos, het waren soldaten!”

Moeder schrikt op. „Hebben ze je niets gedaan?”

Haro stelt haar gauw gerust en begint te vertellen. Hij zegt alles eerlijk, ook dat hij wel even bang is geweest. Want moeder zal wel begrijpen, dat het geen lafheid van hem was. Dat hij echt geprobeerd heeft dapper te zijn. Hij is immers bijna een volwassen Germaan! Als Haro uitgepraat is, blijft het even stil. Dan hoort Haro een trillende zucht.

„Ze hadden je wel kunnen doden, jongen, omdat je ze niet wilde helpen.”

„Maar ik kon ze toch de offerboom niet wijzen, moeder!” zegt Haro verontwaardigd.

„Nee, natuurlijk niet. Je hebt het best gedaan. Maar stel je toch

eens voor . . ." Moeder maakt haar zin niet af.

„Wat doen zulke soldaten eigenlijk, als ze de offerplaats vinden, moeder?"

„Meestal hakken ze de offerboom om en vernielen de resten van de offers, die in de boom hangen. Dan slaan ze de offersteen in stukken en gooien die in de beek . . ."

Ontzet kijkt Haro haar aan. „Maar . . . maar, straft Wodan hen dan niet vreselijk?"

Moeder hoort hem blijkbaar niet, want ze gaat verder: „Ik heb ook wel eens gehoord, dat er daarna een christenpriester komt in zo'n wijde bruine mantel. Die bindt twee stokken aan elkaar vast, zó dat ze een kruis vormen. Dat kruis zetten ze dan op de offerplaats neer."

„Zo'n kruis heb ik vanmiddag ook gezien," zegt Haro haastig en hij vertelt, hoe de sluiting er uit zag van de wapengordel, die de Frank droeg.

Moeder knikt hem toe. „Ja, die man was natuurlijk ook een christen."

Stil kijken moeder en Haro weer naar het spel van de vlammen. „Vreemd eigenlijk," denkt de jongen hardop, „waarom kiezen de christenen toch zo'n kruis als versiering. Waarom niet een sterk dier afgebeeld, waardoor je laat zien, hoe moedig je wil zijn! Wat zou toch dat kruis betekenen?"

De wind striemt de regen door de ingang naar binnen. Eén van de meisjes draait zicht om en mompelt iets in haar slaap.

Plotseling heft moeder haar hoofd op en zegt verschrikt: „Morgen is er mannenraad bij de offerboom. Je mag oom Umo wel gaan waarschuwen, dat er soldaten rondwalen in het bos."

Haro kijkt onwillekeurig achterom naar buiten. Het is pikdonker en het lijkt hem bar koud!

„Moet dat nu nog?" huivert hij.

„Ja, het lijkt me echt het beste, dat je vanavond nog even naar oom Umo gaat." Als moeder zijn onwillig gezicht ziet, zegt ze

vermanend: „Ik begrijp best, dat je moe bent, Haro, maar je moet wel bedenken, dat jij na zes manen ook tot de raad van mannen behoort. Dan ben je oud genoeg om mee te praten. Zou je dan nu niet even naar oom Umo willen?”

Haro begrijpt haar best. Als hij volwassen is, moet hij, als de maan groot en rond is, naar de offerplaats toe. Dwars door het donkere bos. Dan wordt hij ingewijd in allerlei geheimzinnige gebeurtenissen, 's nachts bij de offersteen. Dan wordt hij gerekend tot de mannen!

Hij gaat staan en zegt: „Ik zal mijn hemd weer aan doen.”

Met een goedkeurend knikje pakt moeder het van de paal boven het vuur. Het grauwgrijze hemd voelt nu lekker warm aan. Ook de dikke geweven mantel slaat Haro om zijn schouders, want het zal wel bar koud zijn buiten.

Na een korte groet stapt hij met de speer in de hand moedig de regen in.

Achter zijn rug maakt zijn moeder haastig enkele tekens om de goden gunstig te stemmen. Eigenlijk laat ze de jongen niet graag gaan, al heeft ze Haro er zelf toe aangezet, maar het móet!

Het hele dorp zal immers gestraft worden, als de Franken morgenocht de mannen betrappen bij het offeren. De Franken hebben geen eerbied voor de oude goden. Zij willen, dat de Saksen, die hier wonen, de God van de Franken gaan aanbidden. De Saksen moeten het trotse hoofd buigen . . .

Daar loopt nu zo'n trotse Saks door het donker. Zijn haren waperen in de wind. Hij wordt weer nat en koud. En overal om zich heen hoort hij vreemde geluiden. De grond sopt onder zijn voeten. De takken van de bomen kraken onheilspellend en de wind giert! Dit is een nacht, waarin de goden rijden. Wodan op zijn achtpotig strijddros met de allesverslindende wolven om zich heen. Donar, werpend met zijn hamer, zodat het vuur langs de hemel flitst . . .

Haro staat stil om te luisteren. Dan vermant hij zich en loopt haastig verder langs de schamele huizengroepjes, tot hij bij de rand

van het bos is.

Als een donkere schaduw staat daar de laatste hut. Dat is het huis van oom Umo, de priester van het dorp Saxenheim.

Haro loopt op de deuropening toe, maar blijft dan luisterend staan. Hij hoort een vreemde stem. Het is een stem, die hij wel meer gehoord heeft, maar toch niet direct herkent. Oom Umo broemt iets ten antwoord en daardoor gerustgesteld gaat Haro de hut binnen. Er overnacht zeker een reiziger bij oom.

Maar als hij ziet, wie de gast is, blijft hij stokstijf en sprakeloos staan. Want daar bij het vuur zit de aanvoerder van de Frankische soldaten! Haro herkent hem onmiddellijk. Nu, bij het zachte licht van het vuur, lijkt hij nog meer op een roofvogel. De gebogen neus werpt een schaduw. En de jukbeenderen staan scherp getekend in de magere wangen. Dàt is de man, die hem zó dreigend aankeek, dat Haro er bang van werd. En nu zit hij daar rustig bij het vuur van oom Umo! Verward en verschrikt staart Haro hem aan.

Oom Umo kijkt verbaasd van de een naar de ander. Wat mankeert Haro, dat hij niemand groet? De jongen heeft slechts ogen voor de vreemde Frank.

De vreemdeling knijpt zijn ogen tot spleetjes en hij wijst met zijn benige vinger: „Ik zag jou vanmiddag in het bos. Jij was toch die jongen, die niet wist waar de offerboom was, is 't niet?”

Zijn stem klinkt boosaardig.

Nu begrijpt oom Umo, waarom Haro zo verschrikt kijkt en hij zegt kalm: „Deze jongen is mijn neef. Hij hoeft u in ons bos niets te wijzen . . .”

„Het bos is van de keizer,” snerpt de stem van de Frank.

„Wij zijn vrije Saksen,” gaat oom Umo onverstoorbaar verder, „en zelfs de keizer heeft niets te zeggen over onze godsdienst en onze gewoonten.”

Bemoedigend knikt hij Haro toe.

„Ik heb hem de offerplaats dan ook niet aangewezen, oom,” laat deze zich ontvallen.

„Dus je wist het wèl!” springt de soldaat op. Het lijkt of zijn roofvogelneus zich nog meer kromt en zijn felle ogen kijken beschuldigend naar Haro.

De jongen wijkt wat achteruit, klaar om te vluchten.

„Ga zitten, u bent hier mijn gast!” klinkt gebiedend de stem van oom Umo. „Ik wil niet, dat u deze jongen ook maar iets in de weg legt. Hij heeft zijn plicht tegenover zijn dorpsgenoten gedaan.”

Langzaam en onwillig gaat de Frank zitten, maar zijn ogen blijven boos gericht op Haro.

„Ik zal u eens iets vertellen,” zegt oom Umo nadenkend, „het is de geschiedenis van onze familie. Misschien begrijpt u dan beter, waarom de Saksen de Franken niet zo érg mogen.”

„Het gebeurde een hele tijd geleden, toen keizer Karel nog niet gekroond was,” begint de donkere stem van oom Umo.

Haro schuift voorzichtig over het stro naar de verste hoek van de hut. Daar zit zijn nichtje Gertrud. Van daaruit kan hij het gezicht van zijn vertellende oom goed zien. En de stekende ogen van de Frank zullen hem niet voortdurend kunnen aankijken, want Haro zit nu precies achter zijn rug.

Oom Umo is intussen verder gegaan: „Onze familie woonde in een klein dorpje in Wigmodia. Dat ligt heel wat dagreizen ver in Saksenland. Ieder van de inwoners had een taak in de dorpsgemeenschap. Er waren er, die het land bebouwden of die een huis optrukken. Anderen brouwden bier of gingen op jacht. Kortom, wij leefden er rustig en tevreden.

Mijn vader was de timmerman. Dat was zwaar werk. Haro weet ervan, want zijn vader is het hier in ons dorp!” Oom Umo knikt naar de donkere hoek, waar Haro zit.

„’s Avonds moest hij nog rechtspreken en de offers brengen, want hij was ook de priester. Hij was een goed en rechtvaardig man en leerde ons de oude Germaanse tradities.

Op een dag riep vader alle weerbare mannen van het dorp bijeen.

Toen de vergadering samengekomen was, bleek, dat er een vreemdeling was gekomen. De man bracht geen goed nieuws: Karel van Frankenland, nu dus keizer Karel," valt oom Umo zichzelf in de rede, „deed weer een poging om ons Saksen te onderwerpen!"

Oom Umo gaat wat verzitten en staart even in het vuur voor hij verder gaat. De Frank kijkt hem, niet helemaal op zijn gemak, strak aan.

„Karel rukte met zijn leger op over land. Hij verwoestte alles, wat hij op zijn weg tegenkwam. Dorpen, boerderijen, de oogst . . . alles werd platgebrand!

Over de rivieren kwamen zijn veldheren. Ze voeren met zwaar-bewapende schepen over het water. En ook zij spaarden niets van de dorpen, die langs de oevers lagen.

Het leek er volgens de vreemdelingen die ons kwamen waarschuwen op, dat het niet lang meer zou duren voor Karel ook ons dorp zou bereiken. Hij raadde ons aan om zo gauw mogelijk te vluchten. Maar zijn waarschuwing kwam te laat!"

Weer zwijgt oom Umo. Zijn sterke behaarde handen zijn tot vuisten gebald, alsof hij weer klaarstaat voor het gevecht. En zijn stem klinkt bitter, als hij zegt: „De volgende dag kwamen ze al, de Franken. Mijn vader verbood onze mannen de wapens te gebruiken. Wij moesten volgens hem trachten vrede te sluiten. Zo zouden we misschien onze grond en onze huizen kunnen sparen voor verwoesting. Hadden we maar niet naar hem geluisterd . . .

Tierend en schreeuwend kwamen de Frankische soldaten het dorp in. Hun aanvoerder wilde weten, wie de priester was. En toen mijn vader met zijn hand op de strijdbijl naar voren kwam, overmeesterden ze hem zo vlug, dat hij geen tijd had om zich te verdedigen. En wij strijdbare mannen werden intussen door vele speren in bedwang gehouden. Vader werd weggevoerd en we hebben hem nooit weer teruggezien."

Het wordt na deze woorden stil in de bedompte hut. Tante Gudrun staat op om wat hout op het langzamerhand lager brandende vuur

te gooien.

Oom Umo vertelt weer verder: „Wij werden even buiten het dorp bijeengedreven en daar kregen wij te horen, dat we meegevoerd zouden worden naar het Frankenland. Niets mochten we meenemen, geen wapens, geen gereedschappen, geen leeftocht . . . niets dan de kleren, die we aan hadden . . . En achter ons werden onze huizen verbrand en de gewassen op het land vertrappt . . .! Over de heuvels werden we weggevoerd naar het grote leger van Karel.”

„Het was een vreselijke tocht,” klinkt plotseling de heldere stem van tante Gudrun op en ze kijkt de Frank hierbij beschuldigend aan, alsof hij ervoor verantwoordelijk was. „We trokken als gevangenen mee met het leger. Voortdurend spoorden we de kinderen en de oude mensen aan om vlugger te lopen. We móesten zorgen bij elkaar te blijven. Achterkomen betekende immers zeker de dood!

We leefden van wat de soldaten ons toewierpen en van wat we vonden in de velden. En dat was echt niet veel! We sleepten ons op 't laatst voort. Iedere dag moesten we wel iemand achterlaten, die echt niet meer verder kon . . .

Dikwijls reed Karel langs met zijn gevolg. Ze lachten dan en maakten grappen over ons. Ja, ze lachten! En dat is dan die goede keizer Karel, die ons volk zo nodig tot christen moet maken . . .!” De anders zo vriendelijke stem van tante Gudrun klinkt scherp. „Gudrun, houd op, je spreekt tegen een soldaat van diezelfde keizer,” zegt oom Umo zacht.

Dan richt hij zich tot de Frank, die nadenkend voor zich uit kijkt. „Soldaat, je komt een antwoord halen bij mij, de priester van dit dorpje Saxenheim. Na het verhaal, dat je zojuist gehoord hebt, begrijp je het antwoord misschien beter.

Zeg aan de keizer: In onze nederzetting wonen wij als vrije Germanen bijeen, levend volgens de oude tradities en zeden. En zo willen wij blijven leven. Daarom willen wij hier geen christenpriester, al zegt ons de keizer, dat het moet! Mocht deze op hoog

bevel van de keizer toch komen, dan zal ik als dorpspriester mijn mensen verbieden naar hem te luisteren. Zelfs zal niemand hem mogen huisvesten!

Breng deze boodschap maar over, Frank."

De Frankische soldaat staat op van zijn plaats bij het vuur. Hij trekt zijn mantel stevig om zich heen en zegt: „Dat zijn dappere woorden, Umo, priester van Saxenheim. Na uw verhaal begrijp ik inderdaad uw antwoord beter. Alleen moet ik u waarschuwen, dat het voor u wel eens gevaarlijk zou kunnen worden, als ik deze boodschap letterlijk aan de keizer zou overbrengen."

Zijn stekende ogen kijken iets vriendelijker rond dan tevoren.

„Dat begrijp ik," zegt oom Umo kalm, terwijl hij ook opstaat. „U vertrekt vanavond nog?"

„Morgenochtend bij zonsopgang zullen wij ons kamp opbreken," zegt de soldaat. „Dan gaan wij terug naar Nimwegen om daar ver slag uit te brengen van onze tocht langs de Saksische nederzettingen."

„Uw reis moge goed verlopen," zegt oom Umo beleefd.

Na een vage groet naar de anderen in de hut vertrekt de man en loopt het duister in.

Zwijgend zitten ze een tijdje bijeen rond het vuur. Ieder is verdiept in eigen gedachten. Denken ze aan een straf van keizer Karel? Aan gevaar voor hun dorp?

De stem van oom Umo verbreekt de stilte. „Haro, wat kwam jij me eigenlijk vertellen? Je bent denk ik niet zo maar hierheen gelopen door het donker?"

„En door dit vreselijke weer!" valt tante Gudrun hem bij.

„Ik kwam u vertellen van mijn ontmoeting met die Franken in het bos, oom. En u waarschuwen, omdat er immers morgennacht mannenbijeenkomst bij de offerplaats zou zijn! Maar nu de Franken morgenochtend weg zullen gaan, is er eigenlijk geen gevaar meer te duchten."

„Toch is het goed, jongen, dat je eraan gedacht hebt,” knikt oom Umo Haro toe.

„Moeder zei het me, oom,” zegt Haro eerlijkheidshalve, „en ik moet eigenlijk weer gauw naar haar toe. Ik ben door uw verhaal en door die Frank al zó lang hier gebleven . . .”

Hij staat op en trekt de mantel, die hij naast zich heeft liggen, weer over zijn schouder en werpt daarbij een verlangende blik op het warme vuur en de mensen in de hut. Zuchtend zegt hij: „Goedenacht allemaal,” en wil het duister en de kou tegemoet gaan.

Maar oom Umo roept hem terug. „Wacht nog even, Haro, niet zo'n haast! Wil je me nu eens precies vertellen, wat er vanmiddag in het bos is voorgevallen?”

Haro schuift graag weer bij en vertelt zijn verhaal. Als hij klaar is en afwachtend de kring rondkijkt, ziet hij de bewonderende blikken van Gertrud op zich gevestigd. Haro kleurt ervan.

En oom Umo zegt: „Ik vind wel, dat je een beloning hebt verdiend, jongen. Je hebt je in het bos als een man gedragen. Daarom zou ik je een voorstel willen doen. En dit zeg ik nu niet als je oom, maar als de priester van Saxenheim: Kom morgenavond ook naar de offerplaats, dan mag je de bijeenkomst meemaken.”

Haro schrikt er zo van, dat hij gaat stotteren.

„Maar oom, ik . . . ik . . . ik ben toch nog niet oud ge . . . ge . . . genoeg. Kan dat dan zo maar?”

Oom Umo lacht hard, als hij zijn verlegenheid ziet.

„Dat kan ook niet zo maar,” plaagt hij, „maar omdat ik het zeg! Kom jij maar een uur na zonsondergang, dan zal ik het de mannen wel uitleggen.”

Plotseling klinkt vanuit de hoek waar Gertrud zit zacht en plingend: „Je bent toch niet bang in het donker, is 't wel, Haro?”

„Wat denk je wel,” antwoordt hij verontwaardigd.

Het schaterlachen van zijn familie klinkt Haro na, terwijl hij haastig wegloopt, de donkerte in.

ONDER DE OFFERBOOM

De ondergaande zon kleurt de lucht zachtrood.

De scheefgezakte lemen hutten, die samen het dorp Saxenheim vormen, krijgen er een glans door, die hen wat minder armoedig doet lijken.

De bossen er omheen echter zien er nog somberder uit dan ze al zijn. Het zachte avondlicht kan niet meer door het dichte bladerdak dringen, zodat onder de bomen een geheimzinnige duisternis heerst.

Wolken, waarvan de randen goudgekleurd zijn, stapelen zich op in de avondlucht.

Dit is het ogenblik, waarop Wodan zich tevreden glimlachend gereedmaakt voor zijn wilde nachtelijke ritten. De wolven staan hijgend naast hem te wachten, maar worden nog in toom gehouden tot de laatste lichtglansen verdwenen zijn.

Als Haro omhoog kijkt, ziet hij in zijn verbeelding Wodans vurige paard snuiven en trappend van ongeduld aan de teugel rukken . . . Van de lichte lucht gaan zijn ogen naar de donkere bossen en onwillekeurig huivert hij.

Vanavond . . . straks zal het zijn . . . de mannenvergadering . . . En hij zal er voor het eerst bij mogen zijn! Natuurlijk zal hij alleen maar mogen toekijken en bij een stemming moeten zwijgen. Dat spreekt vanzelf!

Na een laatste blik op de zwarte openingen tussen de stammen gaat Haro de hut binnen, waar zijn moeder bezig is hout aan te

dragen voor het vuur. Haro helpt haar gauw met de grootste blokken. En terwijl ze zo samen sjouwen, donkert het buiten snel.

Daar klinkt door de stilte van het dorp het geluid van een hoorn. Tweemaal een langgerekte toon: Klaarmaken voor de vergadering bij de offerboom!

Haro springt op! Eigenlijk wil hij zijn moeder en de zusjes niet laten merken, hoe opgewonden hij is, maar hij kan zich gewoon niet bedwingen.

Zijn vingers trillen, als hij de mooi bewerkte houten gesp vastmaakt, die zijn mantel op de schouder bijeen moet houden. In zijn gordel steekt hij een mes en hij zet zijn speer gereed bij de ingang. Moeder maakt de kom schoon, waaruit hij daarstraks zijn pap heeft gegeten, en ook die haakt Haro aan zijn gordel vast. Want het is de gewoonte, dat er op de vergadering gerstebier gedronken wordt.

Haro groet moeder, die hem trots van top tot teen bekijkt. Hij knikt zijn zusjes toe, die hem ook al bewonderend opnemen. Dan gaat hij de hut uit en de duisternis in.

Even moeten zijn ogen wennen aan het donker, maar al gauw ziet hij de bosrand als een donkere streep achter de hutten afgetekend. Overdag is hij dikwijls naar de offerplaats bij de beek gelopen, maar 't zal hem toch niet meevallen om in het donker de juiste weg te vinden. Als hij goed luistert, kan hij wel enigszins afgaan op de geluiden, die de andere mannen maken bij het gaan door het bos.

Een beetje aarzelend zet Haro zijn voet op het nauwelijks zichtbare pad. Dan vermant hij zich en trekt zijn schouders recht, waardoor zijn mantel even opwaait. Vooruit, hij is nu geen kleine jongen meer. Hij is bijna volwassen!

Voorzichtig zoekt hij zijn weg over het smalle bospad. Ja, bij deze dikke boom moet hij dwars door de struiken heen en dan een boom zoeken met hoog boven de grond uitgroeïende wortels.

Au . . . ! Bijna valt hij erover in het donker.

Gelukkig schijnt even de maan door een opening in de bladeren, zodat hij nu de weg duidelijk voor zich ziet.

Juist als hij zijn voet al optilt om verder te gaan, hoort hij een zwaar gesnuif achter zich en het stampen van hoeven! Verstijfd van schrik blijft hij staan!

Dan dringt het tot hem door, dat hij zich op deze manier toch wel weinig mannelijk gedraagt. Daarom keert hij zich met een ruk om, de speer in zijn hand, klaar om toe te stoten.

Een enorm dier staat in de schaduw van de struiken . . .

Is het een wild zwijn?

Een ander gevaarlijk dier?

Plotseling verslapt Haro's waakzaamheid. Nee, van dit dier heeft hij geen gevaar te duchten. Het is een kalf! Dit zal het beest wel zijn, dat vanavond door oom Umo geofferd zal worden.

Het dier schraapt wat zenuwachtig met een voorpoot over de grond. Ernaast wordt oom Umo zichtbaar, die het kalf stevig vastgrijpt. Hij wil het voortdrijven.

Dan staat echter oom Umo ook doodstil. Hij ziet de vage schaduw van Haro. En onmiddellijk waakzaam vraagt hij: „Vriend of vijand?”

„Ik ben het, Haro,” antwoordt zijn neef zacht.

„Jongen, ik schrok even van je, je stond daar zó stil!”

„Ik schrok niet minder van u, oom,” bekent Haro. „Ik dacht, dat een of ander wild dier klaarstond om mij te bespringen, maar toen bleek u het te zijn met dit kalf.” Hij lacht even.

Oom Umo pakt het dier weer beet en Haro kijkt toe. Hij durft niet goed te vragen of hij met oom Umo mee mag lopen. Misschien denkt oom dan wel, dat hij bang is. En daarvoor wil Haro beslist niet aangezien worden.

Zwijgend gaat hij een paar stappen op zij om oom Umo langs zich te laten gaan.

„Blijf jij maar voor me uit lopen, Haro,” zegt oom, „dan kun jij het pad zoeken voor mij en voor dit dier.”

Haro kijkt oom onderzoekend aan. Wil hij hem op de proef stellen? Denkt hij, dat zijn neef de weg niet weet te vinden? Of vindt oom Umo het inderdaad gemakkelijk, als Haro het pad baant? Wel, hij zal bewijzen, dat hij in 't donker niet bang is en de weg goed kan vinden.

Maar ondanks zijn vertoon van moed tegenover oom Umo weet Haro diep in zijn hart, dat de nabijheid van zijn oom hem heel wat rustiger maakt.

Voorzichtig gaan ze verder. Haro buigt als het nodig is de takken op zij, zodat het kalf de struiken niet te erg beschadigt. De weg naar de offerplaats mag immers niet te vinden zijn voor vijanden, voor de Franken! Afgerukte takken en platgetrapte varens naast het pad zouden hun gemakkelijk de weg kunnen wijzen.

Als ze bij de beek gekomen zijn, zegt oom Umo dan ook goedkeurend: „Dat heb je best gedaan, jongen. Je hebt voorzichtig gelopen en goed de weg gehouden.”

Trots en toch ook een beetje verlegen helpt Haro zijn oom het kalf vast te binden aan een boom. Ze zijn nu vlak bij de offerplaats en het beest kan beter hier blijven. Het zou kunnen schrikken en wild worden van zoveel mensen in de nabijheid.

Voorzichtig tastend met de voeten lopen ze dan langs de beek. Het toegangspaadje naar de vergaderplaats is smal en loopt vlak langs het moeras. Onder de bomen klinkt een gemompel van stemmen, dat steeds duidelijker wordt. Het wordt begeleid door een zacht wapengekletter.

Plotseling staan ze bij de offerplaats. Oom Umo wijst Haro, dat hij de open plek moet oversteken en aan de overkant naast de wit afstekende stam van een berk moet gaan zitten.

Een verbaasde stilte valt, als de mannen Haro zien.

De stem van de dorpsoudste verbreekt die stilte. Hij vraagt: „Waarom heb je deze jongen meegebracht, Umo? Hij is nog niet toegelaten!”

Haro hoort aan de toon, dat de oude man niet tevreden is over

deze gang van zaken.

„Als iedereen aanwezig is,” zegt oom Umo, „zal ik het jullie uitleggen.”

„Alleen de jonge Eric ontbreekt nog,” roept iemand.

„Ik kom all!” klinkt een vrolijke stem.

Met veel geweld baant een lange jongeman zich een weg door de struiken. Hij ploft neer naast Haro en zijn stem schalt: „Wat doe jij hier, zeg? Ik mag nog maar nauwelijks op deze vergadering komen en jij bent nog heel wat jonger!”

Oom Umo wijst hem scherp terecht.

„Jij komt met zóveel lawaai en zó wild aanlopen, Eric, dat je eigenlijk nog niet verdient hier toegelaten te worden. Stel je voor, dat er Frankische soldaten in het bos rondliepen. Jij zou door je manier van doen zeker de aandacht vestigen op deze bijeenkomst.” Een beetje verlegen antwoordt Eric: „Maar er zijn toch geen Franken? Wat moeten ze in het bos zoeken?”

„Ons en de offerplaats,” is het bitse antwoord. „Luister maar naar wat er gisteren gebeurd is . . .”

Afwachtend maken de mannen het zich gemakkelijk in het lange vochtige gras. Ze trekken hun mantels stevig om zich heen. Hun lange, meest blonde haren vangen het maanlicht telkens, als ze het hoofd bewegen. De wapens houden ze in de hand of zó voor het grijpen in de gordel. Veiligheid vóór alles!

Oom Umo vertelt, wat Haro gistermiddag hier in het bos beleefde. Ze luisteren aandachtig en aan het eind van het verhaal wenden vele hoofden zich goedkeurend naar Haro. Sommigen knikken de jongen toe, die een beetje bezijden de kring zit onder de witte berk. De dorpsoudste zegt: „Ja, het is goed, Umo, dat je hem hier hebt laten komen.” En hij wendt zich tot Haro. „Je hebt je flink gedragen, mijn jongen. Je hebt gehandeld als een volwassen man. Het is jammer, dat je vader er nu niet bij is. Hij zou trots zijn op zijn zoon!”

„Wanneer komt je vader weer thuis?” vraagt een van de andere

mannen.

Haro antwoordt: „We weten het niet. Hij is in Rhinesburghe, zoals u weet, om een schip te helpen aftimmeren. Het kon wel lang duren, zei vader ons, toen hij wegging.”

„Je zult een goede hulp zijn voor je moeder en de jacht zal je ook in 't vervolg zeker goed gelukken!” zegt de oude man nog eens vriendelijk.

Iedereen kijkt hierna weer naar oom Umo, die begonnen is alles klaar te maken voor de vergadering. Met snelle en zekere bewegingen veegt hij de bladeren van de offersteen, zodat die oplicht in het schijnsel van de maan. Hij, de priester, wenkt dan de mannen om naderbij te komen. Stil hurken ze neer op de open plek. Rondom hen is de donkere muur van bomen. Achter hen de beek, die zacht murmelt.

Eric fluistert Haro toe: „Kom ook wat meer naar voren, anders kun je niets zien van het offeren. Daar, links van de heilige boom, mogen wij jongeren zitten.”

Haro volgt hem en schuift dicht naast Eric. Ze hebben hier een beste plaats. Duidelijk zijn dan ook de mannen zichtbaar, die voor de offersteen op de vochtige grond zitten. Het zachte maanlicht tekent donkere schaduwen op de gezichten en de kleren. Soms flitst een lichtstraal op, als een van de mannen zijn speer beweegt. Langzaam heft oom Umo de hand op, ten teken, dat hij iets wil gaan zeggen. Het wordt heel stil.

De priester staat achter de offersteen en onder de grote heilige boom. De takken bewegen zachtjes in de wind. Boven het hoofd van de priester wiegen de geraamten van de paarde- en koeiekoppen heen en weer.

Haro vindt het eigenlijk een beangstigend gezicht en hij maakt zich dan ook zo klein mogelijk. Hij doet zijn best om niet te laten blijken, dat hij zich niet zo erg op zijn gemak voelt. Maar zo dicht in de nabijheid van de offerboom te zijn, betekent ook, dat de goden in de omgeving zijn: Wodan op zijn paard, met de wolven

om zich heen . . . De eeuwig strijdende walkuren met hun wijd uitwaaierende haren . . . Misschien Donar, woest zwaaiend met zijn hamer? Zou Freya er ook zijn nu in de nacht? Of gebruikt zij de dag om haar gunsten aan de mensen te schenken?

„Luistert allen, gij mannen van Saxenheim,” roept oom Umo hun toe. „De Frankische soldaten, die Haro in het bos ontmoette, hadden niet alleen de opdracht om onze heilige offerplaats te ontwijden. Zij kwamen ons ook een boodschap brengen van keizer Karel . . .”

Eén van de mannen valt oom Umo in de rede: „Bemoeit de keizer zich dan met ons? Wij zijn toch maar weggevoerde gevangenen?” Zonder daar op in te gaan, vervolgt oom Umo: „De keizer heeft een plan met ons. En niet alleen met ons dorp, maar met alle Saksische nederzettingen, waar men nog leeft volgens de oude wetten en tradities. De keizer wil ons, zo zei mij een van de Frankische soldaten, een rijker leven geven! Een leven, waarin we niet bevreesd hoeven te zijn voor onze straffende goden.”

De meeste mannen lachen schamper.

Maar Haro gaat, wat onrustig, even verzitten. Niet meer bang zijn voor de goden . . . Het lijkt wel of die Frankische keizer zijn gedachten kan lezen. Want Haro is eigenlijk altijd een beetje angstig. Je kunt immers nooit weten, wat de goden in de zin hebben, goed of kwaad?

Maar oom Umo gaat verder: „De keizer heeft beloofd, dat hij ons christenpriesters zal zenden. Die vertellen ons dan van de God van de Franken maar tegelijkertijd leren ze ons, hoe we het land moeten bebouwen en het vee beter kunnen verzorgen. Ook zullen ze ons leren bomen te planten, waarvan wij de vruchten kunnen eten.”

De Germaanse priester kijkt de kring rond. De gezichten, zowel van de ouderen als van de jongeren, zijn gespannen naar hem toegekeerd. Iedereen kijkt ernstig en het is niet te zien of ze met zijn woorden zullen instemmen. Toch is het belangrijk voor oom

Umo dat te weten. Want hij kan wel beslissingen nemen, maar zoals dat in elke Germaanse nederzetting gebeurt, moeten ook hier de mannen van het dorp zijn besluiten goedkeuren.

Een van de mannen gaat staan. Het is de smid. Hij is een lange forse man, die met zijn grote hand stevig zijn speer omklemt. Kalm en belangstellend vraagt hij: „En wat heb je de Frank voor antwoord meegegeven, Umo?”

„Ik heb hem gezegd, dat wij als vrije Saksen willen blijven leven volgens onze oude zeden en gewoonten. Ik zei ook, dat wij heel tevreden zijn met onze eigen goden en geen christenpriester wensen!” Oom Umo kijkt de kring vragend rond. „Is het niet zo? We zijn toch tevreden met dit leven?”

De smid neemt weer het woord: „Veel heb ik gereisd. Van dorp tot dorp trek ik om mijn werk te doen. Daardoor hoor en zie ik meer dan de meesten van jullie. En ik kan jullie zeggen: We leiden hier een arm leven!” De stem van de smid wordt bij deze woorden luider. „Er is nóóit genoeg te eten, hoe vaak wij ook gaan jagen in het bos. Onze vrouwen beulen zich af op de akker, maar nóóit is de opbrengst voldoende. Onze kinderen en wij hebben bijna altijd honger.

Wij zouden sterker en dapperder zijn, als wij steeds voldoende voedsel hadden en niet zoals nu: soms te veel en dan weer te weinig. Daarom zeg ik: waarom zouden wij niet leren van de christenen, hoe ons voedsel te verbouwen? We kunnen daarbij onze eigen goden toch wel trouw blijven?”

Er klinkt een gemompel op, als de smid weer gaat zitten.

Oom Umo staat stil en met gebogen hoofd bij de grote steen.

Haro kijkt verbaasd naar de smid. Hoe durft hij zo te spreken tegen oom Umo, de raadsman van het dorp, de priester!

Dan zegt oom Umo en zijn stem klinkt moe: „Betekent dit, dat jullie het niet eens zijn met het antwoord, dat ik de soldaat meegaf? Dat jullie het ook niet eens zijn met de gang van zaken in Saxenheim? Hebben we hier geen goed leven? Ben ik geen goede

priester?"

„Maar natuurlijk wel, Umo,” zegt de oude man op de voorste rij sussend. Hij keert zich om naar de smid en voegt hem toe: „Wat denk je eigenlijk te bereiken met je opstandige taal? Denk je werkelijk, smid, dat die christenmensen ons iets kunnen leren? Zorgen onze goden niet dagelijks voor ons?"

De smid staat weer op. Hij doet een paar stappen naar voren, zodat hij bijna naast oom Umo staat en zegt fel: „Wij moeten voor onszelf zorgen! Als wij ons land niet goed onderhouden en het vee niet verzorgen, doen de goden het ook niet!"

Het wordt angstig stil na deze woorden. De mannen kijken gespannen naar de spreker. Haro durft zich bijna niet te bewegen na deze opstandige woorden tegenover de goden. En als het plotseling heel donker wordt op de open plek in het bos, omdat de maan even schuilgaat achter de wolken, gaat hij zich bepaald onbehaaglijk voelen.

De smid gaat echter, naar het uiterlijk onverstoorbaar, verder: „Overal waar de christenpriesters in de dorpen zijn komen wonen, zag ik gezond vee, geel koren met volle korenaren op de akkers en rijkdragende vruchtboomen. Op de boerderijen waar de Franken heer en meester zijn, was welvaart, er was kleding en voedsel genoeg. Dat alles kunnen wij nu krijgen! Wij kunnen van de christenen leren, hoe dit alles te bereiken en daarvoor hoeven wij heus onze eigen goden niet ontrouw te worden. Wij blijven Saksen, ook al nemen wij van de Franken de goede dingen over.”

De smid spreekt snel en bewogen.

Haro kijkt onder de indruk van wat zich voor zijn ogen afspeelt van de een naar de ander. Hij kan wel begrijpen, wat de smid bedoelt. Vader heeft hem ook wel verteld over het leven in andere dorpen. En ook hij heeft daarbij gezegd: „Natuurlijk moeten we van de Franken leren zoveel we kunnen. Maar blijf altijd onze goden trouw!"

Wat zal oom Umo nu zeggen?

De priester kijkt de kring rond.

„Wij staan voor een belangrijke beslissing,” zegt hij. „Ik merk, dat niet allen het eens zijn met de boodschap, die ik de Frank meegaf. Daarom zullen wij handelen, zoals wij gewend zijn in zulke gevallen. Eerst zullen wij stemmen. En ik kan niet geloven, dat dan de meerderheid niet achter haar eigen priester zal staan.”

Enkele mannen mompelen iets, maar Haro kan hen niet verstaan. Oom Umo luistert er niet naar en gaat verder: „Daarna zal ik het offerdier slachten en uit de ingewanden de wil van de goden lezen. Mocht het alles ons dan nog niet duidelijk zijn, dan kan ik ook nog de runen werpen.”

Moeilijk staat de dorpsoudste op uit het vochtige gras. Zijn oude benen zijn stijf geworden van het lange zitten. Maar zijn ogen kijken helder en dwingend langs de verzamelde mannen. En als hij gaat spreken, is het heel stil onder de offerboom.

„Voor wij weten, hoe de stemming zal uitvallen, Umo, en voor wij de wil van de goden kennen, wil ik je eerst iets zeggen. Je hebt ons dorp met vaste en rechtschapen hand bestuurd. Jou treft geen enkele blaam. Jij kunt het niet helpen, dat er nog maar zo weinig wild in onze bossen leeft. Jij kunt het niet helpen, dat de oogst dikwijls mislukt. Je hebt altijd je best voor ons gedaan en je antwoord aan de Frank, al is dan niet iedereen het ermee eens, is gegeven met het oog op het welzijn van ons allen!”

De andere mannen geven met luide kreten hun bijval te kennen. Ze roepen allen door elkaar, dat ze natuurlijk oom Umo vertrouwen en hem eren als hun priester!

Haro ademt verlicht op. Hij kreeg het bijna benauwd van al die kritiek.

Warm kijkt oom Umo de oude man aan, die daar staat in het flauwe licht. Zijn grijsgrauwe haren vallen sluik om het hoofd. maar geven zijn oude gebogen gestalte een grote waardigheid.

„Dank je, Olle, voor deze woorden,” zegt oom Umo zacht en gaat dan luider voort: „Toch is het nu nodig te stemmen.”

De smid zit inmiddels weer op zijn plaats tussen de andere mannen. Over hun hoofden heen roept hij: „Umo, het gaat er mij alleen maar om, dat wij genoeg te eten hebben, hoe dan ook!”

„Offer dan tot Wodan!” zegt oom Umo scherper dan hij eigenlijk bedoelt.

Dan keert hij zich tot de vergadering: „Wij zullen stemmen. Wie vindt, dat de Frankische priester moet komen, steke zijn speer omhoog. Maar wie zijn eigen goden eert en tevreden is met wat ik antwoordde, steke zijn speer in de grond!”

De mannen horen zijn nauwelijks bedwongen woede, als hij roept: „Gaaf staan.” En als ze allen overeind zijn gekomen: „Wie heeft gelijk, de smid of ik, jullie priester?”

Met een kreet steken zes mannen, onder wie ook de jonge Eric, de speer omhoog. Zes anderen priemen met een ferme zwaai het wapen in de grond.

De priester kijkt rond en telt: Zes tegen zes!

Hij is duidelijk teleurgesteld. Zuchtend zegt hij: „Dan zullen we nu gaan offeren. Dit keer niet alleen om de goden te eren, maar ook om hun wil uit de ingewanden te lezen.”

Met grote passen loopt hij weg om het kalf te halen. De anderen gaan zitten.

Haro trekt zijn mantel wat dichter om zich heen. Hij rilt even. Is het van kou? Het trekt wel vochtig op zo langs de beek. Of is het niet alleen van kou, maar ook van onbehagen?

Stilletjes kijkt hij de kring eens rond. Zacht zitten de mannen met elkaar te praten. Sommigen schudden het hoofd, anderen fluisteren met een boos gezicht.

Eric zegt zacht: „Je maakt wel een spannende vergadering mee! Je oom heeft het vanavond niet gemakkelijk.”

„Jij was het anders met de smid eens!” voegt Haro hem eveneens op zachte toon toe.

„Heb jij dan nooit honger? Zou jij niet beter eten en warmere kleren willen hebben?”

Haro zwijgt. Maar diep in zijn hart weet hij, dat hij Eric gelijk moet geven. Altijd gerstepap en brood en soms wat wildbraad gaan wel vervelen. Vader heeft hem wel verteld van de heerlijke sappige vruchten, die hij soms in Rhinesburghe eet. Hè, als hij eraan denkt, krijgt hij al honger!

Daar komt oom Umo met het kalf de open plek op lopen. Hij leidt het dier tot vlak bij de offersteen. Daar gekomen steekt hij zijn hand op om aandacht te vragen en roept: „Wij zullen de wil van de goden vragen.”

Hij keert zich om naar het kalf en slaat een koord om de poten van het dier. Hij werkt snel en zeker. Een lang vlijmscherp mes trekt hij uit zijn gordel en steekt dat het nietsvermoedende dier met kracht in de hals. Een ruk aan de koorden doet het kalf met een dof geluid vallen op de offersteen.

Dat is handig gedaan, denkt Haro goedkeurend. Je kunt zien, dat oom Umo al jaren priester is. Maar hoe je nu toch uit die vieze ingewanden de wil van de goden kunt lezen? . . .

Haro kan alles vanaf zijn plaats wel goed zien, maar vraagt toch aan Eric: „Mogen we nog wat dichterbij? Of hinderen we dan bij het offeren?”

„Nee, we moeten hier blijven zitten,” broemt Eric zachtjes.

Haro rekt de hals om toch vooral niets te missen.

Langzaam bloedt het dier leeg . . .

„We kunnen het best nu, terwijl we nog even moeten wachten, ons bier drinken,” zegt oom Umo. „Eric, haal de kruik!”

Eric springt op en loopt naar een struik dicht achter de offerboom. Hij haalt daar een zware stenen kruik, die kennelijk tot de hals gevuld is met gerstebier, te voorschijn.

Het lijkt of alle ernst en onenigheid wegvalt, als Eric het bier midden tussen de mannen neerzet. Ze richten zich vrolijk op, strekken de stijve benen en haken hun kom van de gordel. Ook Haro komt dichterbij, maar hij wacht geduldig, tot iedereen aan de beurt is geweest. Dan pas vult hij zijn nap uit de kruik. Hij is hier ten slotte

gast en de jongste!

Nadat ze allen gedronken hebben, gaat Eric weer met de kruik rond. De eerst zo ernstige gezichten staan nu al veel vrolijker. Zelfs begint één van de mannen een bekend strijdlid te zingen en al gauw schallen de liederen door het bos. Ze bekommeren zich niet om vijanden, die hen kunnen horen. Ze zingen maar! Het ene lied na het andere wordt ingezet. Ook Haro zingt dapper mee, wat hem een goedkeurend knikje van zijn oom oplevert.

Al gauw is de kruik leeg. Eric brengt hem terug naar de struiken en ieder neemt zijn plaats weer in.

Oom Umo gaat achter de offersteen staan en buigt zich over het dode kalf. Hij maakt langzaam en nauwkeurig een snede in de buik van het dier. Dan gaat hij nogmaals met zijn mes over dezelfde insnijding, maar nu wat dieper... Een roodpaaarse massa puilt naar buiten. Met een handige beweging van zijn arm trekt oom Umo de stinkende ingewanden te voorschijn en kletst ze op de grond.

Het is doodstil, als de priester zich vooroverbuigt om uit deze bloederige massa de wil van de goden te lezen. De mannen zien, hoe oom Umo even de ogen sluit, daarna nog eens goed kijkt en zich weer opricht. Zijn mes veegt hij met langzame bewegingen af aan een pluk gras en steekt het dan weg. Nog altijd zegt hij niets, maar hij kijkt weer net zo somber voor zich uit, als vóór het zingen van hun strijdlieder.

Zwaar klinkt zijn stem en donker staan zijn ogen, als hij gaat spreken.

„De goden zijn ons niet welgezind.”

En met een verwijtende blik naar de tegenstemmers zegt hij: „Ik denk, dat we hen niet genoeg geëerd hebben.”

Sommigen gaan wat onbehaaglijk verzitten.

In de stilte, die volgt op de woorden van de priester, klinken de nachtgeluiden uit het bos luid en onheilspellend! De donkere bosrand lijkt vol dreiging. En even dreigend roept de priester: „De

goden zeggen: ontevredenheid is ondankbaarheid! En dat is alles, wat ik uit de ingewanden kan lezen. Het is geen antwoord op de vraag of de christenpriester moet komen of niet. Maar het betekent wèl, dat wij de goden tegen ons ingenomen hebben.”

Bitter eindigt oom Umo: „Dat is dan het resultaat van deze vergadering.”

Hij gaat terug naar het offerdier en begint het klaar te maken.

Niemand mag hem daarbij helpen. Zijn bijl hakt verwoed waar het nodig is en het vlijmscherpe mes doet zijn werk al evengoed. Toch duurt het heel lang voor hij klaar is.

Haro voelt wel, dat oom Umo boos en teleurgesteld is. Maar zijn oom kijkt strak en onbewogen naar zijn werk.

Als de kop van het kalf gescheiden is van het lichaam, wordt die met enkele gevlochten koorden aan een laaghangende tak gebonden. Door het trekken aan de tak beweegt de boom. In het maanlicht lijken de skeletten, die er al in hangen, dreigende gezichten te krijgen. Ze hebben diepliggende holle ogen en er spelen zwarte bewegende schaduwen overheen.

Zolang oom Umo, de priester, bezig is, zitten de mannen stil toe te kijken. Haro vindt de stilte bijna ondraaglijk worden. Voorzichtig schuift hij wat dichter naar Eric toe. Hij zoekt steun tegen de dreigende donkerte van de bomen en tegen die spookachtige geraamten in de offerboom.

Eindelijk is het offer klaar!

Met veel moeite maken ze nu met elkaar een vuur van het vochtige hout, dat klaarligt. Het vuur gaat langzaam aan een wat rossige gloed verspreiden, waardoor de dingen een vertrouwder aanzien krijgen.

Dan, op een teken van de priester, zetten de mannen met forse stemmen het offerlied in. Haro kent het ook. Het is een lang lied, dat vertelt van de macht en de kracht van Wodan en Donar. En ook van de zorg en de goedheid van Freya. Steeds wilder en woester wordt er gezongen, steeds luider klinken de stemmen . . .

tot het lied eindigt met een lang aangehouden schreeuw, die plotseling afgebroken wordt.

Haast aarzelend staat nu de priester op. Naast het nasmeulende vuur tekent zijn gestalte zich donker en schaduwwachtig af in de weer groeiende duisternis.

„De stemming heeft geen resultaat gehad. Ook de ingewanden hebben ons de wil van de goden niet kunnen vertellen. Het enige, wat we nu nog kunnen doen, is de runen werpen! We zullen hopen, dat die ons dan doen weten, wat de goede weg is.”

De stem van oom Umo klinkt moe en bezorgd.

Haro begrijpt het wel. Hij zelf zit de hele avond al zo in spanning.

Hoe moet oom Umo zich dan wel niet voelen?

Voorzichtig haalt oom Umo een zakje te voorschijn, dat onder zijn mantel aan zijn gordel hangt. Hij wenkt Eric om het vuur wat op te stoken, zodat er beter licht zal zijn.

Eric haast zich weg van zijn plaats naast Haro. Deze voelt zich nu echt verlaten, zo heel alleen een eindje van de anderen vandaan. Hij trekt zijn mantel, die weer dreigt weg te glijden, dicht om zich heen. Zo probeert hij zijn onbehagen wat te verjagen. Gelukkig vlamt het vuur al gauw weer hoog op en komt Eric terug naar zijn plaats.

„’t Is daar vies! Bah, ’t stinkt naar die ingewanden en overal zit bloed!” bromt hij zachtjes, als hij weer zit.

Haro hoort het nauwelijks. Hij kijkt gespannen naar zijn oom, die bijna eerbiedig het leren zakje openmaakt. De runen werpen . . . dat gebeurt haast nooit! Alleen als er iets héél bijzonders is.

Haro ziet, dat oom Umo een aantal kleine stokjes in zijn rechterhand houdt. De linker heft hij omhoog, om daarmee eerbied en aandacht te vragen. Met de voet wrijft hij een plek op de grond schoon, zodat hij goed kan zien, hoe de runen zo dadelijk zullen liggen. Dan laat hij de stokjes onder het uitspreken van wat vreemde onverstaanbare woorden vallen.

Haro rekt zich om zoveel mogelijk te kunnen zien. Hij weet, dat ze

allen moeten blijven zitten om de priester niet te storen. Immers, alleen hij kan de verklaring geven van wat de runen zeggen. Maar omdat Haro goede ogen heeft, kan hij de grillig gevormde stokjes zien liggen. Oom Umo buigt zich er diep overheen.

Afwachtend kijken de mannen toe. De oude Olle zit diep in elkaar gedoken. Het lijkt of hij slaapt, maar als oom Umo zich met een knie op de grond laat zakken, heft hij het hoofd verwonderd op. Trouwens, alle mannen kijken verbaasd. Sommigen, die wat ver weg zitten, gaan staan om beter te kunnen zien, wat er bij de offersteen gebeurt. Langzaam richt oom Umo zich dan op en kijkt de kring van gespannen gezichten rond. Vol twijfel schudt hij het hoofd.

„Ik begrijp het niet,” zegt hij. „Ik begrijp niet, wat het betekent! Dit is het antwoord van de runen: Water en wind zullen het brengen!” Hij schudt nogmaals mismoeedig het hoofd en herhaalt zacht voor zich heen: „Water en wind zullen het brengen . . .”

Weer buigt hij zich over de houten tekens om zich ervan te vergewissen, dat hij het zoëven goed gezien heeft. Dan zucht hij diep en zoekt ze bijeen. Het zakje, waarin hij de runen bewaart, stopt hij zorgvuldig weg in zijn gordel.

Zacht maar beslist zegt hij tot de vergadering: „Mannen, de goden willen ons niet helpen. Want hoewel wij allen weten, dat de runen ons altijd een belangrijke boodschap overbrengen, kan ik jullie deze boodschap niet verklaren. Als een van jullie raad kan geven in dit moeilijke geval, mag hij het zeggen.”

De mannen kijken elkaar aan, maar niemand neemt het woord. Zelfs niet de smid. Zou hij het achteraf vervelend vinden, dat hij het oom Umo zo moeilijk heeft gemaakt? Maar er is nu eenmaal gestemd en geofferd. Nu moet de zaak voortgang vinden.

Oom Umo verbreekt de stilte.

„Er is dacht ik nog één oplossing te vinden voor dit moeilijke geval.”

Allen kijken hem in gespannen verwachting aan.

Met een blik op Haro zegt de priester: „Jullie weet, dat we hier niet alle mannen van het dorp bijeen hebben. De vader van Haro, mijn broer Gorinc, ontbreekt, omdat hij in Rhinesburghe is.”

Haro krijgt een kleur, nu hij zo opeens zijn naam hoort noemen. „Gorincs stem zou, als hij deze vergadering had kunnen meemaken, de beslissing gegeven hebben. Nu de goden ons geen duidelijke boodschap willen geven, moeten we zelf weten, wat we doen: de Frankische priester in ons dorp toelaten of niet. Daarom stel ik voor, dat iemand uit ons midden naar Gorinc gaat, hem de zaak uiteenzet en hem vraagt zijn stem uit te brengen.”

Verlicht ademen ze allen op. Dat is een goede oplossing. En een jonge man, die naast de smid zit, roept: „Dat is een wijs en verstandig woord, Umo! Laten we zelf, zonder hulp van de goden, maar beslissen wat te doen.” Het klinkt een beetje overmoedig, maar toch knikken de meeste mannen goedkeurend.

Oude Olle gaat staan, buigt met kreunende zucht zijn oude rug recht en begint met zijn hijgende, wat schorre stem te spreken: „Wie dacht je naar Gorinc te sturen, Umo? Je kunt de smid zenden, maar die zal misschien Gorinc beïnvloeden door zijn woorden. Je kunt een van de ouderen sturen . . . ook die zouden echter Gorinc hun zienswijze kunnen opdringen. Wie moet naar Rhinesburghe . . .?” Ja, dat is weer een moeilijk punt.

Oom Umo lacht even. „Daar heb ik al aan gedacht,” knikt hij. „Ik wilde jullie voorstellen om Haro te sturen.”

Haro schiet verschrikt overeind, waardoor Eric hard begint te lachen. Dat lachen klinkt zó helder op, na alle spanning, dat allen gaan meedoen!

Als het weer stil is, zegt Haro: „Maar mijn moeder dan? Als ik er niet ben, heeft ze niemand om haar te helpen. Mijn zusjes zijn nog te klein . . .”

„Als allen het met mij eens zijn, dat jij moet gaan, jongen, zullen we ook daar wel een oplossing voor vinden,” zegt oom Umo.

„Natuurlijk kunnen we haar allemaal op onze beurt helpen,” vindt

oude Olle, „want het lijkt me inderdaad het beste, dat jij gaat!” Instemmend knikken de anderen. „Ja, laat Haro gaan, dan kan hij zijn vader weer zien.”

Haro lacht de mannen toe. Vader zien, hem weer spreken . . . Wat een buitenkansje, dat hij mag gaan. En als er voor moeder goed gezorgd wordt, kan hij onbezorgd op reis gaan. Haro zit zó diep in gedachten, dat hem totaal ontgaat, wat er verder gezegd wordt. Wanneer zal hij gaan en hoe zal de reis zijn? Zal hij vader gemakkelijk kunnen vinden?

Plotseling schrikt hij op. De mannen zingen een oud strijdlid. En al gauw klinkt de heldere stem van Haro boven de zware stemmen uit. De mannen in zijn buurt glimlachen naar hem. Ze hebben schik in de jongen, die zo opgewekt meezingt.

Als het lied uit is, staat iedereen op. De vergadering is afgelopen. Ze groeten elkaar en lopen langs oom Umo. Na ook een korte groet voor hun priester gaan ze naar de bosrand. De struiken sluiten zich achter hen en steeds verder het bos in klinkt het kraken van takken.

Het is bij de offerplaats rustig geworden. Alleen oom Umo is nog bezig. Hij begraaft de overblijfselen van het offer onder de grond. Daarover en over de grote witte steen gooit hij een dikke laag bladeren. Pas als alle sporen zoveel mogelijk onzichtbaar zijn geworden, keert hij zich naar het bospad.

Daar staat een stille gestalte op de priester te wachten. Het is Haro. „Jongen, ben je er nog?” vraagt oom Umo verschrikt. „Heb je lang moeten wachten?”

„’t Leek me prettiger om samen te gaan, oom,” zegt Haro, „niet omdat ik bang ben, maar omdat . . . omdat . . .” en dan zwijgt hij verlegen. Hij kan toch niet zeggen, dat hij het zo’n nare avond vond voor zijn oom en dat hij daarom gewacht heeft.

Maar oom Umo begrijpt het al lang. Hij geeft zijn neef een stevige klap op de schouder en zegt: „Ik ben blij, dat je gewacht hebt, jongen, ’t loopt prettiger met z’n tweeën dan alleen.”

Voorzichtig hun weg zoekend gaan ze door het bos. En als ze eindelijk de bosrand bereikt hebben, liggen stil en schijnbaar verlaten de hutten van het dorp in het maanlicht. De andere mannen zijn allemaal al thuis.

Nu Haro zijn huis nadert, zegt hij: „’t Was fijn, dat ik zo maar bij de vergadering mocht zijn, oom. Ik dank u wel.”

„Je trof het niet zo erg, jongen. Het was voor mij wel een moeilijke avond. Maar het was goed, dat je dit meemaakte. Je zult er wel veel van geleerd hebben.”

„Is de smid uw vijand, oom, dat hij zo tegen u deed?”

„Dat geloof ik niet,” zegt oom Umo nadenkend en dan gaat hij grimmig verder: „Hij denkt alleen, dat hij alles beter weet!”

Het lijkt Haro verstandiger nu maar niets meer te vragen en omdat hij zijn huis bereikt heeft, zegt hij: „Welterusten oom, ik kom morgen met u afspreken, wanneer ik naar vader zal gaan.”

„Goed Haro, welterusten.”

Zacht gaat Haro naar binnen om zijn moeder en zijn zusjes niet wakker te maken. Ze liggen rustig te slapen.

Eigenlijk vindt Haro het jammer, dat hij het grote nieuws niet aan moeder kan vertellen, maar hij zal haar maar niet storen in haar slaap. Ze zal moe zijn na haar lange werkdag zonder vaders hulp. Haro zoekt voorzichtig zijn plaatsje op in het stro. Even ligt hij nog te draaien . . . dan wordt het rustig in de kleine hut.

HET SCHIP BIJ RHINESBURGHE

De ochtendnevel hangt over de landen.

Tussen de bomen wordt de nevel tot sluiers, die glanzen in de opkomende zon. De bomen zelf lijken vreemde gestalten, groten-deels verborgen in de mistflarden.

Over het smalle pad, dat de velden scheidt van het bos, loopt een jongen. Hij heeft kennelijk geen haast, want hij staat telkens stil en kijkt dan achterom naar een armzalige verzameling hutten. In de velden er omheen zijn de bewoners van de nederzetting al druk bezig. De mannen dragen een grote zak op de heup en gooien telkens een handvol korrels over het land. De vrouwen en kinderen zijn een eindje voor hen uit bezig de aarde los te woelen, zodat het uitgestrooide zaad gelegenheid zal hebben om te groeien in de losse grond.

Nadat hij een tijdlang naar dat vredige tafereeltje heeft gekeken, draait de jongen zich om, neemt zijn buidel wat steviger over de schouder en loopt met flinke passen weg van het dorp!

Haro trekt vandaag voor het eerst van zijn leven weg uit Saxenheim. Vannacht zal hij niet bij moeder en de zusjes in de hut slapen.

Nu hij eenmaal op reis is, weet hij eigenlijk niet goed of hij het nog wel zo fijn vindt om naar Rhinesburghe te gaan. Natuurlijk is het heerlijk om vader te zien, maar die reis . . . Hij ziet er diep in zijn hart vreselijk tegenop.

Trouwens, 't was beslist niet leuk om moeder met de meisjes

vanmorgen achter te laten.

Toen het licht begon te worden, was Haro het dorp uitgetrokken. De dorpsgenoten, die al in alle vroegte naar de akkers waren gegaan, keken hem na. Ook moeder ging met Garda en Esmeralda naar het lapje grond, dat hun gezin was toegewezen.

Gelukkig maar, dat Eric haar vandaag zou helpen, want 't was zwaar werken op de akker. Eric kan thuis wel gemist worden. Hij heeft een paar broers, die ook al groot genoeg zijn om mannenwerk te doen.

Nadat Haro zo al peinzend een eind heeft gelopen, staat hij nog eenmaal stil en kijkt om.

Heel in de verte ziet hij de mensen op het veld. Maar hij kan ze niet meer herkennen.

Nu zal Eric de koek wel begraven, die moeder gisteren speciaal gebakken heeft. En als hij hem in de grond legt, zal hij de bezweringspreuk zeggen, die anders vader zei:

„O aarde, onze moeder!

Moge vader hemel u schenken
wassende akkers!”

De koek, die zo geofferd wordt, moet zorgen voor een goede oogst . . .

Zuchtend vermant Haro zich en loopt weg van Saxenheim, het onbekende tegemoet.

Als hij om zich heen kijkt, ziet hij nog allemaal bekende dingen. Het bos, de velden en ginds voor hem uit de lage duinen. In de verte, waar Haro weet dat de zee is, zijn de duinen wat hoger. Straks, als de ochtendnevel is opgetrokken, zullen ze flauw afsteken tegen de horizon.

Stevig voortlopend begint Haro toch wat meer zin in zijn reis te krijgen. De zon wint aan kracht en langzamerhand trekken de nevels op. Daardoor gaat het landschap er wat vriendelijker uitzien. Haro heeft nog nooit zover gelopen, als hij vandaag moet doen. Helemaal naar Rhinesburghe! De smid heeft hem uitgelegd welke

bospaden en zandwegen hij moet volgen om er te komen. Maar het blijft een heel avontuur.

Trouwens, het kan ook best gebeuren, dat hij rovers zal ontmoeten. Die zijn er genoeg op de wegen, dat weet hij wel. Het zijn woeste mannen, die de reizigers, die ze tegenkomen, al hun bezittingen afnemen. En eigenlijk moet je blij zijn, als ze je dan in leven laten.

Haro schudt eens flink zijn hoofd, alsof hij daardoor al die nare gedachten kan kwijtraken.

Maar plotseling springt hij dodelijk verschrikt op zij. Hij hoort onverwachts een stem, die roept: „Als je op jacht gaat, moet je de andere kant op, naar de bossen! Hier zul je weinig anders vinden dan een konijn. En die beesten zijn voor je het weet in de grond verdwenen.”

Er zit een man in het gras naast het pad. Haro schat hem ongeveer even oud als zijn vader. Hij heeft een pallia om, een grauwe vierkante lap, die dubbelgevouwen dienst doet als omslagmantel. In zijn gordel ziet Haro geen ander wapen dan een mes en om zijn hals hangt aan een leren riempje een glanzend sieraad.

Als de man Haro's verschrikte gezicht en zijn waakzame houding ziet, begint hij te lachen.

„Nee jongen, van mij heb je geen gevaar te duchten. Ik ben maar een vreedzame monnik.”

Door het vriendelijke gezicht van de monnik is Haro een beetje gerustgesteld, maar hij loopt toch nog wat wantrouwend langzaam naar de man toe.

„Ik was moe,” praat de vreemdeling opgewekt verder. „Toen dacht ik, laat ik eerst maar eens gaan uitrusten, want ik moet nog een heel eind lopen.”

„Waar moet u heen?” vraagt Haro toch wel wat nieuwsgierig.

„Ik ga naar Witla.”

Haro is nu nog niet veel wijzer. Hij heeft de naam van die stad wel eens gehoord, maar hij heeft geen idee of het ver weg is of

dichtbij.

De monnik ziet zijn aarzeling en gaat met een vrolijke twinkeling in zijn ogen verder: „Dat is net zoveel dagen lopen, als jij vingers hebt aan één hand!”

„Dan is het een gevaarlijke en verre reis!” ontvalt Haro.

„Och, het is maar wat je gevaarlijk noemt. De rovers weten wel, dat een monnik een arm man is, die leeft van wat de mensen hem toestoppen. Ze laten mij dus met rust. Tegen de dieren kan ik mij verdedigen en tegen de goden, waar jij misschien ook wel bang voor bent, weet ik mij beschermd door dit!”

Hierbij wijst hij op het sieraad aan het leren bandje.

„Wat is dat dan?” vraagt Haro en hij komt naderbij om het eens goed te kunnen bekijken.

„Dat is een afbeelding van het kruis van Christus,” verduidelijkt de monnik.

Haro deinst geschrokken achteruit. Weer een afbeelding van dat kruis. Droeg ook niet de Frankische soldaat een kruis als sluiting aan zijn wapengordel? Voor zo'n kruis moet van de keizer iedereen in zijn rijk knielen. En wie niet wil, wordt zwaar gestraft. Ja, soms wel gedood! Haro heeft daarover genoeg verhalen gehoord, sinds hij de Franken in het bos heeft ontmoet.

Zou de monnik nu ook van hem gaan eisen, dat hij knielt? Stel je voor, Haro denkt er eenvoudig niet over! Hij is op deze reis immers niet zo maar een Germaanse jongen, maar boodschapper van zijn priester!

Terwijl Haro dit alles overpeinst, babbelt de vreemdeling lustig verder. De jongen heeft even niet gehoord, wat de man vertelt, maar nu hoort hij hem zeggen: „. . . daarom kunnen we misschien beter samen reizen. Waar moet jij naar toe?”

„Naar Rhinesburghe,” zegt Haro afwijzend, „maar ik kan heel goed alleen reizen!”

„Dat geloof ik best,” zegt de monnik een beetje ongeduldig, „maar ik zei je toch al, dat ik het veel gezelliger vind om samen te lopen.

Ik ben dikwijls genoeg alleen. En het lijkt me toe, dat ik je kan vertrouwen."

Haro aarzelt nog even met zijn antwoord. Hij staat voor de monnik, die afwachtend omhoog kijkt.

Haro moet toegeven, dat het enerzijds wel plezierig zal zijn om onderweg wat aanspraak te hebben. Maar anderzijds vindt hij het nogal een waagstuk om met zo'n christenpriester langs de wegen te trekken. Wie weet wat een wonderlijk heerschap het is!

Haro kijkt nog eens naar het kruis, dat de monnik draagt en hij zegt voorzichtig: „Als u naar Witla gaat, komt u dan langs Rhinesburghe?"

„Niet helemaal," antwoordt de man in het gras, „het laatste deel van de dag zul je alleen moeten gaan, maar we kunnen een heel eind samen."

„Graag dan," zegt Haro ten slotte en hij weet zelf niet goed of hij het nu meent of niet.

„Wel," zegt de monnik, terwijl hij zijn bezittingen, die in het gras verspreid liggen, bijeenzoekt, „als jij niet even wilt gaan zitten, kunnen we beter verder gaan. Ik ben weer uitgerust."

Hij staat op en praat verder: „Je zult wel denken: nu al uitrusten. Maar ik was vanmorgen vóór het licht werd al op pad!"

„Ik ben nog maar net onderweg," lacht Haro, „ik kom uit Saxenheim, dat is hier niet ver vandaan."

„Zo, ben je een Saks?" vraagt de monnik.

„Ja," antwoordt Haro plotseling kortaf. Hij gooit de buidel, die hij even in het gras had laten zakken, weer over de schouder en zet er de pas in.

„Hé jongen," roept de man, „wacht even! Ik moet m'n spullen nog meenemen. Wat heb je een haast!"

„Ik dacht, dat een Saks u te min was," roept Haro over zijn schouder, „daarom ging ik maar weg."

„Je moet niet zo gauw beledigd zijn," bromt de man. „Niet alle bewoners van deze streken hebben een hekel aan jullie. We zijn

allemaal mensen, die hard moeten werken om genoeg te eten te hebben. En dan maakt het heus geen verschil of je uit Frankenland of uit Saksenland komt!”

Met een paar forse stappen heeft hij al pratend Haro ingehaald en zwijgend lopen ze een eind over het zandpad.

Door de warmte van de zon is de lucht inmiddels helemaal helder geworden.

Haro loopt licht en gemakkelijk over de oneffenheden van het pad heen. Hij heeft stevige nieuwgenaaide schoenen aan. De monnik echter zoekt steeds voorzichtig een effen gedeelte van de weg, want zijn voeten zijn in versleten lappen gewikkeld, die met een paar bandjes bijeengehouden worden.

Als Haro dat ziet, zegt hij: „Moet u daarop helemaal naar Witla?” „Ja,” zegt de man blijmoedig, „en als ze nog erger kapot gaan, loop ik wel op mijn blote voeten verder. En wie weet, misschien krijg ik ergens onderweg een paar schoenen.”

Hij zegt het hoopvol.

Vertrouwelijk vertelt hij verder: „De christenen, die ik ontmoet, geven mij dikwijls eten en kleding. En in ruil daarvoor vertel ik hun de verhalen van mijn God, ik zegen hun akkers en hun vee en leer hun op een nieuwe en betere manier hun land te bebouwen.”

„Weet u daar dan veel van?” vraagt Haro nieuwsgierig. Hij denkt aan de verhalen van zijn vader en de smid. Nu hij samen reist met zo'n priester, wil hij de kans niet voorbij laten gaan om iets van hem te leren.

Maar hij krijgt slechts ten antwoord: „Ik leerde het in het klooster bij Witla. Daar werkte ik in de tuin. En nu kom ik terug van een klooster ver in het noorden. Ik heb er de broeders geleerd welke nieuwe gewassen ze kunnen verbouwen op hun grond.”

„Het is daar wel erg nat en vochtig,” gaat hij op een andere toon verder. „Wat een water . . . Op sommige plaatsen kan de zee zo maar een eind over het land stromen, omdat bij storm en hoog water de duinen zijn weggeslagen. Je woont hier wel heel wat beter

en veiliger, jongen. De duinenrij is bij de zee hoog genoeg om het water te keren en de lage duinen erachter bieden nog extra bescherming!”

„Toch is de grond bij ons ook moerassig,” komt Haro los. „In het bos is een meertje, waarin de beek uitmondt. Daar omheen kan het erg gevaarlijk zijn om te lopen, als je er niet bekend bent.”

Zo pratend lijkt de weg korter dan hij is en loopt het gemakkelijk. Al gauw weet Haro, dat de monnik broeder Engbert heet en deze noemt hem ook bij de naam.

Midden op de dag zitten ze samen als de beste vrienden te eten. Ze delen de gerstekoeken en het bier van Haro en eten wat van de bramen, die broeder Engbert onderweg geplukt heeft.

Eindelijk na een hele middag lopen en praten naderen ze Rhinesburghe.

„Nu moeten we afscheid nemen, Haro,” zegt de monnik, „want kijk, als je dit pad verder afloopt, kom je bij de grote rivier, die Rhine heet. Ergens aan de oever vind je zeker wel een boot, die je naar de overkant zal brengen. Want aan de overkant worden de schepen gebouwd en daar is dus je vader. Ik neem deze weg, die verder naar het zuiden gaat.”

Ze staan stil en Haro kijkt een beetje verlegen naar de monnik. Eerst was hij bijna bang van broeder Engbert, maar nu vindt hij hem echt aardig.

Broeder Engbert zegt: „Haro, ik ben blij, dat je tot zover met me mee bent gegaan. We hebben veel en plezierig gepraat. Maar jongen,” en nu wordt het vrolijke gezicht van broeder Engbert ernstig, „je moet goed onthouden, wat ik je verteld heb over mijn God. Met Hem is je leven blij en zonder angst. Ik zou eigenlijk nog veel langer met je willen praten. Maar we moeten beiden verder om voor het donker wordt een onderdak te hebben.”

Haro lacht maar wat. Hij weet niet goed, wat hij moet antwoorden, nu broeder Engbert over zijn God praat.

Maar de monnik verwacht kennelijk geen antwoord, want hij gaat

opgewekt verder: „Ik hoop, dat je je vader gauw vindt en dat je verdere reis goed zal verlopen.”

„Dat hoop ik voor u ook,” zegt Haro beleefd.

Na nog een korte groet gaan ze elk een andere kant op.

Maar na een paar passen staat Haro weer stil.

„Broeder Engbert!” roept hij en rukt tegelijkertijd zijn buidel open.

„Vang!” Een grote gerstekoek zeilt door de lucht. Broeder Engbert kan hem nog juist vangen, voor de koek in het zand valt.

„Voor vanavond!” roept Haro. En dan, zich plotseling schamend voor zijn spontane daad, rent hij weg. Hij hoort nog wel, dat de monnik roept: „Bedankt hoor en God zal je helpen,” maar hij blijft hollen, tot hij er zeker van is, dat de man hem niet meer kan zien. Dan gaat hij hijgend langzamer lopen.

In de verte ziet hij al de zeilen van de grote boten, die op de Rhine varen. Dáár moet hij heen.

Hij voelt goed, dat hij moe is na zo'n hele dag lopen. Alleen midden op de dag hebben ze een flinke tijd gerust. En hij vindt het ook ongezellig, dat hij nu alleen verder moet gaan.

Zijn voeten beginnen te steken. Vreemd, hij is toch wel gewend om hele dagen bezig te zijn, op het land of om te jagen. Hij is goed gehard! Maar deze wegen zijn anders dan de bosgrond, die hij gewend is. Hier zijn de paden mul en stoffig. Zijn voeten zakken steeds scheef weg in het zandige pad.

Al peinzend onder het voortlopen nadert hij de rivier meer en meer. Het pad naar het water loopt buiten de stad Rhinesburghe om. Eigenlijk zou Haro die stad wel eens goed willen bekijken, maar daar is het nu te laat voor. Hij moet immers nog naar de overkant. Misschien kan hij dat op de terugweg wel doen.

Hoe dichter hij bij de rivier komt, des te scherper tekenen de zeilen zich af tegen de rossig wordende avondlucht. Haro vergeet er zijn vermoeidheid door en gaat steeds vlugger lopen, zo verlangend is hij om die grote rivier te zien. En als hij dan eindelijk aan de oever staat, weet hij niet naar welke kant hij het eerst moet kijken, zó

indrukwekkend vindt hij alles.

De rivier is véél breder dan hij zich had voorgesteld. Zover hij kan kijken naar beide kanten, ziet hij de Rhine stromen. En de overkant is zo ver weg, dat hij de mensen, die daar lopen, als heel kleine poppetjes ziet.

Rechts van hem, daar waar de Rhine in de zee uitmondt, komt een logge boot de rivier opvaren. Het zeil is gestreken en de roeiers trekken zwaar aan de riemen. De boot ligt diep in het water en de wind is oost. Daardoor moeten de roeiers optornen tegen de stroom van de rivier en de wind.

De twee boten, die Haro de andere kant ziet op gaan, hebben het heel wat gemakkelijker. Hun grauwe zeilen zijn hoog aan de mast gehesen. De stuurman staat waakzaam achter op het schip en houdt het grote roer met beide handen vast. Een paar andere opvarenden staan voorop met elkaar te praten en af en toe schreeuwen ze iets naar het dicht achter hen varende schip.

Hoe zou het zijn, denkt Haro, om altijd op zo'n schip te zijn en dagenlang niets anders te zien dan water en lucht? Nee, hij gelooft niet, dat het iets voor hem is. Hij blijft maar liever op het land. Het is hem veel te gevaarlijk op zee. Die boten lijken van dichtbij wel heel groot, maar op zee zijn het maar akelig kleine dingen!

Diep in zijn hart vindt Haro het ook griezelig, dat hij naar de overkant moet waar de schepen gebouwd worden en waar vader dus werkt. Hij moet ook in een boot! En het zal wel niet zo'n grote zijn, als die hij daar ziet varen. Want dit bootje hoeft niet de zee op, maar alleen maar oversteken naar de andere kant van de rivier.

Maar kom, 't moet toch, hij zal maar eens langs de oever gaan lopen om te zoeken naar iemand, die hem wil overzetten.

Daar, links van hem, ziet hij een kleine, maar brede boot liggen. Het ding is dicht aan de wal getrokken en ligt met een stevig touw vastgebonden aan een paal.

Vlug loopt Haro over het smalle pad langs de oever naar het bootje. De zon gaat al bijna onder en het wordt dus hoog tijd, dat hij naar de overkant komt.

Bij het bootje is alles stil. Geen roeier, geen man of vrouw te zien. Wel staat er een hutje, scheefgezakt en vervallen.

Haro loopt erheen en roept hard of er ook iemand is, die hem kan overzetten.

Een gebrom en gesnuif is het antwoord op zijn roepen. De hut is dus niet verlaten.

Even later komt een oude man, gehuld in rafelige lappen, zuchtend naar buiten.

„Wel, wel, wie hebben we daar . . . een jongen . . .” zegt hij verbaasd en hij lacht schor.

Haro schrikt een beetje. Deze man ziet er zó griezelig uit. Grijs haren hangen vies en verward om een gezicht, dat wel van leer lijkt te zijn. In zijn scheve mond zijn nog maar een paar tanden. Zijn vingers staan krom en zitten vol knobbels. Zijn rug is ook krom en de vale lappen, die hij als kleren draagt, zijn zó vies, dat Haro bijna niet meer kan zien welke kleur ze oorspronkelijk hadden.

„Ben je verdwaald?” bromt de oude man.

Haro schudt het hoofd. Wat denkt die man wel . . . verdwaald . . . ! Hij is geen kind meer!

Maar hij zegt: „Ik moet naar de overkant waar de schepen gebouwd worden. Weet u iemand, die mij wil overzetten?”

„Dat doe ik altijd,” krijgt hij ten antwoord.

Verschrikt kijkt Haro hem aan. Deze oude man . . . ? Kunnen zijn vingers de roeiriemen nog wel vasthouden?

Weer klinkt het onaangename schorre gelach.

„Je denkt, dat ik het niet kan, hè? Maar daar vergis je je toch in! Iedere dag, als de zon op zijn hoogst staat, roei ik naar de overkant en terug.”

„Wilt u mij dan nu overzetten? Ik moet naar mijn vader,” zegt

Haro aarzelend.

„Nee!” En weer klinkt een schorre lach. „Nee, nu vaar ik niet meer. Het begint al donker te worden, de zon is onder. Kijk maar naar de lucht . . . Nee, nu te varen zou gevaarlijk zijn, héél gevaarlijk . . .!”

De oude man fluistert dit laatste, waardoor de woorden zó onheilspellend klinken, dat Haro een rilling over zijn rug voelt gaan. Zacht hoort hij naast zich: „Nu komt de watergeest, hij loert op de mensen, die dicht langs de waterkant lopen. Hij laat kleine boten omslaan en trekt iedereen, die hij te pakken krijgt, diep, héél diep onder water!”

Haro schrikt zó van de schorre lach die nu volgt, dat hij op zij springt. En hij zegt onzeker: „Dan zal ik morgen maar terugkomen.”

Maar als hij wil weglopen, grijpt een kromme hand hem vast bij de schouder. „Niet doen,” gromt de man, „niet doen . . .! Het wordt nu donker, denk aan de watergeest.” De stem van de oude wordt dwingender. „Kom bij mij binnen, daar ben je veilig. Niet alleen buiten blijven!”

De man heeft meer kracht dan zijn uiterlijk doet vermoeden, want in een stevige greep trekt hij Haro mee naar de opening in het hutje.

Het ding is in elkaar gezet van oude planken, die waarschijnlijk van gestrande schepen afkomstig zijn en het ziet er uit, of het van de eerste de beste windvlaag in elkaar zal storten.

Voor de deuropening staan ze stil. Een vreselijk vieze stank komt naar buiten. Hier wil Haro niet binnen gaan! Maar de oude man duwt en dringt zó, dat hij niet anders kan!

Binnen is het zo donker, dat Haro niet ziet, hoe vies het in de hut is, maar ruiken kan hij het des te beter.

Nu laat de oude man hem los en zegt: „Ga toch zitten . . . er ligt stro op de grond.”

Voorzichtig legt Haro zijn buidel neer en gaat nòg voorzichtiger

zitten. Vlak bij de deuropening. Het is daar wel de koudste, maar ook de meest frisse plaats.

Intussen is de oude man steunend in een hoekje gaan zitten en mompelt wat voor zich uit.

Haro denkt na. Wat moet hij nu doen? Hier de nacht doorbrengen? Hij voelt er niet veel voor. Maar daarbuiten schijnt het ook niet alles te zijn. Een watergeest . . .!

Als je naar buiten kijkt, kun je het haast niet geloven, zo rustig en vredig is het. In de verte klinkt het plassend geluid van roeiremen en het eentonig gebrom van een stem, die het ritme van het roeien aangeeft. De contouren van de struiken en van het riet langs de waterkant vervagen meer en meer tegen de donker wordende avondlucht.

Het gepraat van de man wordt plotseling weer duidelijker.

„Nu ik je heb beschermd tegen de watergeest, kun je mij wel wat te eten geven. Dan gaan we daarna slapen!”

Vlug grijpt Haro in de buidel, die zijn moeder vanmorgen voor hem gevuld heeft. Hij steekt de man een stuk vlees toe en een gerstekoek. Grommend van genoeg begint de oude te eten.

Haro neemt zelf ook wat vlees, maar de rechte smaak in eten wordt hem ontnomen door de ondraaglijke stank, die hierbinnen heerst. Je kunt bijna niet meer vrijuit ademen!

Zonder iets te zeggen eten ze samen.

En even later klinkt een regelmatig zacht snurken op. De oude man is in zijn hoekje in slaap gevallen.

Nu kan Haro kiezen uit twee dingen: Hier blijven vannacht of stilletjes weggaan en dan maar zien waar hij terechtkomt.

Na even nadenken besluit hij om toch maar te blijven. Hij is bang voor de onbekende geest, waarvoor de oude man hem waar-schuwde.

Wel komen de woorden van broeder Engbert hem in gedachten, die hem vanmiddag zei: „Ik hoef nooit meer bang te zijn, want mijn God zorgt altijd voor mij.”

Haro begrijpt broeder Engbert niet goed, maar het lijkt hem wel heerlijk om nooit meer angstig te hoeven zijn.

Voorlopig echter voelt hij zich maar het veiligst in deze scheve vieze hut.

Hij maakt de gesp van zijn mantel los en wikkelt zich in de dikke geweven lap. Zijn hoofd legt hij op de buidel en het koord ervan wikkelt hij losjes om zijn arm. Zo kan niemand zijn buidel stelen! Hij ligt vlak voor de deuropening en kijkt naar buiten. Nu voelt hij pas goed, hoe moe hij is. Daarom duurt het niet lang, of Haro slaapt ondanks alles diep en rustig.

Vroeg in de morgen ligt er meestal vlak langs de rivier een dikke mistdeken over het land. De struiken, het gras, alles is vochtig en klam. En het scheefgezakte hutje bij de rivier is bijna niet te zien. Het ligt als verstopt onder een dikke vacht.

Haro wordt wakker van de kou. Hij is helemaal nat. In zijn haar hangen druppels en zijn mantel is door en door vochtig.

Even weet hij niet goed, waar hij zich bevindt, maar als hij een piepend gesnurk achter zich hoort, weet hij alles weer van de vorige avond.

Brrr . . . Haro rilt en het is niet alleen van kou. Zacht en voorzichtig, om de oude man niet wakker te maken, wikkelt hij zich los uit zijn mantel. Hij slaat die, ondanks het feit dat de mantel nat is van de dauw, om zich heen. Dan staat hij op, maakt de gesp vast en pakt zijn buidel.

Gauw naar buiten, zich warm lopen . . .

Straks, als de oude man hem overzet, zal hij hem wel belonen voor het onderdak en de overtocht tegelijk. Moeder gaf hem wat kleine muntjes mee, die hij daarvoor goed gebruiken kan.

Huiverend van kou staat hij buiten. Hij haalt eens diep adem om de bedorven lucht van de hut kwijt te raken.

De dikke mistdeken neemt ook de jongen in zich op, als hij begint te lopen.

Het is geen wonder, dat die oude man zo stijf is en zo kromgegroeid, denkt Haro. Wat is alles hier klam en koud! Hij voelt zich of hij nooit meer warm zal worden. Daarom begint Haro flink door te lopen. Stevig plant hij zijn voeten op het pad en af en toe loopt hij een eindje hard. Zo duurt het niet lang of hij gaat zich wat behaaglijker voelen.

Gelukkig maar, dat hij ruimschoots de tijd heeft om zich warm te lopen, want hij herinnert zich, dat de oude man pas overvaart, als de zon op zijn hoogst is. En dat duurt nog een hele tijd.

Wat zal hij in die tussentijd gaan doen? Teruggaan naar de hut? Liever niet! Alles beter dan dat! Hij ruikt aan zijn kleren nog de lucht van het vieze stro, dat op de grond lag.

Kijken naar de boten? Het mist zó, dat al wàs er een boot, hij hem toch niet zou zien.

Plotseling krijgt hij een goed idee. Hij zal zó ver langs de oever lopen, tot hij bij de zee komt. Die grote watervlakte, waar de Rhine in uitmondt, wil hij wel eens zien. Vader heeft hem er zoveel van verteld.

De jongen stapt stevig door. Het is stil en eenzaam hier. Er zijn geen hoeven, geen hutten, er zijn slechts duinen. Ze zijn laag en dichtbegroeid, maar worden een eindje van de oever vandaan hoger en ook kaler.

De duintoppen worden langzamerhand beter zichtbaar, want de zon is opgekomen en doet de mist uiteenvallen in wat flarden nevel, die opglanzen in de ochtendzon.

Het pad voert Haro nu van de rivier af. Een smal duinpad gaat dwars door de hogere duinen en het wordt een hele klimpartij.

Dan, nog vrij onverwachts, nadat hij een kleine duintop overgeklimmen is, staat Haro voor de wijde watervlakte van de zee!

Even blijft hij doodstil staan kijken naar de langzaam aanrollende golven, die steeds kleiner worden, naarmate ze het strand dichterbij naderen. Dan voelt hij zich zó blij worden, dat hij met een luide kreet met grote sprongen het duin afholt. Zijn buidel wipt dwaas

op zijn rug heen en weer. Lachend rent hij over het strand, tot zijn voeten bijna in het ondiepe water komen.

Hoe komt het, dat hij zich zo blij voelt en zo opgewonden doet? Is het, omdat het hier zo mooi is en hij er helemaal alleen van genieten kan? Of omdat hij nu alle narigheid en angst van de vorige avond kan vergeten?

Haro is heerlijk warm geworden van de holpartij. De zon en de wind hebben zijn kleren gedroogd. 't Is geen wonder, dat hij nu flink trek krijgt. Hij heeft vanmorgen ook nog niets gegeten, zoveel haast had hij om weg te komen.

Hij loopt weer terug over het strand, tot waar hij aan de voet van het duin een beschut plekje vindt. Daar gaat hij zitten eten.

Het is zo heerlijk in het mulle zand, dat Haro er na zijn wandeling loom van wordt. Hij gaat lekker languit liggen luisteren naar het geluid van de zee. Niet slapen, maar even uitrusten, denkt hij. Want ik moet niet te laat bij de oude man terug zijn. Maar al gauw vallen zijn ogen dicht en hij slaapt in!

Daardoor merkt hij niet, dat een vreemd uitzierende boot recht op de monding van de Rhine afvaart.

Het is een vrij lang en slank vaartuig. De voor- en achterstevan steken hoog boven het water uit en zijn prachtig versierd met houtsnijwerk. De voorstevan eindigt in een kunstige krul, waarin een dierekop is uitgesneden. Aan de metershoge mast, die ongeveer in het midden van het schip staat, is een reusachtig zeil gehesen. Het is rood en wit gestreept en beslist vrolijk om te zien. De gaten aan de zijkant van de boot, die bestemd zijn voor de roerriemen, zijn afgeschermd met zwarte schilden. Het schip heeft nu geen roeiers nodig, omdat de wind de zeilen bol blaast.

Snel nadert het schip de kust. Het wordt bestuurd door middel van een lange stok, een soort roerriem, die vanaf de achterstevan in zee hangt. Het schip ligt zo prachtig op de golven, dat het lijkt of de stuurman zijn schip moeiteloos door de branding manoeuvreert. Nu het dichterbij komt, wordt ook de bemanning duidelijk zicht-

baar. Voorop, tegen het zeewater beschermd door de hoge voorsteven, staat de hoofdman. Achter hem staat de rest van de bemanning klaar om op zijn bevel de zeilen te kunnen reven en de roerriemen uit te steken. Ze zijn allen warm gekleed in nauwsluitende wollen broeken en dikke wambuizen, strak aangesloten en tot op de knieën reikend. Op het hoofd dragen zij een leren muts, die de oren bedekt.

De hoofdman alleen heeft een prachtige felblauw gekleurde mantel omgeslagen. Aan die lange mantel hangen twee slippen. De ene wordt gebruikt om de mantel, die met een punt over de schouder is geworpen, vast te houden. De andere wappert in de wind.

Het schip stuift over de schuimig witte golven recht op de monding van de rivier af. Dan zet een kort bevel van de hoofdman alle mannen aan het werk. Het roodwitte zeil wordt neergehaald. De stuurman laat het schip een scherpe bocht maken, zodat de voorsteven weer naar zee is gekeerd. Dicht bij het strand laat hij het anker vallen. Juist daar, waar de rivier in de zee uitmondt.

Een tweede kort bevel klinkt. Haastig springen twee mannen over boord. Ze haken twee zwarte schilden van de verschansing af en waden door het hun tot de borst reikende water naar het strand. Een speer en het schild dragen ze hoog boven het hoofd met zich mee.

Zodra ze op het strand zijn, rennen ze naar de duinrand en beklimmen een van de toppen. Hun silhouetten steken scherp af tegen de lucht, terwijl ze landinwaarts staan te turen.

Als ze een tijdlang hebben staan kijken, draaien ze zich om en zwaaien op een vreemde manier met hun armen. Dit zwaaien heeft ongetwijfeld een betekenis, want de gespannen aandacht van de hoofdman en de andere bemanningsleden verslapt plotseling.

De twee verkenners dalen veel langzamer het duin af dan ze het beklommen. Hier vlak bij de kust is niets te roven, zagen ze. En de hoofdman wil de rivier niet opvaren om naar buit te zoeken. Dat kost hem te veel tijd, heeft hij gezegd. Hij is al te lang van huis.

Plotseling staat een van de twee mannen stil. Hij grijpt de andere bij de arm om hem tegen te houden. Hij ziet de slapende Haro liggen. Ze wijzen op hem en fluisteren een ogenblik. Dan sluipen ze behoedzaam naderbij, het schild beschermend voor zich, en de speer klaar in de hand.

Haro slaapt rustig met zijn ene hand onder het hoofd. De andere hand omklemt de buidel.

Hij schrikt wakker van een luide stem, die onverstaanbare keelklanken uitstoot. Hij slaat de ogen op en blijft dan, als verlamd van schrik, onbeweeglijk liggen.

Wijdbeens staat een vreemde krijgsman over hem heen gebogen. De scherpe punt van een speer priemt Haro tegen de borst. De jongen begrijpt, dat bij de minste of geringste beweging die hij maakt, het wapen hem zal doorboren. Een tweede krijgsman buigt zich over hem heen en haalt Haro's mes en zijn bijl uit de gordel. Dan wordt de speer van zijn borst weggenomen en gaan de mannen enkele stappen achteruit.

Ze beginnen druk tegen hem te praten, maar Haro begrijpt er niets van. Ze spreken een taal, die hij nooit eerder hoorde. De klanken lijken wel wat op die van zijn eigen taal, maar de betekenis van de woorden ontgaat hem toch volkomen.

Dan pakken de vreemdelingen hem stevig beet en trekken hem mee, terwijl ze wijzen op het grote schip, dat zachtjes op de golven dobbert.

Haro, die al bang was, wordt nu wit van schrik! Hij begrijpt het! Ze willen hem meenemen naar het schip, als gevangene, als slaaf! Wat zijn dit voor mensen? Ze zijn lang en blond en zo vreemd gekleed . . .

De angst slaat wild door Haro heen. Nu zal hij nooit meer bij vader komen, nooit meer moeder zien. Als deze mensen hem in leven laten, zal hij hun slaaf worden. Hij, een vrije Saks!

Zijn angst slaat om in woede, als hij bedenkt, dat hij zich zo maar heeft overgegeven, alsof hij een kind is! Maar wat moest hij? Hij

werd in zijn slaap overvallen. Het was onmogelijk zich te verdedigen.

Kan hij nog ontsnappen? Een snelle blik overtuigt hem van de onmogelijkheid daarvan. Beide krijgers hebben zijn armen stevig vast en houden hem goed in het oog.

Door het koude water heen waden ze naar het grote slanke schip. En dan is Haro, de flinke sterke Haro, veranderd in een diep ongelukkige bange jongen. Hij laat zich het schip intrekken en blijft als een brokje ellende op de bodem liggen. Hij merkt niet eens, dat de roeiers hun plaatsen innemen en dat de hoofdman het bevel geeft tot vertrek.

Bonkend slaan de golven tegen de boeg.

Als het schip uit de branding is, wordt het grote zeil weer gehesen. Snel verwijdert het vreemde schip zich van de kust tot het ten slotte achter de horizon verdwijnt.

BIJ DE VIKINGEN

De kust vormt een inham, de Slifjord, die diep landinwaarts reikt. Heuvels, die bedekt zijn met heidevelden, omzomen bruin het water. En dicht langs de oever ligt moerassig grasland, waarop dromerige schapen grazen.

Waar de kust een ronding krijgt, die het einde van de fjord aanduidt, liggen op de heuvels een paar lange lage gebouwen. Op het eerste gezicht lijkt het een verzameling schuren, maar het zijn huizen . . . houten huizen. In het midden van de voorkant zit de deur en op enkele plaatsen zijn er tussen de planken openingen om wat licht en frisse lucht binnen te laten.

Vanaf de huizen slingert een smal pad naar de waterkant. Daar is een plankier gemaakt van enkele tientallen meters lengte, waarlangs een lang slank vikingschip is gemeerd. Het is het schip, waarmee Haro is weggevoerd van het strand bij Rhinesburghe.

Twee mannen zijn op het schip aan het werk. De een timmert, dat het een lieve lust is. De ander smeert een donkere substantie op de bodem van de boot.

Na enige tijd staat de timmerman op. Hij verzamelt zijn gereedschap, springt vanuit de boot op de steiger en loopt het pad op, dat naar de huizen leidt.

Het is Haro. Hij is moe en door en door koud. Zo hard als hij kan heeft hij gewerkt om de snijdende wind en de kou niet te voelen. Maar hoe hij ook timmerde, zijn vingers werden stijver en stijver en zijn voeten lijken gevoelloze steenklompen.

In het „Lange Huis,” zoals Haro het onderkomen voor de slaven noemt en waar hij nu binnengaat, zal hij ook niet gauw warm worden.

O ja, er is een vuur, recht onder de opening in het dak. En het vuur wordt goed hoog opgestookt. Maar de nimmer afnemende wind giert door de deur naar binnen en het tocht vreselijk in de grote ruimte, zodat de vlammen vreemd flakkeren in het schemerdonker van het slavenhuis.

Haro, als vreemdeling, moet genoegen nemen met een plaats ver van het vuur, waar de kou nooit verdreven wordt door de gloed van de vlammen. Al wikkelt hij zich nog zo goed in zijn mantel, echt lekker warm wordt hij nooit.

Iedere avond heeft Haro moeite om in te slapen. Vooral als hij eraan denkt, hoe het thuis was: de kleine hut, waar het ook tochtte en waar het kil kon zijn. Maar waar ieder, die het koud had, zich kon warmen aan het vuur, wanneer hij maar wilde!

Haro verlangt zó naar huis, dat hij soms zijn tanden op elkaar moet klemmen om niet als een klein kind te gaan huilen.

Moedeloos loopt hij naar zijn plaatsje in het slavenhuis en hangt zijn timmergereedschap aan een haak in de wand. Hij leunt even tegen die wand en kijkt naar de anderen, naar de mannen en vrouwen, die ieder op hun manier het slavenhuis bewonen. De meesten zijn vervuild en verruwd. Voortdurend hoort Haro het ruzieachtige geschreeuw. En hij weet, dat om het minste of geringste een vreselijke vechtpartij kan uitbreken.

Daarom probeert Haro zich verre van hen te houden.

Terwijl hij daar tegen de muur geleund staat, dwingt hij zich om aan andere dingen te denken dan aan wat hier gebeurt in het slavenverblijf.

Eigenlijk zit hij nog liever op zee dan hier in Sliesthorp, al was het wel een vreselijke reis. Als hij er nog aan denkt . . .!

De eerste tijd was hij te ziek en te misselijk om goed te beseffen, wat er met hem gebeurde. En toen hij een beetje opknapte, omdat

de wind ging liggen en de zee kalm werd, werd hij aan het werk gezet. Nu eens aan de roerriemen, dan weer bij de touwen van de zeilen.

In 't eerst begreep hij maar niet, wat de schepelingen van hem wilden. Ze spraken zo'n vreemde taal! Hij kon die mensen, die vikingen, zoals ze zich noemden, echt niet verstaan.

Nu wel, nu hij al enige tijd in Sliesthorp woont. Eerst ging hij begrijpen, wat ze bedoelden. Maar nu, na enkele maanden, spreekt hij al een aardig woordje mee.

Terneergeslagen en rillerig gaat Haro in zijn hoekje zitten. Hij merkt niet eens, dat de lichte deuropening donker wordt, omdat daar een forse man in verschijnt. Maar hij schrikt plotseling op, als een zware stem zijn naam roept: „Haro . . . is Haro hierbinnen?” Bang als hij is geworden tussen deze woeste, elkaar steeds bedreigende slaven, wil Haro eerst dieper wegkruipen in het donkere hoekje. Hij beseft echter al gauw: het helpt toch niet! Ze weten, dat ik hier altijd zit, ze vinden me toch!

Hij staat op en zegt: „Ja, hier ben ik . . .!”

Maar zijn stem is niet sterk genoeg om boven het lawaai uit te komen en nogmaals schalt de roep: „Stilte allemaal . . .! Is Haro hier?”

Harder nu roept de jongen terug: „Ja, hier ben ik!”

„Kom dan hier en ga met me mee!” roept de man vanuit de deuropening.

Haro loopt zo vlug hij kan naar buiten, waar de man op hem staat te wachten. Angstig kijkt hij naar hem op. Wat hangt hem boven het hoofd . . . goed of kwaad?

Het gezicht van de man, die Haro herkent als de eerste knecht van de hoofdman, staat echter zo goedhartig, dat de jongen moed vat en hem vraagt: „Waarom zoekt u mij? Moet ik iets voor u doen?”

„De hoofdman heeft naar je gevraagd,” is het antwoord, „ik zal je bij hem brengen.”

De hoofdman zelf! De schrik slaat Haro alweer om het hart. De

hoofdman met zijn koninklijke hoge gestalte, die op de meest wilde zee in alle rust zijn bevelen gaf en wijdbeens voor op het schip stond. Wat zou deze voorname man willen van hem, een onaanzienlijke slaaf uit een vreemd land? Had de hoofdman misschien vanmiddag gekeken, toen hij aan het timmeren was op het schip? Had hij niet goed gewerkt? Maar hij was juist zo goed opgeschoten, ondanks de kou!

Voortlopend naast de blonde knecht, die in zijn dik, nauwsluitend jak en warme broek geen last schijnt te hebben van de kou, overdenkt Haro, wat hij toch wel misdaan kan hebben, dat de hoofdman hem bij zich roept. Maar hij kan niets ergs ontdekken.

Daarom is Haro toch vrij rustig, als hij de hoofdman in zijn huis tegemoet treedt. Hij kan eenvoudig geen straf krijgen, omdat hij niets misdaan heeft. Dus heft hij het hoofd omhoog en kijkt zijn meester recht in de ogen.

Door zijn gespannenheid ziet Haro niet de ietwat ruwe pracht, die in het voornaamste huis van Sliesthorp wordt tentoongespreid. De mooi bewerkte houten banken, die tegen de wanden staan en de langwerpige tafels, die tegen de muren opgehangen zijn, zouden anders zeker zijn aandacht getrokken hebben. Thuis in Saxenheim was hij immers de leerling van zijn vader, die daar een bekend timmerman was! Daaraan heeft hij het trouwens te danken, dat hij ook hier mag timmeren aan de boot.

Haro ziet slechts de alles overheersende gestalte van de hoofdman, zijn meester. Een lange stralend rode mantel bedekt maar gedeeltelijk zijn wollen pak, dat hem als gegoten zit. Zilveren gespen, kunstig versierd met afbeeldingen van dieren, doen dienst als sluiting. Het lange blonde haar, dat op zee dikwijls wijd uitwaaiert, ligt nu in vettig geplakte krullen om zijn hoofd. De geur van de ranzig geworden boter, die daarvoor gebruikt is, ruikt Haro duidelijk, nu hij voor zijn meester staat.

„Zo,” zegt de hoofdman, terwijl hij Haro met spottende lichtjes in zijn ogen opneemt, „jij bent dus Haro, de zeeheld!”

Haro begrijpt, dat hij nu geplaagd wordt met zijn angst voor het water en met zijn zeeziekte en hij lacht wat meesmuilend terug.

„Je bent een goed timmerman, jongen,” klinkt dan de stem van de hoofdman op vriendelijke toon. „Ik zag je vandaag bezig op mijn schip en ik ben zoëven gaan kijken naar het resultaat van je arbeid. Ik moet zeggen, het is prima werk! De planken, die je vervangen hebt, zijn goed afgewerkt, nergens steken splinters uit, waaraan je je kunt verwonden. Ik ben tevreden over je!”

Haro ademt verlicht op, maar hij blijft, op zijn hoede, de voorname heer aankijken, die hem vast en zeker niet heeft laten komen om hem slechts een pluim te geven.

De hoofdman gaat verder: „Ik heb gezien, dat je, als je zo doorgaat, over enkele dagen klaar bent op het schip en ik wil je daarom ander werk geven. Prettiger werk,” beklemtoont hij, als hij het waakzame gezicht van de jongen ziet.

Haro's ernstige trekken ontspannen zich wat. Prettiger werk? Wat zou dat zijn? Maar voor hij tijd heeft om erover na te denken, gaat de hoofdman verder: „Je moet voortaan mijn timmerman helpen bij het maken van tafels, banken en het werk aan de huizen. En verder moet je op de dagen dat Bjarni, de timmerman, je niet nodig heeft, mijn zoon begeleiden op zijn tochten en zijn dienstknecht zijn! Jullie zijn bijna even oud, zodat ik hoop, dat je goed gezelschap voor mijn zoon zult zijn.”

Met een bijna vrolijk gezicht keert de hoofdman zich naar links, waar zijn vrouw en zoon belangstellend toekijken. De jongen lijkt wel een kopie van zijn vader. Alleen draagt hij in plaats van een rode, een felblauwe mantel. Hij lacht Haro bijna verlegen toe.

„Ik denk, vader,” zegt hij, „dat het dan beter is, dat Haro voortaan niet meer woont in het slavenverblijf. Laat hij in het huis van de vaklieden gaan wonen bij de smid, de timmerman en de wever!”

„Je hebt gelijk, mijn zoon, een knecht van jou behoort een warm onderkomen te hebben.”

Dankbaar lacht Haro zijn nieuwe meester toe. Haro kent hem wel,

want hij was ook op het schip. Hij leek Haro destijds een vriendelijke jongeman, al heeft hij toen maar weinig woorden met hem gewisseld. Hij herinnert zich, dat hij op zee een keer doodmoe was, omdat hij op de verkeerde wijze roeide. De zoon van de hoofdman heeft hem toen gewezen, wat de gemakkelijkste manier was om de roeiriem te hanteren.

Haro begrijpt, dat hij nu moet tonen, dat hij blij is ander werk te krijgen. Hij laat zich op een knie zakken en neemt beleefd zijn muts af. De vrije Saks heeft al heel wat van zijn trots afgeleerd!

Als Haro weer is opgestaan, zegt de vrouw des huizes: „Haro, je moet morgen aan de kleermaker vragen of hij een stevig pak voor je maakt. Als dat dan klaar is, moet je, wat je nu aan hebt, maar weggooien.”

Met een vies gezicht kijkt ze naar de kleren van Haro. Ze zijn inderdaad niet bepaald schoon! Ze zien er verkreukeld en verkleurd uit, nadat ze doorweekt zijn geweest van het zeewater.

Haro buigt zich voor de meesteres en dankt haar voor haar goedheid. Maar hij neemt zich stilletjes voor om zijn mantel te bewaren. Die heeft zijn moeder, vlak voor hij op reis ging, zelf voor hem geweven op het weefgetouw, dat vader voor haar gemaakt heeft!

„Hoeveel dagen heb je nog werk aan het schip, Haro?” vraagt de viking.

„Nog twee volle dagen, heer.”

„Dan kom je als het werk gedaan is in het huis hiernaast wonen, bij de timmerman. En wanneer mijn zoon je nodig heeft, laat hij je roepen.”

De hoofdman wendt zich af en pakt zijn zwaard, dat vlak naast zijn zetel ligt. Plotseling bevelend besluit hij met een knik naar Haro: „Je kunt gaan!”

Haro groet haastig en gaat het huis uit. In het voorbijgaan hoort hij een paar knechts tegen elkaar zeggen: „Die jongen heeft geluk! Thorvald zal een goede meester voor hem zijn.”

Het is een heel andere Haro, die naar buiten loopt. Zijn voeten

gaan licht, hij kijkt weer vrolijk en zijn hart bonst van blijdschap. Zou het leven in dit kleine vikingdorp toch nog goed voor hem worden?

De mannen, die in het slavenhuis rond het vuur zitten, kijken hem aan en zwijgen vijandig als hij langs hen loopt. Toch lijkt het donkere plekje waar Haro gaat zitten, minder koud dan eerst.

Stil wacht Haro op de maaltijd, die een paar dienstmeisjes in een hoek van het verblijf klaarmaken, Maar hij voelt geen honger, zoals op andere dagen. Hij is veel te opgewonden!

Hij denkt aan het werk, dat hij moet gaan doen. Timmermansleerling . . . dat was hij bij zijn vader ook. Hij neemt zich voor om goed zijn best te doen, zodat zijn meester tevreden over hem kan zijn. Want stel je voor, dat hij weer terug zou moeten naar het slavenverblijf!

En wat zal het fijn zijn om met de jonge meester Thorvald een tocht door de heuvels te maken . . .

Ook die avond blijft Haro lang wakker. Maar dit keer is het niet van kou, maar van opwinding. Nog maar twee nachten in dit nare vochtige hoekje slapen. Niet meer liggen luisteren naar het brallende zingen van de mannen rondom het vuur, die meer drinken dan goed is. Niet meer weten, dat ze met dit zingen de duistere machten, die rondwaren in de nacht, ver van zich vandaan willen houden. Niet meer opgeschrikt worden door een wild gevecht tussen twee heethoofden. Maar meer veiligheid en warmte dan hij tot nu toe in Sliesthorp kende . . .

Laat valt Haro in een onrustige slaap!

Boven het grijsgrauwe water van de fjord is de lucht strakblauw. En de zon kan onbelemmerd schijnen.

Toch is het bepaald niet warm. De wind brengt vanuit het oosten koude en prikkelend frisse lucht naar het heuvelland rond de Slifjord.

Het is gezond winterweer en niemand in de nederzetting Sliesthorp

denkt er dan ook aan om binnen bij het warme vuur te gaan zitten luieren. Integendeel, er wordt hard gewerkt! De winter is immers de tijd, waarin alle dingen gereedgemaakt moeten worden voor een nieuwe plundertocht met het vikingschip. Er moet voldoende voedsel mee, de kleding van de mannen moet vernieuwd of hersteld, nieuwe wapens gesmeed en oude geslepen, kortom heel de nederzetting werkt mee om de bemanning van hun schip met een rijke buit te doen terugkeren.

In het weefhuis zijn de weefsters bezig warme wollen lappen te maken, waaruit daarna de dikke wambuizen genaaid zullen worden. De smid heeft zijn vuur hoog opgestookt, zodat van het zwaard, dat hij aan het smeden is, roodgloeiende vonken afspatten onder de zware hamerslagen.

En de timmerman snijdt met voorzichtige bewegingen een nieuw ornament om de voorstevan mee te sieren. Het wordt een met veel snijwerk versierde krul. Het einde van de krul moet de kop van een draak worden, de hoofdfiguur in de vele verhalen, die 's avonds rond het vuur verteld worden.

Haro kijkt belangstellend toe. Hij laat de schaaf, waarmee hij een tafel aan het bewerken is, even rusten. Zo knap als Bjarni, de timmerman, is in het versieren van het hout is er geen, denkt hij bewonderend. Maar als Bjarni even opkijkt van de kop, die al bijna af is, laat Haro vlug de schaaf weer langs het hout glijden.

Fijn werk hier, denkt hij dankbaar. Om Bjarni zou ik best hier willen blijven. Trouwens, met de jonge meester Thorvald gaat het ook best. Soms lijken ze wel vrienden, Thorvald en hij!

Toch is het wel een vreemd volk, die vikingen. Soms zijn het woestelingen, die vechten om niets en dan weer zijn het de meest vriendelijke mensen, die je je maar kunt voorstellen.

Zo, de tafel is weer glad. Gisteravond was er een feestmaal in het huis van Björn, de hoofdman. Het is blijkbaar een nogal wild feest geweest, want de tafels zaten vanmorgen vol met krassen en deuken.

Tevreden bekijkt Haro zijn werk. Ook Bjarni vindt, dat de tafel er weer netjes uit ziet.

„Ga de tafel maar terugbrengen naar het huis van Björn,” zegt de timmerman.

Haro knikt en neemt gehoorzaam de zware tafel op zijn rug. Voorzichtig manoeuvreert hij de tafel door de deuropening en loopt ermee over het pad naar het mooiste huis van Sliesthorp.

Hij gaat binnen, groet alle mensen die er zijn en loopt naar de plaats, waar de tafel altijd aan de muur hangt. Met veel moeite schuift hij het zware ding omhoog, tot de haken in de wand precies vallen in de daarvoor gemaakte openingen in het tafelblad.

Ziezo. Hij veegt zijn handen af langs zijn broek en kijkt eens rond. Thorvald is zó druk aan het praten met zijn vader, dat hij Haro niet eens ziet. Sigrit, de meesteres, knoopt van wol een bontgekleurde deken en kijkt ook niet op of om.

Langzaam loopt Haro van de hoek waar de tafels hangen, langs de kookhoek en de banken naar de deur. Nog even omkijkend naar Thorvald, die nog steeds met zijn vader zit te praten, stapt Haro naar buiten.

De frisse prikkelende wind doet hem diep ademhalen. Hij maakt een paar passen, maar blijft dan plotseling staan. Scherp tuurt hij naar de horizon. Ziet hij het goed?

Daar komen schepen de fjord in, heel veel schepen. Haro houdt zijn hand boven de ogen om beter te kunnen kijken. Het zijn er zeker twintig! De felgekleurde roodwitte en blauwwitte zeilen steken scherp af tegen het grauwe water en de blauwe lucht.

Zouden het vijanden zijn van de hoofdman? Hij moet onmiddellijk Thorvald en Björn waarschuwen. Hij keert zich om en rent naar binnen.

„Schepen in de fjord, wel twintig!” schalt zijn opgewonden stem door de holle ruimte van Björns huis.

Allen springen op. De mannen met de hand op hun wapens, die ze vrijwel nooit afleggen. De vrouwen angstig, maar tegelijkertijd

nieuwsgierig.

De forse hoofdman is de eerste die buiten is. Scherp kijkt hij met saamgeknepen ogen over het water.

„Het is Godfred!” roept hij dan opgewonden. „Koning Godfred!” Waaraan hij dat kan zien, is Haro een raadsel.

„Koning Godfred...!” vol ontzag wordt de naam verder gefluisterd.

Maar Björn vindt het geen geschikt ogenblik om nog langer te staan kijken en roept gejaagd: „Aan het werk allemaal, aan het werk! We zullen eens laten zien, hoe we hier in Sliesthorp een koning ontvangen!”

In de tijd, die de schepen nodig hebben om naar de nederzetting te varen, worden koortsachtig voorraden aangesleept voor een maaltijd, extra vuren aangemaakt en dekens opgehangen voor de deuropening om de warmte wat meer binnen te houden.

Als de sierlijke schepen aan de steiger aanleggen, staan Björn, zijn vrouw en Thorvald met veel dienaren klaar om de gasten te ontvangen. Haro staat dicht achter Thorvald. Hij is immers diens knecht! Dat is op dit ogenblik belangrijker dan timmeren.

Omdat hij zo dichtbij staat, ziet hij goed, hoe hartelijk de begroeting is tussen de beide vikingen. Ze slaan elkaar stevig op de schouder en roepen luidkeels, hoe blij ze zijn elkaar weer te zien.

Björn voert koning Godfred, die er voornaam uit ziet, maar toch niet mooier is gekleed dan de hoofdman, met zich mee naar zijn huis op de heuvel. Andere schepelingen volgen hen, begeleid door de inwoners van Sliesthorp.

Als Haro nog eens omkijkt naar de vikingschepen, ziet hij tot zijn verbazing, dat er zwaarbewapende wachtposten achterblijven. Waarom, zo vraagt hij zich af? Niemand van de Sliesthorpers zal er met die schepen vandoor gaan.

Maar als hij eens goed naar de vloot van koning Godfred kijkt, blijft hij vol ontzetting staan, als aan de grond genageld. Want de boten zijn vol met gevangenen, voor het merendeel vastgebonden

aan elkaar. Schots en scheef liggen ze dooreen en sommigen hangen tegen de reling. Het is een troosteloos gezicht, die massa uitgeputte en ongetwijfeld hongerige gevangenen.

Huiverend wendt Haro zijn hoofd af. Het is hem of hij weer de kou voelt, de kletsnatte kleren en de ziekmakende misselijkheid, die hem tijdens de reis hierheen kwelden. Hij weet uit ervaring, hoe diep ongelukkig de gevangenen op de schepen zich voelen. Wat zou hij graag iets voor hen doen . . . , maar daar staan de wachters!

Een beetje moedeloos en met gebogen hoofd klautert Haro de heuvel weer op.

Bij de huizen is het welkomstfeest inmiddels in volle gang. Slaven lopen af en aan met vaten bier. Dienstmeisjes sjouwen met zware planken, waarop goudgele stukken brood hoog opgestapeld liggen. Een eind verder laait een vuur op, waarboven stukken vlees ge-roosterd worden.

Haro loopt wat verloren te midden van al die drukte naar het huis van Björn. Hij krijgt echter weinig tijd om nog te dromen, want in het voorbijgaan wordt er een schaal met vlees in zijn hand geduwd.

„Naar binnen brengen en vrouwe Sigrit aanbieden,” broemt een knecht. Hij zelf loopt onmiddellijk de andere kant op om nieuwe voorraad te halen.

Zo wordt Haro opgenomen in de algemene drukte. Hij loopt af en aan naar het gezelschap met schalen en kannen. Soms staat hij in stomme verbazing te kijken met welke snelheid de schotels leeggegeten worden. Deze mensen lijken wel uitgehongerd! Zouden ze erg lang op zee zijn geweest?

Terwijl hij zo aan het bedienen is, rijzen er veel vragen bij Haro. Vragen, waarop hij geen antwoord krijgt, zolang hij rondloopt met etenswaren en dranken.

Wat zouden het voor gevangenen zijn? En waar komen ze vandaan?

Als hij weer een keer met een grote kan binnenkomt, ziet hij Thor-

vald opstaan en zoekend rondkijken. Zodra hij Haro in het oog krijgt, wenkt hij hem.

Voorzichtig laveert Haro met zijn kan naar het midden van het huis, waar de voornaamste gasten zitten.

„Kom er eens bij, Haro,” noodt Thorvald hem joviaal, „ik heb je nodig.”

„Geef die kan maar hier,” lacht Godfred, de koning.

Zijn ogen schitteren en zijn gezicht is rood gekleurd. Hij heeft wel veel gedronken, denkt Haro. Maar al gauw merkt hij, dat Godfred, al heeft hij de nodige bekers bier geledigd, zijn positieven toch best bij elkaar heeft!

„Wie is die jongen,” brult zijn harde stem, „hij ziet er verstandig uit!”

„Dat is Haro, de eerste knecht van Thorvald,” bromt Björn, wiens gezicht ook al roder is dan normaal. Hij richt zich tot Haro en zegt: „Morgen ga je met Thorvald mee en je moet dus zo dadelijk aan Bjarni gaan zeggen, dat je hem morgen niet kunt helpen.”

„Graag,” zegt Haro en hij lacht eens naar Thorvald.

„Is dat de jongen over wie je sprak?” vraagt Godfred. En als hij een bevestigend antwoord krijgt, zegt hij: „Luister dan eens goed naar mij, jongen, dan zal ik jou en je meester eens vertellen, waarvoor ik jullie morgen nodig heb.”

„De gevangenen,” flitst het door Haro's gedachten, „misschien kan ik ze wel helpen!”

Hij kijkt gespannen naar koning Godfred en hij ziet, dat er niet met deze man valt te spotten. Zelfs niet, nu hij zo veel gegeten en nog meer gedronken heeft.

Koning Godfred gaat verder: „Morgen, bij het aanbreken van de dag, ga ik met enkele mannen van mijn gevolg het land hier verkennen. Daarvoor hebben we gidsen nodig. Björn zei mij, dat jullie samen al zoveel tochten gemaakt hebben, dat ik nergens betere gidsen kan vinden dan jullie beiden.”

Godfred lacht even naar Thorvald en Haro. Haro lacht wel wat

geveleid terug. Hij weet niet goed of er van hem een antwoord verwacht wordt. Hij schuift wat verlegen heen en weer en kijkt hulpzoekend naar Thorvald.

Deze knikt hem bemoedigend toe en zegt: „En waar gaat de tocht morgen heen, of is dat nog een geheim?”

Vragend kijken nu allen naar Godfred.

De koning neemt nog een flinke slok uit zijn beker, veegt de mond af met de rug van zijn hand en zegt: „Wel, dat mogen jullie gerust weten. Het is mij erom te doen die koppige en lastige burenen van ons buiten het land te houden. Op mijn laatste tocht heb ik er al heel wat gedood en heb ik hun belangrijkste mannen gevangen kunnen nemen.”

Hij lacht kort.

„Ik heb er schepen vol van! Maar nu wil ik dat volk beletten om onverhoeds ons land in te trekken om wraak te nemen. Daarom gaan we hier in het Zuidland een grote verdedigingswal bouwen. En jullie moeten me de plaats wijzen, waar we die wal het best kunnen optrekken. Want . . .” en bij deze woorden balt Godfred zijn vuisten, „dat eigenwijze volk van de Saksen . . . uitroeien kan ik ze niet, maar ik wil ze wel buiten het land houden.”

Haro's ogen schieten vuur! Weer zo'n kerel, die scheldt op de Saksen! Moet hij dat dan overal horen? In zijn eigen dorp, op reis en hier in het Denenland?

Boos staart hij voor zich uit en merkt daardoor niet, dat er enkele paren ogen vol verbazing op hem gericht zijn.

Thorvald en Björn hadden op zijn minst verwacht, dat Haro enthousiast zou zijn over de tocht van morgen. En nu zit hij daar narrig en zonder een woord te zeggen voor zich uit te kijken.

Godfred en zijn mannen bekijken Haro wantrouwend. Wat een vreemde jongen. Is dat nu zo'n beste knecht voor Thorvald? En als Haro zonder een woord te zeggen opspringt, zich tussen de mensen doordringt en naar buiten loopt, kijken ze elkaar schouderophalend aan.

„Begrijp je nu zo'n jongen?" gromt Björn, boos om het figuur dat hij met Haro slaat tegenover zijn gasten. „Ieder ander zou dolblij zijn, als hij zo'n tocht kon meemaken, dwars door het land. Maar hij niet, hij loopt weg!"

Al pratend windt Björn zich zó op, dat hij opspringt en dreigend om zich heen kijkt. Als Haro nu in de buurt zou zijn, zou het er niet best voor hem uit zien.

Björn keert zich tot Thorvald en buldert hem toe: „Ga Haro na en roep hem tot de orde! Dat komt ervan, als je een slaaf een beter baantje geeft!"

Zwijgend staat Thorvald op en gaat het huis uit om Haro te zoeken. Ook hij begrijpt er niets van. Wat bezielt Haro? Zoekend kijkt hij rond of hij hem ziet. Ja, dáár . . .!

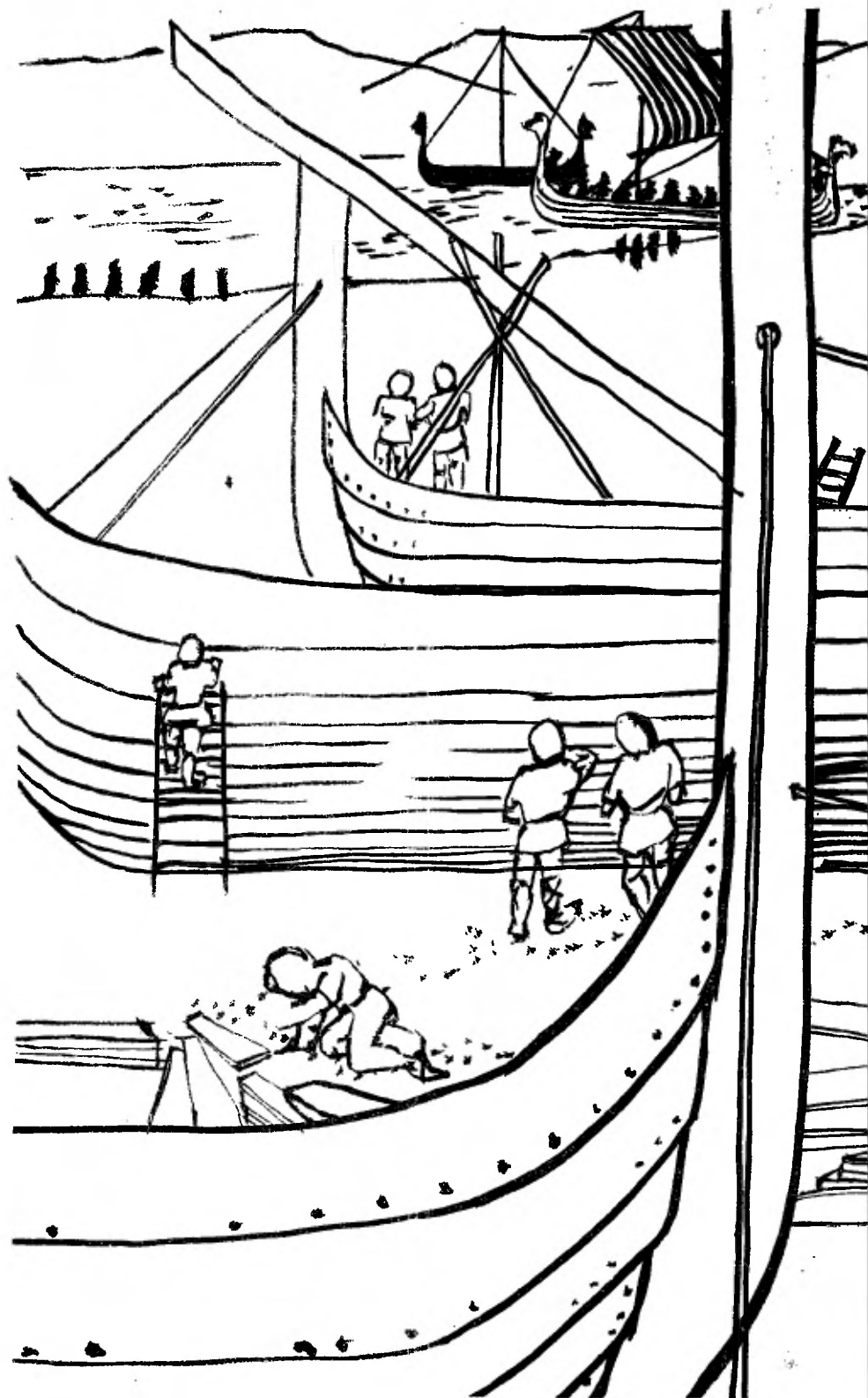
Met grote sprongen gaat hij achter zijn vriend aan, die de heuvel afloopt naar de fjord, waar de schepen zachtjes dobberen op het water.

Aan de voet van de heuvel heeft Thorvald Haro ingehaald. Aan zijn strakke gespannen gezicht ziet Thorvald wel, dat er niet veel voor nodig is om Haro te doen losbarsten.

Als hij dan ook zegt: „Zullen we hier even gaan zitten?" ploft Haro neer en begint te praten. Zijn stem klinkt donker van ingehouden woede.

„Jullie denken maar, jij en je volk, dat een slaaf niets voelt . . . geen verdriet, geen pijn . . . niets! Je mag op hem schelden, je mag hem slaan en als je er zin in hebt, zelfs een trap geven . . . het geeft niets. 't Is immers maar een slaaf?"

„Nee, stil," zegt Haro tegen Thorvald, die verontwaardigd iets terug wil zeggen, „ik weet wel, dat ik allerminst als slaaf behandeld ben bij jullie. Maar ik heb genoeg gezien en meegemaakt, toen ik nog in het slavenhuis was. Als je als slaaf moet leven, kun je maar beter dood zijn. En als je soms niet begrijpen kunt, wat het is om gevangene, om slaaf te zijn, dan moet je maar eens luisteren . . ." Haro heft zijn vinger op.

Daar klinkt het, op en neer gaand met de golven: een dof en zacht gekreun . . . soms een doffe slag gevolgd door een schrille kreet . . . een vaag gejammer . . .

„De Saksen, die gevangengenomen zijn,” zegt Haro zacht en dan plotseling fel, terwijl hij zich naar Thorvald keert: „En ik ben een Saks!”

Deze schrikt. „Maar . . . we hebben je toch meegenomen vanuit de Lage Landen? Dan ben je toch geen Sàks?”

„Jawel,” antwoordt Haro ongeduldig, „mijn vader is een tijd geleden vanuit het Saksenland daarheen gevoerd. Wij wonen nu in de Lage Landen als vrije mannen, die hard werken voor ons onderhoud. Maar jullie hebt je nooit afgevraagd of ik het prettig vond om door jullie meegenomen te worden. Ik werd jullie slaaf en slaven hebben geen gevoel . . .”

„We hadden een roeier nodig,” zegt Thorvald zacht, „er was er een overboord geslagen.”

„Goed, jullie hadden een roeier nodig. Maar wat hebben deze mensen gedaan, dat ze meegenomen worden, vèr van hun vrouw en kinderen, ver van hun huis en hun dorp? Het waren waarschijnlijk hard werkende kooplieden of landbouwers. En nu liggen ze als wrakken in de schepen van koning Godfred . . . Een mooie koning, die Godfred!”

Het blijft even stil tussen die beiden.

Haro is eigenlijk wel verbaasd, dat hij zoveel heeft durven zeggen tegen Thorvald, die toch zijn meester is. Hij steunt het hoofd in de handen.

„Godfred . . . Godfred . . .” Waar heeft hij die naam eerder gehoord? Hij kan het niet bedenken.

Ja, toch!

Broeder Engbert riep hem zo iets na, toen hij naar Rhinesburghe afsloeg.

Wat was het ook weer precies? Haro haalt zijn schouders op. Hij weet het niet meer . . . Hij heeft trouwens maar weinig gemerkt van

de God van broeder Engbert. Hier zit hij nu bij de vikingen, in plaats van thuis . . .

Daar klinkt het zachte gesteun weer op van de schepen.

Haro kijkt een beetje schichtig naar Thorvald, die het natuurlijk ook hoort.

Thorvald zit met opeengeklemd lippen te kijken naar de schepen, waarvan hij nu weet, dat ze vol liggen met gevangenen, die hongerig zijn en misschien gewond.

Haperend zegt hij: „Haro, eigenlijk heb je gelijk. Waarom doet de ene mens de andere zo maar pijn en verdriet? 't Is niet nodig! Waarom gunnen we elkaar geen rust, vrijheid en veiligheid? 't Is alleen om rijker te worden, om meer bezit te krijgen, dat wij vikingen onze tochten maken. En ook een beetje om het avontuur!” voegt hij er eerlijkheidshalve aan toe. „Echt Haro, ik ben blij, dat je hier bij ons bent. Maar nu je me dit alles hebt gezegd, begrijp ik pas goed, hoe erg het is voor jou, dat we je hebben meegenomen uit je land, zover weg van je familie!”

„Ach Thorvald,” zegt Haro zacht, „ik heb het nu goed bij jullie. In het slavenhuis was het vreselijk. Maar het werk bij Bjarni is fijn en jouw knecht te zijn is ook best uit te houden!”

Ze lachen even tegen elkaar bij deze plagerij. Dan zegt Haro ernstig: „Maar ik verlang wel erg naar huis, dat kun je wel begrijpen.”

Lange tijd blijft het stil tussen de jongens.

Haro kijkt verdrietig naar de schepen vol gevangenen.

Thorvald denkt na over alles wat hij hoorde en waar hij eigenlijk nooit eerder bij had stilgestaan.

Plotseling keert hij zich naar Haro: „Als jij me belooft, dat je morgen gewoon meegaat om koning Godfred en zijn mannen te begeleiden, dan zal ik jou ook iets beloven!”

„En wat is dat dan?” vraagt Haro.

„Weet je,” zegt Thorvald peinzend, „ik heb nooit goed begrepen, hoe erg het is voor een mens om gevangene of slaaf te zijn. Maar

nu ik jou heb horen vertellen en die mensen in de schepen zie, dringt het pas goed tot me door, wat een voorrecht het is een vrij man te zijn.”

Hij keert zich nu helemaal naar Haro, die stil zit te luisteren. „Ik zal jou helpen om weer thuis te komen. Hoe dat moet, weet ik nog niet, daar vinden we wel een oplossing voor. Maar ik beloof je, dat jij weer thuiskomt bij je vader en moeder.”

„Ach Thorvald, hoe zou dat moeten?” Haro schudt het hoofd en kijkt moedeloos voor zich uit. „Het is zo ver naar huis!”

Maar Thorvald geeft hem een flinke klap op de schouder en zegt: „Laat dat nu maar aan mij over. Misschien mag je in het voorjaar wel weer mee als roeier op ons schip als we uitvaren . . .” – op rooftocht, vult Haro in gedachten aan, maar hij zegt het niet om zijn vriend niet te kwetsen – „. . . en dan proberen we samen of je ergens kunt ontsnappen van het schip. Vind je het een goed idee?” „Een best idee,” lacht Haro Thorvald toe, maar diep in zijn hart twijfelt hij aan het succes van zo’n ontsnappingspoging.

„Haro, geloof me, ik zal je helpen, zodra ik maar een mogelijkheid zie.”

„Fijn dat je dat wilt doen,” antwoord Haro. „Met jou samen zal ik meer bereiken dan alleen.”

„En morgen ga je mee?” vragend kijkt Thorvald naar Haro.

„Ik zal zelfs mijn best doen om gewoon te doen tegen koning Godfred,” knikt Haro, maar zegt dan verschrikt: „Als je vader het tenminste nog goedvindt, nu ik me zo onbehoorlijk heb gedragen.”

„Laat dat ook maar aan mij over,” stelt Thorvald hem gerust. „Daar verzin ik wel wat op.”

„Och,” vindt Haro, „zeg hem maar gewoon, dat Godfreds woorden mij kwetsten, omdat mijn hele familie uit Wigmodia, uit Saksenland komt.”

Thorvald knikt en roept dan overmoedig: „Wacht maar, over niet al te lange tijd zijn we allebei vrije mannen!”

„Ik moet het nog zien!” twijfelt Haro.

Met de handen om elkaars schouders lopen ze terug naar Sliesthorp en Haro heeft het gevoel, dat ze nu pas echt vrienden zijn geworden. Bij het overvolle huis van Björn blijven ze staan en groeten elkaar, want het lijkt beiden beter, dat Thorvald met zijn vader praat en dat deze Haro niet ziet.

Björn zal nu wel erg veel gedronken hebben en hij kon zich dan wel eens erg boos maken op Haro.

Langzaam loopt de jongen daarom verder naar het huis van Bjarni. Wat fijn, dat Thorvald hem helpen wil, denkt Haro, stel je voor, werkelijk weer vrij te zijn en in zijn eigen dorp te lopen . . .

Hij bukt zich en gaat het huis van Bjarni binnen. Het huis, dat hier zijn thuis moet zijn!

ZAL HET LUKKEN?

„Los . . . gooi los . . .!” schreeuwt de rauwe stem van Leif, de stuurman. Het zware touw plompt in het water en wordt langzaam ingehaald. „En roeien . . . één en twee . . . één en twee . . .!” Leifs harde stem komt gemakkelijk boven het lawaai van de roeiriemen uit. Hij houdt de lange stok, die het roer vormt, vast met een stalen vuist, terwijl zijn andere arm gebiedend het ritme aangeeft voor de roeiers. Al gauw hebben ze de juiste cadans te pakken en knikt Leif hen goedkeurend toe: „Niet kwaad, de lange winterrust heeft jullie goedgedaan!”

Langzaam wordt de waterstrook tussen het vikingschip van Björn en de steiger groter. Het schip keert trots de boeg naar de golven. De prachtig bewerkte krul aan de voorstevan draagt aan het eind de kop van de draak, die Bjarni met zoveel vreugde gesneden heeft. De draak lijkt grijnzend te kijken naar het opspattende water.

Gemakkelijk geleund tegen de hoogoprijzende voorstevan staan Björn en Thorvald te kijken naar de langzaam kleiner wordende mensen, die op de steiger verzameld zijn. Daar staat Sigrit, die maandenlang alleen de scepter zal moeten voeren in de nederzetting. Vlak achter haar staan de andere vrouwen hun mannen na te kijken. De kinderen juichen en joelen, omdat ze het een prachtig gezicht vinden, dat lange ranke schip, dat langzaam van hen wegvaart. Slechts een enkel kind houdt schreiend moeders hand vast, verdrietig omdat vader zo lang weg zal blijven.

Haro is niet onder de achterblijvers. Hij roeit, dat het een lust is,

want iedere slag brengt hem dichterbij huis en verder weg van Sliesthorp. Even laat hij zijn ogen gaan over de groep huizen aan de ronding van de fjord. Hij hoopt, dat hij ze nooit meer zal terugzien, al heeft hij er ondanks alle narigheden toch een goede tijd gehad. Hij heeft veel geleerd bij Bjarni; bijna volleerd timmerman is hij nu! En Thorvald is een meester zoals er geen tweede te vinden is. Welke meester is tegelijkertijd de vriend van zijn knecht?

Haro's hart wordt warm, als hij aan Thorvald denkt, die nu ergens achter hem moet staan. Immers door zijn toedoen mocht Haro mee als roeier. Thorvald heeft al zijn overredingskracht nodig gehad om de toestemming hiervoor van zijn vader te krijgen. En het is gelukt!

Zo roeit Haro nu met de anderen, als een echte zeeman, de boot naar de open zee. En dan voort op de wind zullen de vikingen zeilen, naar onbekende streken, op zoek naar buit, naar rijkdom. En voor Haro . . . voort naar het zuiden, naar de Lage Landen, waar vader en moeder wonen. En misschien, héél misschien kan hij daar ongemerkt van boord ontsnappen. Bij de gedachte daaraan raakt hij van opwinding even uit het ritme, wat hem een schrobbering van Leif kost.

„Ge - lijk - ge - lijk - Ha - ro - ook!” scandeert Leif zijn luide roep. En verschrikt trekt Haro weer gelijk op met de anderen.

Langzaamaan worden de gestalten op de steiger zo klein, dat ze niet meer te onderscheiden zijn. Het schip draait nu naar de andere oever van de fjord, waar een uitgestrekte nederzetting ligt. Het is Hedeby. Veel mensen uit verre omtrek hebben zich daar gevestigd. Leif stuurt zijn schip recht op de oever af en beveelt dan de riemen te laten rusten. Handig maakt hij gebruik van de geringe vaart, die het schip nog heeft, en meert het vaartuig precies op de juiste plaats, vlak naast een drietal andere schepen.

Haro heeft nu even tijd om uit te rusten. Hij strekt zijn armen eens flink en kijkt om zich heen. Drie schepen, die naast het schip van Björn liggen, stromen vol met bemanningsleden uit Hedeby. Haro

heeft van Thorvald al gehoord, dat er meer schepen mee zullen gaan naar het zuiden en nieuwsgierig kijkt hij naar de tonelen, die zich op de oever afspeelen. De meeste schepelingen hebben hun plaatsen al ingenomen, maar een twintigtal zwaarbewapende mannen staat nog op de oever. Vrolijk lachend en roepend springen ze nu aan boord van het laatste schip.

„De berserkers . . . de berserkers,” wordt er gefluisterd rondom Haro. Dat woord zegt hem niets. Berserkers, wat zijn dat voor mensen?

Zoekend kijkt hij rond, aan wie hij het kan vragen.

Juist loopt Leif met grote stappen van het achterschip naar voren.

„Leif . . . Leif!” roept Haro en hij steekt zijn hand uit om de stuurman tegen te houden. „Wat zijn dat voor mannen? Soldaten misschien?”

„Dat zijn berserkers.” Bijna eerbiedig zegt Leif dat.

„Ik hoorde het hier al zeggen,” broemt Haro ongeduldig, „maar ik weet niet, wat het betekent.”

„Berserkers zijn gewone mannen zolang ze thuis zijn en vredig leven,” antwoordt Leif bedachtzaam, „maar als ze gaan vechten, worden ze wild. Dan gillen ze of ze gek zijn geworden en steken en houwen op alles en iedereen in, die in hun nabijheid komt. Zorg maar, dat je dan uit de buurt blijft, jongen! Als ze wild zijn, kennen ze vriend noch vijand. Dan willen ze alleen nog maar vechten.”

Na deze woorden beent Leif snel verder naar zijn hoofdman, die hem al ongeduldig wenkt.

Vol ontzag kijkt Haro nog eens naar de bemanning van het berserkerschip, zoals hij het nu in gedachten noemt. Het is bijna niet te geloven, dat deze vriendelijke vrolijke mannen zulke niets ontziende vechttassen zijn. Ze dragen wel veel wapens, ziet Haro, meer dan de andere mannen.

Hij zelf voelt zich wel wat onwennig in zijn nieuwe rol van volwaardig viking. Het dikke pak zit hem lekker warm. De bijl en het mes te dragen is hij gewend, maar dat bungelende zwaard aan zijn

zijde vindt hij maar lastig.

Een luide kreet vanaf één van de schepen doet iedereen verschrikt recht zitten. Leif holt naar zijn plaats en Björn zwaait naar de andere hoofdmannen, ten teken dat hij klaar is. Na een kort bevel vertrekken ze!

Statig glijden de vier schepen over het kalme water van de fjord. Fier staan de leiders aan de voorsteven uit te kijken en als de open zee bereikt is, worden de zeilen gehesen. Rood en wit gestreept, blauw en wit geruit, effen rood . . . het is een vrolijk gezicht.

De roeiers halen hun riemen binnen en sjarren ze vast op de aangegeven plaatsen tegen de verschansingen. Dan klemmen ze de schilden voor de gaten vast, zodat er zo min mogelijk zeewater naar binnen stroomt. Ze rekken zich eens flink uit en zoeken een plaatsje om te rusten.

Als Haro zich opricht, merkt hij, dat Thorvald naast hem is komen staan. Met een wijde armbeweging wijst deze naar de zee en zegt: „Daar gaan we, Haro!”

„Ja, daar gaan we,” is het antwoord.

Haro gaat een plekje zoeken om te gaan zitten. Hij is moe van het roeien en is blij dat de zeilen gehesen zijn. Dit is de eerste dag van een lange reis.

Waarheen zal de wind hen voeren?

Het lijkt of de voorjaarsbries hun welgezind is. Met bolle zeilen jaagt de kleine vikingvloot over de zee. De mannen op het schip van Björn zijn goed gestemd en meer dan eens klinken vrolijke liederen op ter ere van Odin, die de winden zo goed bestuurt. Haro kan ze weldra uit volle borst meezingen. Hij merkt, dat het vrijwel dezelfde zangen zijn, die zijn volk kent ter ere van Wodan.

Na een paar dagen zeilen in noordelijke richting stuurt stuurman Leif zijn schip langs de noordkust van het Denenland en zet, eenmaal weer in volle zee gekomen, koers naar het zuidwesten.

Het valt Haro op, dat zowel Björn als Thorvald steeds de lucht afspieden en de zeilen goed in het oog houden om de windkracht

te bepalen. Op de heenreis had hij in dergelijke dingen geen erg. Toen had hij het veel te kwaad met zichzelf. Hij voelde zich verlaten en was zeeziek. Gelukkig heeft hij nu helemaal geen last van de schommelingen van het schip. En hij voelt zich daarbij vertrouwd met deze mensen en heeft meer oog voor hun kleine en grote zorgen.

„Gaat er iets niet goed?” vraagt Haro aan Thorvald, als deze hem voorbijloopt.

„Tot nu toe nog wel,” antwoordt de jongeman, „maar het weer hier is altijd verraderlijk.”

Hoog stappend over de kisten met voorraden, die de roeiers tot zitplaatsen moeten dienen, gaat Thorvald verder naar Leif. Hij neemt een tijdlang de taak van de stuurman over; dan kan deze even rusten.

Doodmoe valt Leif tussen een paar kisten neer, wikkelt zich warm in zijn mantel en valt als een blok in slaap.

Haro ziet, dat er voor hem voorlopig niets te doen is midscheeps. Alle touwen van de zeilen zitten stevig vast. De meeste mannen hangen wat tegen de verschansing of doden de tijd door samen een spel te spelen. Haro kent het niet. Het heet schaakspel en het lijkt hem een moeilijk en saai spel. Maar de mannen die het spelen, zijn er meestal zo in verdiept, dat ze woedend zijn over iedere storing. Voorzichtig loopt Haro over het dansende schip naar Thorvald, die de stuurriem vasthoudt.

„Je hebt nog geen zeebenen,” lacht Thorvald een beetje plagend. „’t Is voor mij ook pas de tweede keer, dat ik op zee ben,” verdedigt Haro zich.

„Dat weet ik wel,” vergoelijkt Thorvald, „ik vaar al mee, vanaf dat ik een kleine jongen was.” Hij ademt eens die pittige lucht in. „Niets heerlijker dan op zee te varen,” roept hij dan uit.

Bewonderend kijkt Haro naar zijn sterke vriend, die het slanke schip met het grootste gemak in de juiste koers houdt. De drie andere schepen volgen op korte afstand.

„Niets dan water en wind en een schip,” zegt Thorvald genietend. „Is er een beter leven te bedenken?”

„Ik heb nooit geweten, dat je zo'n zeeman was,” lacht Haro. „Misschien stam je wel af van een zeemeermin!” Hij zegt het wat spottend, maar Thorvalds verschrikte: „Pas op, daar moet je niet over praten. Als zij daar beneden je horen, brengen ze ons ongeluk!” doet hem zwijgen.

„Water en wind . . . water en wind . . .” Het blijft in zijn oren naklinken. Waar hoorde hij de woorden, die Thorvald zojuist zei toch eerder? „Water en wind . . .” Ach ja, de runen. Hij hoort het oom Umo weer zeggen: „Water en wind zullen het brengen.” Welke vraag moesten de runen ook alweer oplossen? Het schiet hem niet dadelijk te binnen. Er is sindsdien ook zoveel gebeurd! Maar dan weet hij het weer.

De mannen van Saxenheim wisten niet of het goed was een christenpriester, die hun van alles moest leren over de landbouw en over de verzorging van het vee, in het dorp te laten wonen. Haro lacht even in zichzelf. Hij weet inmiddels, dat zo'n christenpriester een goed mens is. Hij heeft immers op zijn reis broeder Engbert leren kennen. Die zou hij wel graag in het dorp willen laten wonen. Dat was een aardige man . . .

Met een schok roept Haro zichzelf tot de orde. Wat piekert hij over zijn dorp. Hij is hier, op de wijde zee en hij moet eerst maar eens bedenken, hoe hij weg kan komen van dit schip.

Thorvald staat glimlachend naar hem te kijken.

„Jij bent ver weg met je gedachten. Waar zat je helemaal?” vraagt hij.

„Thuis,” bromt Haro, die plotseling een beetje mistroostig kijkt. „Luister eens,” zegt Thorvald dan, terwijl hij het roer iets draait om de wind beter in de zeilen te krijgen, „we zijn hier alleen, niemand kan ons horen, daarom kan ik nu het best met je praten. Mijn vader heeft me zijn plannen verteld: We gaan minstens twee keer aan land. Eerst in het land van de Angelen. Dáár moet je be-

slit niet van boord proberen te komen, want dan zou je voorlopig niet naar huis kunnen. Tussen dat land en het jouwe is namelijk nog een groot stuk zee!"

Vol ontzag over zoveel wijsheid kijkt Haro naar zijn vriend, die verder gaat: „Maar de tweede tocht is naar Witla. Dat is een rijke koopmansstad, waar ook een groot klooster staat. Dat hebben we op een van onze vorige tochten gezien. Vader denkt, dat daar wel buit te halen is. Ken je Witla?” Vragend kijkt Thorvald naar Haro, die ontkennend het hoofd schudt. Broeder Engbert, de monnik, kwam er vandaan, herinnert hij zich.

„Het is toch een stad in de Lage Landen!” zegt Thorvald. „Daar moet je proberen weg te komen.”

„Bedankt voor je raad,” zegt Haro stil en hij vervolgt wat moeilijk: „Als het lukt om te ontsnappen, heb ik het helemaal aan jou te danken. Ik zal het nooit vergeten. Je bent een prachtvriend!”

Zacht en zonder verder een woord te zeggen glijdt hij weg, naar zijn plaats op het middenschip, om daar rustig te kunnen nadenken.

Het wordt voor Haro een lange eentonige tocht. Niets dan water, nog eens water en het schip. Hij is dan ook blij, als ze eindelijk aan de horizon een donkere streep zien: land!

Ook de andere schepelingen leven op. Zingend wordt weer het werk gedaan. Bekwaam stuurt Leif, en met hem de stuurlieden van de andere schepen, de vloot de rotsige kust langs en rond de ver-raderlijke klippen.

In de verte ziet Haro een diepe inham, een brede rivier, waarlangs een dichte rij huizen staat. Iets verder het land in ontdekt hij een hoog oprijzend gebouw, waarschijnlijk een kapel of een klooster. Zou dit het land van de Angelen zijn?

De geoeffende ogen van Björn zien kennelijk al gauw, dat hier waarschijnlijk wel buit te halen is. Hij geeft een teken aan de hoofdmannen op de andere schepen. En vanaf de voorsteven geeft hij nu zijn aanwijzingen.

„De zeilen neer . . . schilden wegnemen . . . roeiriemen uit!”

Hard klinkt Leifs stem over de hoofden heen, als hij het ritme van het roeien aangeeft. En al gauw hebben de roeiers de juiste cadans weer te pakken.

Vanaf zijn plaats verdeelt Björn de rollen. Hij wijst aan, wie als eersten het schip verlaten moeten en wie daarna. Leif en Haro worden aangewezen om het schip te bewaken.

Intussen naderen de vier schepen de monding van de rivier. Tot zijn spijt kan Haro niet zien, hoe de huizen er van dichtbij uit zien. Hij moet roeien en zit dus met zijn rug naar het snel naderende dorp.

Brutaalweg varen de vikingen de rivier op. Als ze vlak bij het dorp zijn, klinkt van de oever angstig geroep. Het doet de mannen alleen maar lachen.

„Snel . . . draaien!” Gespannen snauwt Björn het Leif toe en Haro begrijpt, dat ze klaar moeten liggen voor een snelle aftocht.

Tijdens het draaien ziet Haro het weerloze dorp liggen in de zon. Schapen grazen rustig op de oever, kleine vissersscheepjes liggen dicht aan de wal getrokken. Over het grasland rennen een paar kleine figuurtjes de richting uit van het grote gebouw. Dat blijkt een kasteel te zijn en Haro begrijpt, dat de dorpingen dodelijk beangst beschutting zoeken achter de dikke muren van het kasteel. Nog steeds draaien de schepen op de brede rivier. Een handige manoeuvre van Leif brengt ze aan de oever. Met een woeste kreet springt Björn over boord, gevolgd door zijn mannen. Hun kreten worden overgenomen op de andere schepen.

Vol ontzetting kijkt Haro toe. Hij wil zijn ogen wel afwenden van dit afgrijselijke schouwspel, maar hij kan het eenvoudig niet. Plotse-ling zijn al de mannen, die hij kent als vriendelijke blonde reuzen, veranderd in wilde woestelingen. De berserkers vooral zijn beangst-igend om te zien. Wild zwaaien ze de strijdbijlen in de lucht en hoog snerpt het gillen van de mannen. Ze zwepen zichzelf op, tot ze niets en niemand meer ontzien!

En kijk, Haro's handen trillen ervan, kijk, zelfs Thorvald loopt mee in die wilde woeste horde. Gaat ook hij meedoen aan dat jagen op hem onbekende onschuldige mensen? Vol afschuw dwingt Haro zich nu het hoofd af te wenden, Dit is te erg om aan te zien. Er zijn ook kinderen bij die dorpingen en wat moeten die nu beginnen tegen zo'n woeste horde? Haro denkt: Dat zelfs Thorvald meedoet . . .! Maar ach, waarom ook niet, hij is viking, ja zelfs de zoon van een hoofdman!

Brommend komt Leif naar hem toe.

„Dat ik nu ook nooit mee mag gaan aan land. Altijd komen de mannen met de mooiste dingen terug, maar ik moet op de boot passen!” Leif spuwt verontwaardigd in het water.

Haro blijft met afgewend hoofd zitten. En in de verte klinken kreten op van angst en van overwinning.

„Hoor nu eens,” zegt Leif, „en wij zitten hier maar!”

„Tja,” zucht Haro en dat kan van alles betekenen.

Nagrommend trekt Leif weer naar het achterschip.

Haro steunt het hoofd in de handen en houdt zo zijn vingers in de oren om de geluiden, die over het water klinken, niet te hoeven horen. Lang zit hij zo en in hem groeit steeds erger het verzet tegen dit onmenselijke, dat hij nu van zo nabij meemaakt.

Een gespetter en geplons kondigt aan, dat de horde terugkeert naar de schepen.

„Kisten . . .!” wordt er geschreeuwd.

Met een strak gezicht geeft Haro, samen met Leif, een paar lege kisten aan. De etensvoorraad, die er eerst in zat, is opgebruikt en ze kunnen nu mooi dienen om de buit in te vervoeren.

Moe, maar zichtbaar voldaan keren Björn en Thorvald met hun mannen terug.

Dicht naast hun schip ligt dat van de berserkers. Haro heeft er het volle gezicht op. Op zijn plaats genageld kijkt hij naar het toneel, dat zich voor zijn ogen afspeelt. Eén voor één klimmen de woestelingen aan boord. Ze lijken uitgeblust na hun uitpattingen. Af-

schuwelijk zien ze er uit. Vuil en bemodderd. Op hun kleren en hun handen zit bloed. Als hij dat ziet, voelt Haro zich misselijk worden. Hij is wel wat gewend. Vroeger ging hij vaak op jacht, maar dit zinloze doden van weerlozen door zulke griezelige mannen is gewoon benauwend.

Hij holt naar de verschansing en geeft daar over. Groen van narigheid loopt hij terug naar zijn plaats. Gelukkig heeft geen van de mannen tijd gehad om op hem te letten. Ze hebben het veel te druk met hun buit en met hun snoeverijen.

Stil en diep ongelukkig zit Haro op zijn bankje te wachten, tot het vertreksein gegeven wordt. Nu weet hij het heel zeker: als hij maar even kans ziet om weg te komen, zal hij het niet laten. Geen ogenblik te lang wil hij blijven bij deze vikingen.

Daar klinkt de roep: „Klaar voor vertrek?”

Het wegroeien komt voor Haro als een verlossing. Weg van dit dorp, weg van dit vreselijke toneel. Maar tijdens het wegroeien ziet hij nog lang de rookpluimen van de brandende huizen omhoogstijgen als grijpgrage vingers.

Nog driemaal moet Haro de kwelling doorstaan van de rovende vikingen en de gillende berserkers.

Iedere keer laat Björn hem als wachter achter bij Leif. Waarschijnlijk ziet hij hem nog steeds als vreemdeling en vertrouwt hij hem niet goed genoeg om hem mee aan land te nemen. En Haro is er blij om. Hij kan zich nu al beter beheersen dan de eerste keer, maar de tierende berserkers boezemen hem nog steeds een vreselijke afkeer in.

Hij heeft trouwens ook moeite om in het gesprek met Thorvald de oude vriendschappelijke toon terug te vinden.

Nadat ze weer een lange tijd op zee zijn geweest, zegt Thorvald op een keer in het voorbijlopen: „We naderen Witla!”

Veelbetekenend lachen ze naar elkaar.

Haro staat op en gaat onder het grote roodwitte zeil tegen de

mast leunen.

Ja, nu ziet hij het ook, ze naderen weer land. Zijn land dus!

Hij heeft nog geen idee, hoe hij moet ontvluchten, maar dàt hij het zal doen, staat vast. Iedere kans moet hij aangrijpen. Haro kijkt naar het snel naderende stadje. Het beste ogenblik om van boord te gaan lijkt hem tijdens de wacht, die hij met Leif moet houden. Vooral als dan de berserkers de wal opgaan, heeft Leif, noch de wachters op de andere schepen, oog voor iets anders dan voor de gillende plunderaars.

Haro zoekt, als Björn dat beveelt, snel zijn plaats op als roeier. Het aan land gaan gaat weer precies als de vorige keren. Rustig roeiend bereiken de vier schepen de eerste huizen. Witla is een vrij grote handelsstad, een beetje landinwaarts gelegen aan een brede riviermonding. En zoals overal ontstaat ook hier paniek bij het zien van de vikingschepen. Dat dit niet ongegrond is, wordt al gauw bewezen.

Schreeuwend en gillend als bezetenen beginnen de berserkers hun bloedige tocht. Achter hen aan komen de plunderende rovers, de vikingen.

Vol afkeer ziet Haro het weer even aan, dan vermant hij zich. Nu moet het gebeuren! Op de andere schepen hangen de wachters over de verschansing ademloos te kijken naar het schouwspel in Witla. Leif doet hetzelfde vanaf hun achtersteven.

Zou hij nu ongemerkt van boord kunnen komen? Nee, Leif zou hem natuurlijk zien gaan en argwaan krijgen. De andere wachters kunnen denken, dat hij ook nog naar de wal gaat om mee te vechten, maar Leif weet, dat Björn hem heeft bevolen aan boord te blijven.

Wat moet hij met de stuurman? Haro weet het niet. Hij zal hem toch echt onschadelijk moeten maken.

Hij doet het eerste het beste wat hem te binnen schiet.

Haro loopt naar Leif toe en gaat achter hem staan. Dan wijst hij over Leifs schouder en zegt met een stem vol ingehouden spanning:

„Leif, kijk daar eens!” Niets vermoedend kijkt de man in de hem aangewezen richting. „Wat is daar dan?” . . . Hij wil nog meer zeggen, maar krijgt geen kans meer, want met een doffe klap komt Haro's strijdbijl op Leifs hoofd terecht. Haro heeft niet de scherpe kant gebruikt, want hij wil Leif beslist sparen. De stuurman heeft hem immers nooit kwaad gedaan, integendeel, hij is juist altijd goed voor hem geweest!

Langzaam, alsof zijn lichaam te zwaar wordt voor zijn benen, zakt de arme Leif in elkaar. Hij hangt tegen de verschansing en voor iemand, die van verre naar hem kijkt, moet het erop lijken, dat Leif een dutje doet.

Een vluchtige blik op de andere schepen leert Haro, dat geen van de wachters het heeft gezien. Hij waagt het er dus op en laat zich over boord glijden. Even snakt hij naar adem in het koude water, maar dan haast hij zich naar de oever.

Eerst hoort hij niets anders dan het opspattende water, maar als hij de oever nadert, schrikt hij van roepende stemmen achter zich. Het zijn de wachters! In paniek begint Haro te rennen. Stel je voor, dat ze hun pijlen gaan afschieten op hem, of achter hem aankomen . . . „Leif . . . Leif . . .!” wordt er geroepen. Ze hebben argwaan! Zo dadelijk ontdekken ze, dat Leif niet slaapt, maar bewusteloos is! „Remmen!” zegt Haro in zichzelf. „Ik moet zorgen, dat ik zo gauw mogelijk uit het gezicht ben.”

Het water spat hem om de oren, zo hard loopt hij er doorheen. Druipend maar veilig bereikt hij de oever, waar hij het onmiddellijk op een lopen zet. Gelukkig staan de eerste huizen vlak aan het water, zodat Haro zich al spoedig veilig weet voor de wachters. Maar pas in een nauw steegje, tussen twee huizen in, durft hij even stil te staan om op adem te komen.

Hijgend schudt hij zich, dat de druppels in het rond vliegen. Voorzichtig trekt hij zijn zwaard en houdt de leren schede ondersteboven, zodat het water eruit kan lopen. Vooral voor zijn wapens moet hij goed zorgen. Wie weet, hoe hij ze nog nodig zal hebben!

Plotseling is er achter hem een zacht geluid, alsof er iemand loopt. Bliksemsnel keert Haro zich om, met het zwaard in de hand. Maar zijn gespannen gezicht wordt al gauw vriendelijk, want er staat een klein meisje van een jaar of vier voor hem. Zacht zegt hij in zijn eigen taal om haar gerust te stellen: „Schrik maar niet, hoor, ik doe je niets.” Maar het kind schrikt zó van die vreemdeling vlak voor haar, dat ze haar mond openspert en zo hard ze kan begint te gillen. Doodsbang blijft ze als aan de grond genageld staan en Haro bedenkt dat, als zij dan niet gaat, hij maar het best kan verdwijnen. Hij haast zich weg uit het steegje, maar aarzelt welke kant hij op zal gaan. Voorzichtig zoekt hij zijn weg door de nauwe steegjes. Achter hem klinkt nog het gegil van het meisje. 't Is ook geen wonder, dat het kind van hem schrikt. Hij ziet er uit als een echte viking. Het kleine leren mutsje is vrij droog, maar zijn nauwe broek en dikke wambuis zijn loodzwaar van het water.

Het stadje lijkt uitgestorven. Zoveel ze kunnen, hebben de inwoners zich verborgen voor de binnenvallende vikingen.

Langzaam loopt Haro door de stille straatjes.

Er zijn twee gevaren die hem bedreigen: de zich verdedigende inwoners, die zo'n alleen lopende viking wel durven aanvallen, en zijn plunderende metgezellen, die onmiddellijk begrijpen, dat hij op de vlucht is, als ze hem zien. Het lijkt hem daarom het beste om zo dicht mogelijk bij de oever te blijven, want de plundersaars zijn waarschijnlijk in grote groepen het stadje ingetrokken.

Omzichtig rondkijkend loopt Haro verder. Soms schiet een opgejaagd varken vlak voor zijn voeten langs en eens ziet hij wat verderop een paar voorthollende mensen.

Overall begint de stad te branden en Haro weet, dat de overvallers zich nu zo langzamerhand, met buit beladen, gaan terugtrekken naar de schepen.

Dan wordt zijn oor getroffen door een geluid, dat hij vóór alles vreest: het gegil van de berserkers. In gedachten hoort hij Leif weer zeggen: Ze zijn waanzinnig van moordlust. Vriend noch

vijand ontzien ze!

Zo te horen zijn ze schuin achter hem. Haro, die door zijn vlucht toch al erg gespannen is, begint nu te hollen. Zijn angst krijgt de overhand. Niet in handen vallen van de berserkers . . . dat niet . . . ! Haro ziet niet meer, waar hij loopt. Hij rent maar voort, steeg in steeg uit. Het geluid achter hem lijkt steeds dichterbij te komen.

Een ruwe lemen muur verrijst plotseling aan het eind van de smalle straat. De muur is zo hoog, dat hij kennelijk niet bij een huis hoort. Aarzelend kijkt Haro rond welke kant hij nu op zal gaan.

Het gillen van de berserkers wordt even onderbroken. Ze hebben blijkbaar een slachtoffer gevonden, maar kort daarna klinkt het met vernieuwde hevigheid op.

Haro kijkt angstig rond. Hij ontdekt in de muur een lage opening. En er beweegt iets in die opening. Er komt een man te voorschijn. Het is een monnik, gehuld in een grauwe pij. Hij sleept iets naar buiten. Het is een groot bronzen kruis, dat kennelijk te zwaar is voor zijn geringe krachten, want hij leunt even tegen de deurpost. Dan richt hij zijn hoofd op om rond te kijken en een schok van herkenning gaat door Haro heen: broeder Engbert! Werkelijk, hij is het!

Ach natuurlijk, hij was destijds immers op weg naar Witla! Dit is zeker de kapel van het klooster, waarvan hij vertelde.

Haro stormt naderbij en roept: „Broeder Engbert . . . broeder Engbert . . . !”

Vol verbazing en tegelijkertijd met schrik kijkt de monnik naar de toesnellende vreemdeling. Hij ziet waarschijnlijk wel iets bekends aan die jonge viking, maar hij gunt zich geen tijd om daar langer over na te denken. Hier staat een vijand!

„Broeder Engbert,” roept Haro nogmaals, terwijl hij zijn armen wijd uitzwaait om duidelijk te laten zien, dat hij geen wapens zal gebruiken. „Broeder Engbert, ik ben het, Haro uit Saxenheim!”

Het gezicht van de monnik verheldert.

„Haro, is het werkelijk? Maar hoe . . . ?”

Haro gunt hem niet de tijd om uit te spreken.

„Kom mee . . .!” Hij snauwt het bijna en trekt broeder Engbert wild aan zijn mouw.

„Nee,” zegt deze, zich losrukkend, „het kruis, ik moet het nog in veiligheid brengen!”

Het snerpande angstaanjagende gegil is inmiddels heel dichtbij gekomen.

„De berserkers,” roept Haro vol wanhoop, „we moeten voor hen vluchten. Als ze ons te pakken krijgen, zijn we verloren! Waar kunnen we ons verbergen?”

Nu toch ook bang geworden kijkt broeder Engbert zoekend om zich heen. Waar is hier een veilige schuilplaats? Niet in de kapel, die zullen de vikingen ongetwijfeld plunderen. Het klooster kunnen ze niet meer bereiken, de berserkers zijn al te dichtbij. Dan ziet hij tegen een scheefhangend huisje een stapel afval liggen: half verrotte planken, lege vaten, scherven en ander weggeworpen vuilnis.

„Daar,” wijst hij Haro, „daar zoeken ze ons niet!”

Ze hollen erheen, duiken weg tussen de halfvergane planken en vaten en trekken wat rommel en vodden over zich heen. Zo, onder het stinkende vuil verscholen, kijken ze juist uit op de opening in de kerkmuur, waar het bronzen kruis scheefgezakt tegen de muur hangt.

„Het kruis,” roept broeder Engbert, „het kruis! Ik moet het nog in veiligheid brengen!”

Wild beweegt hij zich, zodat een paar planken met veel lawaai wegrollen.

„Liggen,” sist Haro, „daar zijn ze, de berserkers, hoor maar!”

Van vlakbij klinkt nu inderdaad het gegil, zó angstaanjagend, dat broeder Engbert niet weet, hoe vlug hij weer moet wegduiken. Op hetzelfde ogenblik zien ze de eerste woesteling om de hoek van de muur rennen. Hij wordt gevolgd door een vijftal anderen. Ze zijn vreselijk opgewonden en lijken in niets op de rustige opgewekte

mannen, die ze anders zijn en zoals Haro ze kent.

„Dit zijn duivels,” mompelt broeder Engbert verschrikt, maar Haro beduidt hem toch alsjeblieft stil te zijn. Hij weet niet, wat duivels zijn, maar hij begrijpt wel, wat de monnik met deze woorden bedoelt. Daarvoor hoeft hij maar naar de wildemannen te kijken. Hun gezichten zijn rood en de ogen puilen uit. De monden zijn vertrokken en sommigen hebben schuim op de lippen. Wild zwaaien enkelen met hun zwaard en anderen hebben een vlijmscherp mes in de hand, klaar om toe te steken!

De eerste berserker staat plotseling stil, als hij de opening in de muur ziet. De volgende mannen hollen nog even door, maar keren dan al schreeuwend terug op hun schreden. Een paar van hen gaan de kapel binnen, maar komen al gauw weer naar buiten.

„Niets te vinden, alles is weg of verborgen,” hoort Haro hen woedend roepen.

In razernij grijpen ze het bronzen kruis. Ze beuren het op alsof het zo licht als een veertje is en beuken ermee op de muur, waardoor grote brokken leem wegspringen. Daarna gooien ze het kruis op zij.

Het komt zwaar neer op de stapel afval, waaronder broeder Engbert en Haro verborgen liggen. Een paar vaten en planken rollen op zij, zodat beide mannen vrij duidelijk zichtbaar worden. Onbeweeglijk blijven ze liggen en ze kunnen alleen maar hopen, dat ze nu niet te erg zullen opvallen tussen de rommel.

Gelukkig zijn de berserkers zo verblind door razernij, dat ze niet kijken naar een hoop afval. De aanvoerder heft zijn zwaard en luid klinkt het woeste geschreeuw weer op tijdens het voorthollen.

Broeder Engbert kreunt zacht. Hij heeft het zware kruis op zijn been gekregen en zit nu beklemd. Toch blijft hij zo stil als hij maar kan liggen. Misschien komen er nog meer vikingen achter de berserkers aan. Het blijft echter geruime tijd rustig, zodat ze geloven, dat het ergste gevaar geweken is.

Op den duur kan de monnik het niet meer uithouden en vraagt

aan Haro: „Kun jij het kruis van mijn been wegtrekken? Maar voorzichtig, hoor, het doet flink pijn!”

Haro richt zich op, kijkt eerst eens goed om zich heen en tilt dan zo behoedzaam als hij kan het kruis wat op. Met pijnlijk vertrokken gezicht trekt broeder Engbert zijn been eronder vandaan. En dan zien ze het: In zijn kuit gaapt een diepe snee. De huid er omheen is blauw en gezwollen en de wond bloedt flink.

„Kunt u lopen?” vraagt Haro bezorgd.

„Dat zal wel moeten,” zucht de monnik.

Vlug doet Haro zijn halsdoek af en bindt die stevig om de wond. Broeder Engbert geeft hem daarbij aanwijzingen, hoe dat het best gedaan kan worden.

Verontschuldigend zegt Haro dan: „We moeten zien, dat we hier weg komen. U zult wel erg veel pijn hebben, maar als u op me leunt, gaat het lopen misschien wel wat gemakkelijker.”

Hij kijkt bezorgd naar broeder Engbert.

„Ach jongen,” zegt deze, „met zo'n been kan ik niet zo vlug uit de voeten als jij, als er gevaar dreigt. Ga maar alleen, dan heb je meer kans om te ontsnappen!”

„Ik denk er niet over,” werpt Haro tegen en lacht: „Ik ben veel te blij, dat ik u weer als gezelschap heb.”

Hij richt zich op en zegt zakelijk: „U weet hier de weg, hoe kunnen we het vlugst en veiligst uit Witla weg komen?”

Broeder Engbert aarzelt even. „Waar liggen de vreemde schepen?” „Daar waar de huizen beginnen, aan de rand van de duinen.”

„Dan kunnen we het best langs de oever landinwaarts trekken. Daar groeien lage struiken, waarin we ons, als het nodig is, goed kunnen verbergen.”

Dat lijkt Haro een uitstekend plan.

Zo vlug ze kunnen om het gewonde been van broeder Engbert trekken ze door een paar straatjes en steegjes. Soms rennen angstige inwoners hen voorbij, maar ongehinderd, nòch door vikingen, nòch door mensen uit Witla, bereiken ze de oever, waarlangs ze

omzichtig verder trekken.

Als ze een tijdje gelopen hebben, horen ze ver achter zich een luid gejoel en gejuich. Haro weet: nu schepen de vikingen zich in, beladen met buit, nu liggen de berserkers uitgeput in hun schip, nu missen Thorvald en Björn hem. Even spijt het hem, dat hij niet eens goed afscheid heeft kunnen nemen van Thorvald, die toch zijn vriend was, maar door deze gedachte dringt het pas goed tot hem door, dat zijn vlucht gelukt is, dat hij vrij is!

Hij laat de arm van broeder Engbert los. Hij heeft hem zoveel mogelijk ondersteund tijdens het lopen. Dan maakt hij een paar dwaze passen en roept: „Ze gaan weg...! Hoor maar... en ik ben vrij...!”

Hij rukt zijn leren vikingmutsje van zijn hoofd en gooit het met een vrolijke zwaai omhoog. Door een plotselinge windstoot echter komt het mutsje niet weer netjes vlak bij Haro terecht, maar valt in het water. Verbouwereerd kijkt Haro naar het donkere vlekje, dat zich al gauw van de oever verwijdert.

„Zo,” zegt broeder Engbert nuchter, „nu lijk je tenminste al iets minder op zo’n rover!”

Haro begint te lachen en hij doet het zó aanstekelijk, dat de monnik al heel gauw meelacht. Samen staan ze daar te schateren aan de rand van het stadje Witla, waar een zware rook omhoog wolkt uit de brandende huizen.

Op de rivier, vlak bij de zee, worden felgekleurde en gestreepte zeilen gehesen... En zij lachen maar, tot ze niet meer kunnen.

Als ze eindelijk gekalmeerd zijn, vegen beiden de tranen uit hun ogen. Beschaamd kijken ze even voor zich uit, want ze weten niet goed of die tranen alleen maar komen van het lachen of ook van alle opwinding over de ellende en de narigheid, die ze ontvlucht zijn.

„Ik wil wel even rusten,” zegt broeder Engbert, „en we moeten trouwens ook eens praten, jongen. Zullen we hier in het gras gaan zitten?”

Daar voelt Haro wel voor. Ze zoeken een gemakkelijk plekje

op, tegen de schuin oplopende berm langs de oever. Het gras schiet daar hoog op, zodat het wel een zacht bed lijkt voor de vermoeide vluchtelingen.

Behaaglijk naast elkaar uitgestrekt rusten ze een tijdlang zonder een woord te zeggen. Broeder Engbert verbreekt de stilte met de vraag: „Nu moet je me eerst eens uitleggen, Haro, hoe jij bij die vikingen kwam, want uit je kleding heb ik begrepen, dat je één van hen was.” Haro knikt en zegt: „Het is een lang verhaal.”

„Dan kan ik mooi uitrusten,” zegt broeder Engbert en hij strekt voorzichtig zijn been. „Ga dus je gang maar!”

En Haro vertelt, telkens onderbroken door verbaasde of verontwaardigde uitroepen van broeder Engbert.

In 't kort verhaalt hij zijn gevangenneming op het strand en de zeereis. Maar gaandeweg wordt het verslag uitgebreider, als het gaat over het leven in Sliesthorp, over zijn vriendschap met Thorvald en zijn achting voor Björn . . . „Daarom begrijp ik niet goed, hoe Thorvald, nadat we er dikwijls samen over gepraat hebben hoe erg het is een ander mens onnodig kwaad te doen, toch meedeed aan die roof- en plundertochten,” klaagt Haro. „Hij was anders dan hij zich voordeed.”

„Vertel maar niet verder, jongen,” zegt broeder Engbert zacht. „Zo'n plundering heb ik nu zelf meegemaakt en kijk maar naar het resultaat.” Hij wijst bij deze woorden op het brandende Witla.

„En wat wil je nu gaan doen, Haro?” vraagt hij verder, terwijl hij zich op een elleboog opricht en de jongen aankijkt.

„Zo gauw mogelijk naar huis gaan. Ze zullen thuis al lang niet meer geloven, dat ik nog in leven ben.”

„Ja,” zegt broeder Engbert, „ik begrijp, dat je graag naar je vader en je moeder teruggaat. Dan zullen we alweer niet lang samen kunnen zijn.”

„Waar gaat u dan heen?” vraagt Haro.

Broeder Engbert draait zich om en wijst op Witla. Hij zegt: „Kijk Haro, daar in die brandende en geplunderde stad zijn nu heel veel

mensen radeloos. Ze zijn gewond, misschien alles kwijt. Moeders zoeken hun kinderen, kinderen weten niet, waar hun ouders zijn . . . Mijn God leert ons, dat we mensen, die in nood zijn, moeten helpen. Daarom, jongen, moet ik teruggaan en jou alleen laten. Jij wilt naar huis, ik ga weer naar mijn post in Witla.”

„Maar uw been,” werpt Haro tegen, „dat moet toch eerst genezen voor u weer gaat werken? U bent zelf gewond!”

„Dat valt wel mee,” meent broeder Engbert, maar Haro weet wel beter. Hij heeft die diepe wond gezien.

Plotseling krijgt hij een idee en zegt: „Laat mij met u meegaan. Ik kan goed helpen. Ik ben sterk en niet gewond!”

Vol spanning kijkt hij zijn metgezel aan. Niet lang echter, want broeder Engbert springt overeind, wat hem natuurlijk een kreet van pijn ontlokt, en roept: „Dat is prachtig, Haro. Als je dat zou willen . . .? Er kan geen hulp genoeg zijn. Laten we dadelijk gaan!” Hij struikelt over zijn eigen woorden van blijdschap en zegt: „Je bent een goede jongen, dat wist ik al, toen je me daarstraks vertelde van je gesprekken met Thorvald, je vikingvriend. En nu weet ik het helemaal zeker!”

„Zullen we dan maar gaan?” onderbreekt Haro de loftuitingen. Hij krijgt haast!

Maar in plaats dat broeder Engbert enthousiast met hem meegaat, blijft hij staan en kijkt misprijzend naar de jongen. Hij wijst en zegt: „Moet je zó mee?”

Verward kijkt Haro hem aan en zegt: „Hoe bedoelt u?”

„Met deze kleren. Je bent net een echte viking!”

„Tja,” zegt Haro een beetje ongelukkig, „dat is zo, maar ik heb geen andere kleren.”

„We zullen ze een beetje veranderen,” vindt broeder Engbert. „Snijd met je mes maar een stuk van je mantel af, dat staat al heel anders. In Witla zullen we proberen een betere broek voor je te vinden.”

Even later lopen de twee helpers de weg terug naar Witla.

TOCH SPREKEN DE RUNEN DE WAARHEID

Zo hard als de volgende dagen heeft Haro nog nooit gewerkt. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat is hij bezig. Dan zoekt hij doodmoe zijn nachtverblijf op en slaapt diep en droomloos.

Gelukkig hebben broeder Engbert en hij een goed en warm onderkomen gevonden in het broederhuis bij het klooster. Bijna alle monniken, die daar wonen, zijn de hele dag aan het werk om de bewoners van Witla te helpen. En de broeders, die thuisblijven, zijn extra druk met het verzorgen van de helpers, die, als het donker wordt, hongerig en moe het broederhuis opzoeken.

Overdag ziet Haro broeder Engbert bijna niet, omdat ook de monnik, ondanks zijn wond, de hele dag bezig is. Hij heeft zich geïnstalleerd in een van de gangen van het klooster. Daar behandelt hij, zittend op een kruk en met een laag bankje onder zijn pijnlijke been, de verwondingen van zijn stadgenoten.

Moeders dragen hun kinderen, die dikwijls overdekt zijn met lelijke brandwonden, naar hem toe. Broeder Engbert doet er zelf op, die de pijn verzacht en geeft kruiden, die de koorts tegen zullen gaan. Zelfs de diepe wonden, toegebracht door de scherpe wapens van de vikingen, probeert hij te genezen.

Haro hoort 's avonds zijn vriend nooit klagen, maar hij begrijpt wel, dat de monnik bij al zijn harde werken veel last moet hebben van zijn been. Doordat broeder Engbert te weinig rust neemt, geneest het been maar heel langzaam. Gelukkig echter kennen de monniken in het broederhuis veel geneeskrachtige kruiden, waar

ze zalven en drankjes van maken, zodat broeder Engbert zich geen betere verzorging kan wensen.

Als Haro er 's morgens op uit trekt, heeft hij enkele onmisbare attributen bij zich: een hamer, een beitel, een bijl en een zaag. Verder nog een buidel vol timmergereedschappen. Want ook hier in Witla oefent hij het beroep van timmerman uit. Waarom ook niet? Hij kan goed timmeren en zo iemand is hier hard nodig.

Nadat alle branden geblust waren en de omvang van de ramp was vastgesteld, bleek, dat zeker de helft van de huizen beschadigd was. Het ene erger dan het andere, maar er was toch heel wat te doen.

En zo hamert Haro erop los, dat het een lieve lust is. Hij herstelt een dak en vervangt een half verbrande balk door een nieuwe. Hij wijst aan, welke huizen niet te herstellen zijn en helpt bij het slopen ervan, zodat er zo gauw mogelijk weer een nieuw huis op die plaats opgebouwd kan worden.

Broeder Engbert heeft aan ieder, die het maar wilde horen, Haro's geschiedenis verteld. En of het nu daardoor komt of door Haro's doortastende manier van optreden, hij weet het niet, maar de mensen kennen en vertrouwen hem. „Haro, de viking” wordt hij genoemd en het is bedoeld als een ere naam. Hoewel dat natuurlijk vreemd klinkt bij mensen, die de vikingen alleen van hun strooptochten kennen.

's Avonds voor het slapen gaan luistert Haro altijd naar het zingen van de monniken. Een wonderlijk soort gezang vindt hij het, heel anders dan de woeste en wilde Germaanse liederen, maar toch ook wel mooi.

Vaak zitten ze allen nog een tijd bij het vuur in het grote stevig gebouwde broederhuis. Telkens weer moet Haro dan vertellen van de tijd, die hij bij de vikingen doorbracht, van hun gewoonten en hun manier van leven. De monniken luisteren steeds geboeid naar Haro, die eerst niet erg durfde, maar nu wat gemakkelijker uit zijn woorden komt.

Het meest geniet Haro echter, als een van de monniken gaat vertellen. En naarmate hij meer avonden luistert, worden hem de verhalen duidelijker.

Hij, Haro, vertelt van zijn meester Thorvald en van Björn, maar de monniken kennen ook een meester, die ze Jezus, de Heiland, noemen. Hij leefde heel lang geleden en werd omringd door twaalf edellieden, die de monniken allen bij name noemen. Ze volgden hem trouw en vereerden de meester, die geen enkel mens ooit kwaad heeft gedaan.

Het zijn prachtige verhalen, die Haro steeds weer wil horen. Over Petrus, die een soldaat het oor afsloeg, om zijn meester te verdedigen, over Thomas, die samen met zijn Heer wilde sterven, over Johannes, de edelman van wie Jezus het meest hield.

Ja, Haro moet toegeven na al wat hij hoorde, deze Koning is het waard om te volgen!

En zijn verbazing is dan ook groot, als hem in 't laatst duidelijk wordt, dat deze koning Jezus, de Christus, is, naar wie de christenen zich noemen. Hij is er dagenlang stil van, want hij begrijpt nu niet meer, waarom de Germanen beslist geen christen willen worden.

En langzaamaan rijpt bij Haro een plan. Hij wacht nog een tijd voor hij het met broeder Engbert bespreekt. Hij wil eerst zeker zijn van zichzelf.

Dan op een avond gaat hij dicht naast broeder Engbert zitten. „Ik wil u iets vragen, broeder Engbert!”

Hij zegt het zó zacht en bescheiden, dat broeder Engbert in de lach schiet. „Jongen, je doet of ik een vreemde voor je ben. Ik ben maar gewoon broeder Engbert, hoor!”

Haro lacht even mee, maar kijkt al gauw weer ernstig. Dat, wat hij wil bespreken, is immers niet gemakkelijk onder woorden te brengen.

Broeder Engbert ziet het wel en knikt: „Ik plaag je graag, Haro, maar nu zal ik goed naar je luisteren.”

Het blijft nog even stil en dan zegt Haro: „Ik heb u wel eens ver-

teld, waarom ik destijds van Saxenheim naar mijn vader in Rhinesburghe ging?"

„Jawel,” zegt de monnik, „was dat niet, omdat je hem een boodschap moest brengen van jullie priester? Maar welke boodschap dat was, weet ik niet meer,” bekennt hij dan.

„Wel, dat is een lang verhaal. Ik weet niet of u zin hebt dat aan te horen?” Haro kijkt broeder Engbert vragend aan.

Deze gaat er eens gemakkelijk bij zitten en zegt: „Ik ben klaar voor een uitgebreid verhaal, steek maar van wall!”

En Haro vertelt, soms vlug, soms wat haperend. Over de Frankische soldaten en over oom Umo. Van de stemming op de mannenvergadering en van de runen. En hij besluit: „De laatste dagen heb ik er veel over nagedacht, maar ik geloof nu zeker, dat de runen mij de juiste weg hebben gewezen. De runen hadden gelijk, die avond, al begreep niemand het toen!”

„Zeg nog eens, wat de runen dan voor boodschap hadden?” onderbreekt broeder Engbert hem.

„Water en wind zullen het brengen,” antwoordt Haro.

„Eerlijk gezegd begrijp ik het niet,” lacht broeder Engbert.

„Ik zal het u uitleggen. Water en wind hebben mij, nadat ik u had ontmoet, weggevoerd, vóór ik mijn boodschap aan vader kon overbrengen en vóór ik zijn antwoord mee terug kon nemen naar ons dorp. En water en wind hebben mij ook weer teruggebracht uit dat Denenland in het noorden naar Witla, naar u!” En hij besluit, terwijl zijn rechterwijsvinger naar broeder Engbert wijst: „En u bent het antwoord van de runen!”

„Ik?” Broeder Engbert priemt verschrikt met een vinger naar zijn borst. „Ik? Hoe bedoel je dat?”

„Zoals ik het zeg,” broemt Haro, bijna boos, omdat de monnik hem nog steeds niet begrijpt. „U bent de aangewezen man om mee te gaan naar ons dorp. U weet erg veel van akkerbouw af en van vruchtbomen. U hebt géén hekel aan de Saksen...” Broeder Engbert lacht even naar hem en plaagt: „Jij zult het ook nooit afleren,”

maar Haro gaat onverstoort door: „... en u kunt dus het best aan mijn familie en mijn dorpsgenoten alles leren. Daarom wil ik u vragen of u, als het ergste werk hier in Witla gedaan is, wilt mee-gaan naar Saxenheim.”

Broeder Engbert zegt zacht: „Ik ben erg blij, dat je me dit vraagt. Het betekent, dat je me vertrouwt. Maar bedenk wel, dat ik dan ook zal vertellen van mijn God. Dat kan ik niet laten, dat hoort erbij!”

En Haro antwoordt: „Misschien horen ze die verhalen wel net zo graag als ik!”

„Dan zal ik het morgen met het hoofd van het klooster, met de abt, bespreken, jongen, want ik moet je zeggen, dat ik graag met je mee zou willen gaan.”

Broeder Engbert geeft Haro een ferme slag op de schouder en zegt: „Maar nu gaan we slapen. Morgen praten we verder, als ik weet, wat de abt ervan vindt.”

Die avond valt Haro niet gemakkelijk in slaap. Hij woelt en hij draait. 't Is nogal iets, wat hij gevraagd heeft! Deed hij er wel goed aan? Wat zullen ze zeggen in Saxenheim, als hij met een monnik thuiskomt?

Eindelijk slaapt hij onrustig in.

Enige tijd later lopen twee mannen op een weg, die hen naar het noorden voert. Het zijn Haro en broeder Engbert. Vandaag nog hopen ze in Saxenheim te komen. Haro loopt meestal een paar passen voor broeder Engbert uit, zo'n haast heeft hij.

De laatste kijkt met een glimlach naar de rug van zijn jonge vriend. Hij begrijpt al die haast best, al voelt hij zich minder gerust dan Haro over hun gezamenlijke intocht in Saxenheim. Haro heeft hem wel gezegd, dat het hele dorp hem zal welkom heten, omdat de runen al van zijn komst vertelden, maar hij moet het eerst zien, wil hij het geloven!

„Kunnen we hier even rusten?” roept hij naar Haro. „Ik heb

nu al uren achter je aan gehold, ik loop gewoon te hijgen!”

Berouwvol keert Haro zich om en zegt: „Ga ik te hard? Dat had u moeten zeggen . . .”

Er komen lachrimpeltjes rond de ogen van broeder Engbert. Hij glundert, omdat zijn plagerij succes heeft gehad. „Laten we maar doorlopen,” zegt hij dan, „des te eerder ben je thuis.”

Maar nu stáát Haro erop, dat ze eerst even aan de kant van de weg gaan zitten en eigenlijk is broeder Engbert daar blij om. Zijn wond is wel genezen, maar op deze lange tocht wordt er toch wel veel van zijn been gevergd.

Onder een boom zien ze een mooi plekje, waar het mos zo zacht is, dat het veert. Daar gaan ze languit liggen uitrusten en het duurt niet lang of broeder Engbert valt in slaap.

Maar Haro is te opgewonden om te kunnen slapen. Hoe zal het zijn, als hij zijn dorp binnenkomt? Vader en moeder zullen niet weten wat ze zien! En oom Umo? Zal hij het met Haro eens zijn, dat broeder Engbert het antwoord is op de boodschap van de runen? Het kán bijna niet anders, vindt Haro. Iedereen zal zeggen: „Haro, je deed er goed aan je vriend mee te brengen. Men moet zich houden aan wat de runen zeggen!”

Een tijdlang ligt Haro zó diep in gedachten verzonken, dat hij niet eens merkt, dat zijn metgezel wakker is geworden. Hij schrikt van zijn stem. „Kom luilak, ik dacht dat je zo'n haast had om in Saxenheim te komen!”

„Nou en of!” Haro springt overeind. Broeder Engbert doet het wat kalmer aan. En dan gaan ze weer verder langs de zandige weg naar het noorden.

Vijf dagen liepen ze zo samen langs de wegen. Vijf dagen lang leefden ze beiden in spanning: hoe zullen we in Saxenheim ontvangen worden?

Nu naderen ze eindelijk Saxenheim. De wegen komen Haro al weer bekend voor. En de omgeving spreekt tot zijn verbeelding.

„Kijk,” wijst Haro broeder Engbert, „daar in dat bos heb ik voor

het eerst alleen een ree geschoten . . .! En daar, die akker is van ons . . . En daar is Saxenheim! Het derde huis is het onze en het laatste is van oom Umo . . .!"

„Van de priester,” weet broeder Engbert.

Haro popelt nu van verlangen. Hij zou wel naar huis willen rennen! Maar broeder Engbert houdt hem tegen. „Wacht nog even, ik wil je eerst iets zeggen. Ik heb bedacht, dat het niet verstandig zou zijn, als wij samen Saxenheim binnen zouden komen. Het is veel beter, dat jij alleen vooruitgaat en dat ik hier ergens op je wacht. Dan kun jij eerst je avonturen vertellen en vragen of ik kan komen. Als de mensen in je dorp goedvinden dat ik kom, dan kun je me komen halen. Willen ze het niet . . . wel, dan ga ik terug!”

„Laat dat maar aan mij over,” roept Haro overmoedig. „Maar misschien hebt u gelijk en kan ik beter eerst alles vertellen. Dan begrijpen ze tenminste, waarom ik u meebreng.”

Haro lacht de monnik, die hem een beetje bezorgd aankijkt, eens toe. „Ik zal ze zeggen, dat ik zo lang ben weggebleven omdat ik een levend antwoord meebreng!”

„Je doet maar,” knikt broeder Engbert terug. „Maar Haro, wees alsjeblieft voorzichtig en verstandig. Als ze je in het dorp niet direct gelijk geven, word dan niet boos!”

„Ik zal me gedragen, zoals het Haro, de viking, betaamt,” spot Haro, maar gaat dan ernstig verder: „Nee heus, u weet best, dat ik verstandig zal zijn.”

Broeder Engbert zucht eens diep. Hij weet het nog niet zo zeker. „Ik zal hier bij dit bosje op je wachten. Als je me nodig hebt, kun je me hier vinden.”

„Nou, dan ga ik maar,” zegt Haro.

„Goed jongen, ga nu maar gauw!”

Haro steekt zijn arm omhoog als afscheidsgroet en loopt met grote stappen verder. Hij is zó vol verlangen om iedereen weer te zien, dat hij alle problemen van zich af zet en zo vlug hij kan naar Saxenheim gaat.

Weldra is hij bij de eerste huizen.

Overall in het dorp zijn de mensen druk bezig. Hier met hout hakken en daar met het stapelen ervan. Sommige vrouwen staan buiten voor de ingang te weven, andere zijn aan het koken in de hut.

Haro ziet ook zijn moeder voor de ingang op de grond zitten. Ze heeft een grote lap voor zich uitgespreid en legt daarop een hele rij gekleurde draden neer. Zo bedenkt ze een nieuw patroon om te gaan weven. Een lange lat ligt over de draden heen om ze op hun plaats te houden.

Naast de hut is vader bezig om een blok hout te bewerken . . .

Haro is stil blijven staan. Hoe moet hij de aandacht van zijn ouders trekken, zonder ze te laten schrikken? Ze denken natuurlijk, dat hij gedood is op zijn tocht en als ze hem dan plotseling in levenden lijve voor zich zien staan . . .

Het lijkt wel of moeder zijn blikken voelt. Ze kijkt op van haar werk en ziet Haro! Haar ogen gaan wijd open. Ze slaat haar hand voor haar mond en roept: „Haro!”

Verschrikt kijkt vader naar haar en volgt dan haar blik.

Als ook hij Haro ziet, gooit hij zijn gereedschap neer en holt naar zijn zoon toe.

Nu vergeet moeder haar verbazing, staat ook op en loopt dwars over haar pas uitgezochte draden wol met uitgestrekte armen naar Haro.

Lachend en luid roepend van vreugde omhelzen ze hem. Haro verdwijnt bijna in hun armen.

Natuurlijk blijft dit niet onopgemerkt. Uit alle hutten komen de mensen kijken, wat er gebeurt. En als ze Haro zien, verdringen de dorpsgenoten zich om het gelukkige groepje mensen.

Garda en Esmeralda, die een eindje verder aan het spelen waren, springen juichend tegen hun broer op.

Daar komt ook oom Umo aan. Hij loopt dwars tussen de toekijkende mensen door naar zijn neef. Hartelijk sluit hij hem in de

armen en de jongen lacht hem blij toe.

Maar als ze elkaar omhelsd hebben, ziet Haro iets vreemds aan zijn oom. Hij pakt de rechterarm van oom Umo verschrikt beet.

„Wat is er met uw hand gebeurd?”

Oom Umo steekt zijn hand naar voren. Dwars over die hand heen loopt een groot lidteken. Daar heeft oom Umo vast en zeker een diepe gapende wond gehad. En zijn vingers zijn krom en stijf . . .

„Dat komt door een bijl, jongen. Door dezelfde bijl, die de offerboom omhakte.”

„Wat zegt u?” roept Haro verschrikt uit. „Wat is er hier dan allemaal gebeurd sinds ik ben weggegaan?”

Gorinc, Haro's vader, pakt zijn zoon bij de arm en zegt: „Kom eerst allemaal mee, dan kunnen we bij mijn hut Haro's thuiskomst vieren. Daar kunnen dan Haro en Umo vertellen, wat er zoal is gebeurd.”

De Saxenheimers roepen en lachen door elkaar. Dát is een mooie afwisseling in hun leventje. Feestvieren, dat lijkt hun wel en verhalen horen ze ook graag.

Ze zetten zich in een grote kring voor de hut van Gorinc. Deze sjouwt samen met zijn pas thuisgekomen zoon een grote kruik gerstebier uit de hut naar buiten.

„Kom maar hier,” roept Gorinc, „dan schenk ik jullie in!”

De mannen haken hun houten nap van de gordel, lopen naar Gorinc toe en laten zich het bier best smaken. Ook de vrouwen drinken ter ere van Haro een slokje mee.

Als iedereen van het bier gehad heeft, gaat Gorinc tussen zijn broer en zijn zoon in zitten en vraagt: „Wie van jullie gaat het eerst vertellen?”

„Eerst de oudste, eerst oom Umo,” roept Haro, die brandt van nieuwsgierigheid om te horen, wat er in het dorp is gebeurd in de tijd dat hij weg was.

„Vooruit dan maar, Umo,” moedigen de toehoorders de priester aan.

Oom Umo wrijft eens over zijn verminkte hand, kijkt de kring rond en keert zich dan tot Haro.

„Je herinnert je nog wel,” begint hij, „de Frankische soldaat, die op een avond bij mij is geweest?”

„Natuurlijk oom, want die heb ik immers 's middags in het bos ontmoet!”

„Precies,” knikt oom Umo. „En dan weet je, denk ik ook nog wel, dat hij ons een boodschap van de keizer bracht . . .?”

Haro aarzelt even. Is dit een goed ogenblik om over broeder Engbert te spreken? Nee, laat hij eerst luisteren naar het verhaal van oom Umo.

Oom Umo wacht Haro's antwoord niet eens af, maar gaat verder: „Ik gaf de soldaat destijds de boodschap mee, dat we hier geen priester wilden. Daarover kregen we nog bijna onenigheid op de mannenvergadering en moest jij naar je vader . . .”

Haro knikt even.

„De Frank waarschuwde ons, dat dit antwoord wel eens gevaarlijk zou kunnen zijn voor ons dorp. Maar dat vergaten we al gauw, toen de keizer niets van zich liet horen. We waren meer benieuwd naar de oplossing van de moeilijkheden, die tijdens de mannenvergadering ontstaan waren. We dachten aan de boodschap, die jij mee terug zou brengen van je vader. Maar je kwam niet terug . . . Toen kwam je vader uit Rhinesburghe . . .”

„Ja,” valt Gorinc in. „En je begrijpt, hoe ik schrok, toen ik besefte, dat er iets met je gebeurd moest zijn. Want je had in Rhinesburghe moeten komen en je was niet bij mij geweest! Hoe kwam dat toch, Haro?”

„Straks,” lacht Haro hem toe, „straks zal ik alles vertellen. Nu wil ik eerst weten, hoe het hier is gegaan.”

Oom Umo wrijft weer langzaam met zijn ene hand over de andere. De mensen in de kring kijken hem afwachtend aan.

„Een paar dagen nadat je vader terug was, kwamen er wel vijftig Frankische soldaten het dorp binnenlopen en ze hadden ook een

christenpriester bij zich. Ze gaven het bevel, dat alle mannen in een lange rij moesten gaan staan. En ieder kreeg toen twee Franse soldaten naast zich. Aan elke kant een! Toen moesten we het bos inlopen, de kant uit van de beek."

„Het bos in?" vraagt Haro verbaasd. Hij had eerder verwacht, dat de mannen als gevangenen het dorp uitgevoerd zouden zijn.

„Ja! En het bleek, dat de soldaten heel goed wisten, wat ze deden. We liepen namelijk recht op de offerplaats af. De christenpriester voorop en daarachter een lange rij soldaten met ons Saxenheimers tussen hen in. Toen we bij de offerboom kwamen, moesten we in een halve kring gaan staan. Een paar soldaten gingen naar voren en trokken een grote bijl uit hun gordel. Daarmee begonnen ze te hakken in de stam van de heilige boom."

Tot nu toe heeft Haro vol spanning naar het gezicht van oom Umo gekeken. Maar na deze laatste woorden gaan zijn ogen langs de rij luisterende mensen. De meesten kijken met een frons tussen de wenkbrauwen naar oom Umo en sommigen hebben hun vuisten gebald. Door dit verhaal herinneren ze zich weer, hoe boos en beledigd ze zich toen voelden.

Zwijgend wrijft oom Umo weer over zijn verminkte hand.

Als hij dat gebaar ziet, vraagt Haro: „Maar oom, hebben toen de Franken u mishandeld? Hoe komt u toch aan zo'n hand?"

„Dat kan ik misschien beter vertellen, is 't niet, Umo?" zegt Gorinc. Oom Umo knikt hem toe.

„Wel," zegt Haro's vader dan. „Toen Umo zag, dat de Franken onze heilige boom gingen vernielen en al spottend onze offers uit de boom trokken en ze vertraptten, werd hij zó woedend, dat hij zich losrukte en naar de soldaten vloog. Hij wilde de boom beschermen! Hoe het gebeurde heeft niemand goed gezien. Het ging zó vlug. De soldaten, die met hun bijlen zwaaiden, hadden geen erg in de aanstormende oom Umo. Ze hakten . . .! En plotseling stond hij daar met een spierwit gezicht, terwijl het bloed uit zijn hand stroomde." „Ja, ik wilde de bijlen tegenhouden," bromt oom Umo, „maar het

resultaat was dit!" Hij toont Haro nogmaals zijn stijve en vergroeide hand.

„De christenpriester heeft toen zeker uw hand verzorgd?" veronderstelt Haro.

„Wat denk je wel," valt oom Umo uit. „Die kwam er niet aan te pas! Trouwens, nadat de soldaten weg waren, hebben we hem onmiddellijk het dorp uitgejaagd. Hij mocht blij zijn, dat we hem niet hebben gedood!"

Zijn dorpsgenoten, die tot nu toe stil hebben zitten luisteren, mompelen en knikken instemmend.

„Jammer," zegt Haro, „want meestal hebben zulke priesters heel veel verstand van de behandeling van wonden." Hij kan deze opmerking eenvoudig niet voor zich houden, maar hij schrikt van de reactie op zijn woorden.

Oom Umo springt op en met hem heel wat anderen.

„Christenpriesters zijn vernielers van onze heiligdommen! Hoe weet jij, waar ze verstand van hebben? Ken je soms van die christenen?"

Juist als Haro wil antwoorden, doet een hard geschreeuw iedereen kijken naar de weg aan het begin van het dorp.

Daar komt Eric aan! Haro herkent hem onmiddellijk. En is dat niet Arnt, Erics broer? Maar tussen hen in...? Haro schrikt zó, als hij broeder Engbert herkent, dat hij het bloed voelt wegtrekken uit zijn gezicht. Broeder Engbert als gevangene tussen twee Saxenheimers!

Eric en Arnt hebben elk een arm vast van de monnik en zo komen ze naar de kring mensen voor de hut van Gorinc.

Eric roept al van verre op spottende toon: „Kijk eens wat voor een man we meebrengen?"

De verbaasde uitroepen zijn niet van de lucht. Maar de zware stem van oom Umo maakt een eind aan het rumoer.

„Wat bezielt jullie om een priester hierheen te brengen? Je weet, dat we er in Saxenheim geen meer willen zien!"

Eric doet een stap naar voren, zodat de monnik scheef tussen de twee jonge mannen komt in te staan.

„Ja, maar we brengen deze priester ook niet naar Saxenheim om hier te blijven! We zagen hem zitten aan de kant van de weg ginds bij het berkenbosje.”

Eric wijst bij deze woorden naar de plaats, waar Haro broeder Engbert had achtergelaten. En triomfantelijk gaat hij verder: „Eerlijk gezegd wantrouwden we hem een beetje. Een monnik zo dicht bij ons dorp! Daarom vroegen we hem, waarheen hij op weg was . . .”

„Ja,” roept Arnt en geeft broeder Engbert een duw, waardoor de monnik bijna tegen Eric aanvalt. „De man versprak zich lelijk, want weet je wat hij zei?”

Arnt wacht even om de spanning te vergroten en zegt dan met nadruk: „Hij dacht erover om naar Saxenheim te gaan!”

„Ja,” knikt Eric, „dat zei hij.”

„Wat?” roept oom Umo verbaasd, „wat zei hij? Naar Saxenheim?”

Eric en Arnt knikken en ze grijpen broeder Engbert wat steviger beet. Dreigend loopt oom Umo langzaam naar voren. Hij heeft in een onwillekeurig gebaar de hand met het gapende lidteken beschermend in zijn andere hand genomen.

Doodstil wordt het onder de mensen, die toekijken. Het is alsof iedereen de adem inhoudt. Ook Haro blijft als verstijfd op zijn plaats staan.

Vol haat kijkt oom Umo naar broeder Engbert en zijn stem klinkt schor van ingehouden woede.

„Zo, heeft de keizer het weer eens nodig gevonden om een priester naar ons toe te sturen? Luister dan eens goed, christenpriester, we hebben jullie hier niet nodig. We willen jullie niet! Voor dit gebeurde,” en hij wijst dreigend naar zijn hand, „vonden heel veel mensen van ons dorp het goed, dat er een priester zou komen. Maar nadat de heilige offerplaats is ontwijd en vernield, wil niemand meer dat een christenpriester ook maar één voet in het dorp zet!”

Oom Umo draait zich om naar zijn mensen en vraagt: „Laat deze indringer eens horen, hoe jullie erover denken.”

Een groot kabaal breekt los. Allen schreeuwen en roepen door elkaar: „Jaag hem weg! Weg met die priester!”

Enkelen roepen zelfs: „Ransel hem het dorp maar uit, dan weet de keizer voorgoed, dat we geen christen willen worden!”

Haro schrikt van die stemmen zo vol haat. En tegelijkertijd is hij er bedroefd over. Ook hier, bij zijn eigen dorpsgenoten, ziet hij net als bij de vikingen haat en geweld.

Dan kijkt hij van de mensen, die rondom hem staan, naar broeder Engbert. Zwijgend en met een wit gezicht staat hij tussen Eric en Arnt in. De jongens draaien zijn arm op een pijnlijke manier naar achteren, maar de monnik vertrekt geen spier.

Haro begrijpt, dat broeder Engbert niets zal zeggen over hun afspraak. De monnik laat alles aan Haro over. Hij zal Haro niet verraden, omdat hij wel begrijpt, dat dan de kans groot is, dat de dorpsgenoten zich ook tegen Haro zullen keren.

Even wordt de jongen in de verleiding gebracht. Zal hij zwijgen? Zal hij net doen, of hij broeder Engbert niet kent?

Maar nee, dat zou niet eerlijk zijn. Stel je voor, dat zijn vriend het dorp uitgeranseld wordt en hij, Haro, vrijuit gaat! Hij zou geen rustig ogenblik meer hebben. Hij zal het voor zijn vriend moeten opnemen. En gauw ook, want het geschreeuw, dat gericht is tegen broeder Engbert, is intussen steeds dreigender geworden.

Haro loopt met grote passen naar voren, tot hij vlak voor broeder Engbert staat. Dan draait hij zich om en kijkt oom Umo recht in het van woede vertrokken gezicht. Achter de priester ziet hij zijn vader te midden van de anderen staan. Even krijgt hij het benauwd van zoveel boze gezichten voor zich, maar dan vat hij moed!

„Luistert allen naar mij!” roept Haro boven het geschreeuw uit en hij heft een arm omhoog om de aandacht te trekken.

Verbaasd kijken de mensen naar Haro, die nu het erop aankomt heel kalm wordt.

In de stilte, die even valt, roept hij: „Deze man is mijn vriend en ik heb hem meegebracht!”

In stomme verbazing kijken de aanwezigen elkaar aan. Wat bedoelt Haro? Een christenpriester zijn vriend?

Oom Umo doet een stap naar voren en zegt: „Je wilt dus zeggen, dat jij, mijn neef, een monnik hebt meegebracht naar ons dorp?”

„Ik zal het u nog duidelijker zeggen. Ik, Haro, de zoon van uw broer Gorinc, heb deze priester niet alleen meegebracht, ik heb hem ook gevraagd of hij bij ons wil komen wonen en onze leermeester wil zijn!”

Haro zegt het zo rustig als hij maar kan.

Het gezicht van oom Umo wordt hoogrood en er klinkt een gemompel op onder de luisteraars.

Voor echter iemand de kans heeft om iets te zeggen, gaat Haro vlug verder: „Het is een hele tijd geleden, dat ik als boodschapper naar mijn vader werd gestuurd. En jullie weten allemaal nog wel waarom . . . De mannenvergadering kon het niet eens worden over de vraag: had oom Umo terecht die Frank weggestuurd met de boodschap, dat we geen priester in Saxenheim wilden, of niet?”

Achter Haro's rug roept Eric: „Maar bij het omhakken van de heilige boom hebben we pas goed gezien, hoe die christenen eigenlijk zijn. Toen zagen we, dat Umo gelijk had.”

Haro doet net of hij het niet gehoord heeft en zegt: „Ik weet nog goed, wat de runen ons zeiden, toen we die avond op de offerplaats bijeen waren: Water en wind zullen het brengen.”

De mannen knikken. Ze weten het ook nog.

„Ik zal jullie in 't kort het verhaal vertellen van mijn avonturen en je zult dan horen, hoe broeder Engbert het antwoord is op wat de runen zeiden. Keuren jullie dat goed?”

Haro kijkt even bemoedigend achterom naar zijn vriend, die dit alles stilzwijgend aanhoort.

Oom Umo zegt niets en blijft nors voor zich uit kijken. Daarom neemt Gorinc het woord.

„Laten we luisteren naar wat Haro ons te vertellen heeft!”

Vader en zoon kijken elkaar nu aan en het is Haro of hij zijn vader hoort zeggen: „Goed zo, jongen, je komt rond voor je mening uit. Dat is flink!”

Haro glimlacht vaag naar zijn vader en wil aan zijn verhaal beginnen.

Plotseling echter schreeuwt oom Umo met een van haat vertrokken gezicht: „Als dat verhaal van jou er alleen maar toe dient om die priester hier in ons dorp te brengen, dan verbied ik als dorpshef je dat te vertellen en ik verbied jullie om ernaar te luisteren.”

Nu voelt Haro, dat hij moet tonen niet bang te zijn voor oom Umo, anders krijgt hij geen kans meer om voor broeder Engbert te pleiten. Hij wijst naar oom Umo en roept hem toe: „Dan bent u uw priesterschap ontrouw, want dan wilt u niet eens weten, wat de runen ons te zeggen hadden. Ik heb die boodschap begrepen! En nu kom ik u het antwoord brengen. U mag gewoon niet weigeren naar mij te luisteren, want u gaf mij de opdracht het antwoord te halen op de vraag: moet er een christenpriester komen of niet?”

Het lijkt net of oom Umo een beetje in elkaar schrompelt. Hij is sprakeloos en wrijft zwijgend over zijn hand. Hoe durft Haro zó tegen hem te spreken?

Voor oom Umo zich van zijn verbazing kan herstellen, neemt Gorinc het woord. „Laten we Haro een kans geven,” zegt hij kalm. „We zijn toch mans genoeg om te kunnen beoordelen of zijn woorden waarheid bevatten of niet? Haro, vertel ons je avonturen!”

Aarzelend begint Haro, maar hoe verder hij met zijn verhaal komt, des te spannender hij gaat vertellen. Met aandacht wordt er geluisterd.

Als hij zijn ontsnapping aan de vikingen beschrijft, hoort Haro zijn moeder een diepe zucht slaken. Hij vertelt van zijn tweede ontmoeting met broeder Engbert en hoe ze gewerkt en gezwoegd hebben in het verwoeste Witla. En ook, hoe hij het gewelddadig optreden van de vikingen een beetje kon goedmaken met behulp van

zijn vriend.

„Kijk,” eindigt hij, „nu kan ik jullie de boodschap van de runen verklaren. „Water en wind zullen het brengen.” De wind, die in de zeilen van de vikingschepen blies, heeft mij over het water naar Witla gebracht. Daar ontmoette ik broeder Engbert weer, een christen. Een man, die iets voor anderen overheeft. Hij heeft ook veel verstand van landbouw en wil ons hierover graag leren. Water en wind brachten mij naar broeder Engbert en ik bracht hem naar jullie toe . . . Geef hem de kans om jullie te laten vergeten, wat de Franken jullie, samen met de priester die weggejaagd is, hebben aangedaan. Geef hem de kans! En luister naar de runen!”

Na deze woorden kijkt Haro de kring rond. Heeft hij het goed gezegd? Zal vooral oom Umo hem begrijpen? Duidelijker kan hij het toch niet zeggen? Nu moet hij afwachten, hoe de mensen zullen oordelen . . .

Het blijft een tijdlang stil. De spanning is voelbaar.

Nadenkend wrijft oom Umo over zijn hand. Het is een gewoontegedaar geworden.

Langzaam staat dan Olle op, de oudste inwoner van het dorp. Hij recht moeizaam zijn rug, kijkt de kring rond en zegt met zijn schorre stem: „Haro, ik heb met blijdschap gezien, hoe je bent gaan lijken op je vader en op je oom Umo. Niet alleen naar het uiterlijk. Nee, je bent net als zij recht door zee. Je komt onomwonden voor je mening uit. Daarbij heb je je tijdens de moeilijkheden, waarvan je verteld hebt, als een man gedragen. Maar de beslissing, die je nu van ons vraagt, is een heel moeilijke. Voor we daarover gaan praten, wil ik je vragen: Ben je een christen geworden?”

Even voelt Haro zich in het nauw gebracht. Dan zegt hij eerlijk: „Nee, ik ben nog geen christen, maar ik geloof, dat ik het wel graag zou willen zijn!”

Olle knikt kort.

Dan vervolgt hij, zonder op Haro's woorden in te gaan: „Het lijkt mij goed, dat we op de gewone wijze te werk gaan. Juist zoals we

doen in de mannenvergadering. De priester doet ons zijn voorstel en wij stemmen. Daarom vraag ik je, Umo: Wat is je voorstel?"

Iedereen kijkt naar oom Umo. Wat zal hij gaan zeggen?

Langzaam kiest de priester zijn woorden.

„De runen hebben gesproken en ze geven ons altijd een belangrijke boodschap. Dit keer kon alleen Haro die boodschap begrijpen, ofschoon hij geen priester is. Ik geloof, dat Haro het goed heeft begrepen. Het voorstel, dat ik jullie doe, valt me moeilijk. Maar ik móet het doen. De runen hebben gesproken . . . Ik wil een eerlijk priester zijn. Dit is mijn voorstel: Laten we broeder Engbert opnemen in ons dorp. Laten we hem een kans geven! Wie ervoor is, steke zijn speer omhoog!"

Ze hoeven er niet lang over na te denken. Bijna onmiddellijk gaan de speren van de aanwezige mannen omhoog . . .

Haro slaakt een zucht van verlichting. Het is gelukt . . .! Het is gelukt . . .!

De mannen laten hun speren weer zakken.

In de korte stilte die valt, klinkt dan luid de stem van de monnik: „Nou jongens, jullie kunnen me zo langzamerhand wel loslaten." Het klinkt zó nuchter en Eric en Arnt springen zó dwaas verschrikt op zij, dat ze allen in de lach schieten. Dat lachen is wel bevrijdend na al die spanning.

Maar broeder Engbert doet er niet aan mee. Hij loopt naar oom Umo toe. Als hij voor hem staat, zegt hij met zijn heldere doorringende stem: „Umo, u bent een moedig man. Het eist veel moed om te midden van zóveel mensen je eigen mening op zij te zetten en het hoofd te buigen! Ik wil graag bij uw mensen gaan horen . . ." Broeder Engbert slaat zijn handen om de stevige schouders van oom Umo.

Deze trekt zich niet terug, maar zegt rustig: „Ik hoop, dat we in vrede hier samen zullen wonen."

Eric ziet het tweetal zo staan en roept een beetje spottend: „We worden nu een heel bijzonder dorp. Hier wonen voortaan vrije

Saksen samen met een monnik en een viking!"

Lachend en pratend gaan ze dan allen weer naar de hut van Gorinc. Daarstraks werd de feestelijke kring verbroken door de komst van Eric en Arnt met hun gevangene. Maar nu kan het feest worden voortgezet!

Broeder Engbert is volledig in de kring opgenomen. Zo zelfs, dat een van de mannen oppert om morgen met elkaar een hut voor de monnik te gaan bouwen.

„Ja, dat is waar ook. Broeder Engbert zal deze nacht bij iemand ondergebracht moeten worden,” ontdekt Haro. „Vader, kan broeder Engbert vannacht bij ons slapen?”

„Natuurlijk. Een man, die zo goed voor mijn zoon heeft gezorgd, moeten we in ere houden!”

Gorinc lacht de monnik dankbaar toe.

Tot het donker wordt zitten de dorpsgenoten bijeen. Ze luisteren naar de verhalen en genieten van elkaars gezelschap.

Dan gaat de een na de ander weg en blijft slechts het gezin van Gorinc met broeder Engbert rond het langzaam dovende vuur zitten.

Blij kijkt Haro rond. Zo gelukkig als nu heeft hij zich nog nooit gevoeld. Thuis zijn, samen met broeder Engbert!

Met een tevreden zucht zegt hij: „Ik hoop, dat alle mensen in Saxenheim zich over een tijdje net zo gelukkig zullen voelen als ik nu ben.”

De donkere nacht valt over dit wonderlijke dorp.

Maar het zal weer licht worden.

Als de vogels veelbelovend gaan zingen in de ochtendschemering, zullen de mensen in Saxenheim wakker worden. En ze zullen het licht tegemoet gaan om de nieuwe dag te begroeten . . .